

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ÖZDEMİR İNCE

YEDİ CANLI CUMHURİYET

YEDİ CANLI CUMHURİYET ÖZDEMİR İNCE

EKSİK
PARÇA

ÖZDEMİR İNCE YEDİ CANLI CUMHURİYET

Özdemir İnce'nin "Cumhuriyet Üçlemesi" eleştirel denemelerinin ilk kitabı "*Yedi Canlı Cumhuriyet*" Türkiye'nin çağdaşlaşma serüveninin sürüklendiği girdabın tanıklığına ayna tutuyor.

Cumhuriyet'in kuruluş felsefesinin yok edilmeye çalışıldığı bir sürecin sorgusunu zamanın ruhu düşüncesiyle yapıyor İnce.

Bir tür topyekân yok etme, silme, kurucu düşüncüyü dönüştürme hamlesine bir karşı duruşun yazılarıdır bunlar.

Feridun Andaç

"Son saptama olarak: Cumhuriyet Devrimi'nin artık iktidarda olmadığını söyleyebiliriz. Karşıdevrim iktidardadır. Peki, ne yapmalı? Yapılması ve yapılmaması gerekenleri, bir öngörü olarak *Yedi Canlı Cumhuriyet*'te okuyacaksınız."

Özdemir İnce

/ekskilparcayayinlari

/ekskilparcayayinlari

www.ekskilparca.com

9 786052 162682

19 TL

ÖZDEMİR İNCE

YEDİ CANLI CUMHURİYET

Eksik Parça Yayınları
Edebiyat/Deneme: 10
Yayın Danışmanı: **Feridun Andaç**

Yedi Canlı Cumhuriyet
Özdemir İnce
Copyright© 2018, Eksik Parça Yayınları

Yayın Yönetmeni: **Asiye Ademir**
Editör: **Çiğdem Aldatmaz**
Kapak ve Sayfa Tasarımı: **Serkan Cenker**

Baskı ve Cilt: **MY Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.**
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sok. No: 8/F Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0212 674 85 28 | mymatbaa34@gmail.com

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 40882
MATBAA SERTİFİKA NO: 34191

1. Baskı: Mayıs 2009, Cumhuriyet Kitapları
Eksik Parça Yayınları'nda 1. Baskı: Mayıs 2018
ISBN: 978-605-2162-68-2

Bu kitabın tüm yayın hakları Eksik Parça Yayınları'na aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Genel Dağıtım: **İKİ A YAYINCILIK VE DAĞITIM HİZMETLERİ**
Gülbahar Mah. Elif Sok. No: 4/A Mecidiyeköy/İstanbul
Tel: 0(212) 272 45 46 | Fax: 0(212) 272 45 55

www.ikiayayincilik.com.tr
www.facebook.com/eksikparcayayinlari
www.twitter.com/eksikparcayayin
www.eksikparca.com

İçindekiler

Cumhuriyeti Anlamak İçin	9
Dört Yıl Sonra İkinci Baskıya Önsöz Olarak	11
Yedi Canlı Cumhuriyet	15
Cumhurbaşkanı Demokrasiyi Koruyor	23
CHP Cumhuriyete Karşı Sorumludur	25
Bir Gösteren Olarak Türban	27
Millî Eğitim Bakanının Dikkatine:	29
İmam Hatip Tuzağı	
Muhafazakâr Toplum	31
Devlet ve Din	33
Türkiye’de Laiklik	35
Aman Bayan Gül Vazgeçmesin	37
Fransa’da Din Öğretimi	39
Karşıdevrim ve CHP	41
Temeli Dinamitlenen Millî Eğitim	43
AKP’nin Takınak ve Saplantıları	47
Kırmızı Şarap ve Tehlikeli Mantık	49
Cihat, Biat ve İtaat	51
“Mersinli” Olur da “Türkiyeli” Olmaz	53
Irak’a Türkiye Modeli	55
Verheugen, Mustafa Kemal’e Karşı	57
AKP İktidarı Devlete Karşı	59

AKP İktidarı Kültüre Karşı	61
AKP İktidarı Tarihe Karşı	63
AKP İktidarı “Cumhuriyet”e Karşı	65
AKP İktidarı Millî Eğitime Karşı	67
İmamlık Herhangi Bir Meslek Değildir	69
Şeyh Said İsyanı	71
“Söylev”e Göre Doğu İsyanı	73
Millî Eğitim Bakanı Kimi Kandırıyor?	75
İsmet İnönü Yanılıyor	77
Nema Problema Ama İma Skandal!	79
İnsaf ve Nankörlük Arasında	81
Millî Eğitim Bakanlığı’nın	83
Ders Kitapları Oyunu (1)	
Millî Eğitim Bakanlığı’nın	85
Ders Kitapları Oyunu (2)	
Statüko / Statükoma	87
Meslek Liselerine Karşı Değilim	89
Savaş İlanı Gibi Bir Şey	91
Türkiye’nin En Önemli Sorunu	95
Cumhurbaşkanı Sezer’in Vetosu	97
Sezer’i Eleştirmek	99
Sezer Elbette Erdoğanların	101
Nikâhına Gitmemeliydi!	
Papatya Falı	105
“İslamcılar Ortada Yok”	107
Körleşme ve Angutlaşma	111
Demek Sevr Paranoyası!..	113
Gözler ve Vicdanlar Köreldikçe	115
Laikçi Recep Tayyip Erdoğan	117
Fransa’da İmam Hatip Lisesi Yok	119

Almanya'da İmam Hatip Lisesi Yok	121
"Türkiye'de İki Farklı Halk Var"	123
Yolsuzluğun İdeolojisi	127
Çağdaş Demokrasi Üzerine Konuşmak	129
Edeplere ve Edepsizliklere Dair	131
Hükümet, TÜBİTAK'ı Rahat Bırak!	133
Zırvalama Hakkı!	135
Sabreden Derviş...	137
Teyzemin Bıyıkları Olsaydı	141
Takıyyenin Takıyyesinin Takkesi	143
Pedagoji Dersleri	145
Cumhuriyet Ayağa Kalk!..	147
Bir Madrabazlık Örneği	149
Yarın Cumhuriyet	151
Toplum Mühendisliği Mavalı	153
Bir Kez Daha Pedagoji Dersi	155
Ona Neyse Sana Ne!	159
Süleyman Demirel Anılarını Yazsa...	161
BİR SÖYLEŞİ:	165
Burada Söylediklerimi Bir Arap Gazetesinde Söylemem	

Özdemir İnce, 1936'da Mersin'de doğdu. Ortaöğrenimini bu kentin okullarında yaptı. Yükseköğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nde tamamladı (1960). Paris Üniversitesi'ne bağlı "Institut des Professeurs de Français à l'Etranger" ve "Institut de Phonétique"te öğrenim gördü (1965-1966). Aydın ve Muğla liselerinde çalıştı (1967-1969). 1969 yılında TRT'ye geçti. TRT'de televizyon metin yazarı, öndenetim ve redaksiyon müdürü, program ve yayın planlama müdürü, genel müdürlük müşaviri ve uzman olarak çalıştı. 1982 yılında emekli olduktan sonra Can Yayınları ile Telos Yayıncılık'ta editörlük, 2000-2012 yılları arasında *Hürriyet* gazetesinde, Nisan 2012-Nisan 2014 döneminde *Aydınlık* gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Şiir ve yazıları yirmi kadar yabancı dile çevrildi.

Şiirleri Fransızca, Bulgarca, Yunanca, İtalyanca ve Makendoncada kitap olarak yayınlandı. Edebiyat ve gazetecilik alanlarında birçok ulusal ve yabancı ödülü bulunan Özdemir İnce, Mallarmé Akademisi (Paris) ve Avrupa Şiir Akademisi (Lüksemburg) üyesidir.

Yapıtları

Şiir: Bütün Şiirler 1 (Rüzgâra En Yakın Yerde); Bütün Şiirler 2 (Susan Denizin Sesiyle); Bütün Şiirler 3 (Bir Başka Dil); Bütün Şiirler 4 (Şaman Sözü); Bütün Şiirler 5 (Uzaktan Daha Uzak Yakından, Daha Yakın); Elli Yıl Sonra Kargı; Karadelikte Bir Yolculuk & Tersine ya da Sapkın Ayetler; Opera Kahkahası

Deneme, Eleştirel Deneme: *Şiir ve Gerçeklik; Söz ve Yazı; Tabuta Rasa; Yazınsal Söylem Üzerine; Dinozorca; Tarih Bağışlamaz; Çile Törenleri; Bu Ne Biçim Memleket; Yaşasın Cumhuriyet; Şiirde Devrim; Mevsimsiz Yazılar; Gördüğünü Kitaba Yaz; Pazar Yazıları; Ters Yüzü; Isırganın Faydaları; Yedi Canlı Cumhuriyet; Yazmasam Olmazdı; 100 Pazar Yazısı; Mahşerin Üç Kitabı; Denek Taşı; Fesatlar Sarmalında Türkiye; Cumhuriyetsiz Demokrasi; Demokrasiz Demokrasi; Direnen Cumhuriyet; Kırlangıcın Okuma Uçuşu; Demokrasi ile Diktatorya Arasında; Cehaletin Rönesansı; Edebiyattan Politikaya Türkiye’de Ne Var Ne Yok; Egemenlik Cehaletindir; Edebiyat ve Siyaset Olarak Hayat; Edebiyat Sadece Edebiyat Değildir*

Araştırma, İnceleme: *Türkiye’nin Sırat Köprüsü: Açılım Masallı; İmam Hatip Saltanatı ve İmamokrasi; Din İman Masa Kasa; Cumhuriyet’in Üç Fedaisi, Cumhuriyetin Şairi Nazım Hikmet, Cumhuriyetsiz Şair Necip Fâzıl, Ters(ine) Yazılar*

Söyleşi: *Ne Altın Ne Gümüş*

Özel Kitap: *Agios Ritsos*

Cumhuriyeti Anlamak İçin

Doğrusu, Özdemir İnce'nin yazınsal kimliğini tümleyen bir yanı da güncel dönük bakışıdır.

Bir aydın olarak vicdan duygusuyla yazan birsidir o. Bu anlamda günceli yazılarına konu edinirken yazınsal dil ve söylemin ötesinde bir bakışı, eleştirel tutumu söz konusudur. Bu da onun çağına tanıklıkla, çağının çağdaşı bir anlatıcı olarak zamanın ruhunu yakalama düşüncesinden kaynaklanır.

Günceli gazetelerdeki (*Hürriyet*, *Aydınlık*) yazılarına taşıyan İnce, makale/fıkra yazınının da ötesine geçerek yazınsılaştırdığı anlatıcılığını eleştirel deneme ile taçlandırmaktadır.

Bilgi taşıyan, hatırlatmalar yapıp uyarılarda bulunan bir "Marko Paşa" edasının ötesine geçerek, belirli bir bakış açısı ve üslupla sözünü diri tutarak çağına tanıklıkla vicdan duygusu bilincini okura taşımak ister.

Özdemir İnce işte burada uyarıcı, hatta geliştirdiği söylemle yerleşik yargıları kırıcı, hatırlattığı bellekle tarihselle günceli buluşturucudur.

O bize, şunu da hatırlatmaktadır: Çağına bakamayan, orada neler olup bittiğini göremeyen ve tarih bilinci olmayan bir yazarın bu çağa dair anlatabileceği bir şey yoktur.

"Cumhuriyet Üçlemesi" adını verebileceğimiz *Yedi Canlı Cumhuriyet*, *Demokrasisiz Demokrasi*, *Cumhuriyetsiz Demokrasi* kitap-

larına yansıyan birikimin tözünü oluşturan da işte bu bakıştır.

Onun güncele tanıklığı bir yanıyla uyarıyı diğer yanıyla hatırlatmayı da içerir. Ama daha da önemlisi birey/insan olma sorumluluğunun bilinç aşısını göz ardı etmeden sesini yükseltir. “Ey okur, ben buradayım. Sahi, sen neredesin?” diyerek üstelik.

Feridun Andaç

Dört Yıl Sonra İkinci Baskıya Önsöz Olarak

Yedi Canlı Cumhuriyet 2004 yılının Ocak ayında yayımlanmıştı. Demek ki aradan beş yıl geçmiş... Kitapta yer alan yazılar da *Hürriyet* gazetesinde 2002 ve 2003 yıllarında yayımlanmıştı. Yani okuyacağınız yazıların geçmişi yedi-sekiz yılı buluyor.

Hiçbir yazar içeriği ve mesajı eskiyen yazılar yazmak istemez. Kimilerine göre bu bir boşuna çabadır. Eskiyen yazılar yazmak havaya ve suya yazılar yazmaya benzer. Ben böyle olduğuna inanmıyorum. Hiçbir yazı eskimez, doğru yöntemlerle okunursa “eskiyen yazılar” da yenidir. Kazısı yapılır! Belli bir dönemde ve o dönem için sağlam içeriği ve doğru mesajları içeren yazılar hiçbir zaman eskimezler, çünkü tarihe tanıklık etmektedirler ve tarih olmuşlardır. Arkeolojik kazısı yapılır. Tarih eskimez, yorumu eskir.

Yedi Canlı Cumhuriyet’i 2004 yılında okuyanlar ile 2009 yılında okuyacak olanların çıkış noktaları, konumları, görüş alanları aynı değil. Aynı olamaz!

2004 yılında bu kitabı okuyanlar 2004-2009 yılları arasının olaylarına tanık olmamışlardı henüz. Okurlar, yazıların geleceğe dönük mesajlarını tahmin etmek, kestirmek zorundaydılar. Oysa 2009 yılının ikinci baskı okurları yazıları okurken, onların (bunların) içerdiği mesajların, öngördüğü olay ve olguların gerçekleştiğini, doğrulandığını görecekler.

Örneğin 21 Ocak 2003 günü “Muhafazakâr Toplum” başlıklı bir

yazı yayımlamışım *Hürriyet* gazetesinde. Aradan altı yıl geçmiş, Prof. Dr. Binnaz Toprak ve ekibi 2009 yılında “Türkiye’de Farklı Olmak: Din ve Muhafazakârlık Ekseninde Ötekileştirilenler” başlıklı ve benim tahminlerimi, savlarımı doğrulayan bir araştırma dosyası yayımlıyorlar.

Şimdi ben bu araştırma dosyasından yola çıkarak yeni yazılar yazıyorum, yazmak zorundayım.

Cumhuriyet bizlere verilmiş en büyük armağandır!

“Cumhuriyet bizlere verilmiş en büyük armağandır!” Çünkü biz bu Cumhuriyetin ürünüyüz; bu Cumhuriyeti yaratan kurucu felsefeye inanıyoruz. Ya Cumhuriyetten yaşlı idik, kurulmadan, gerçekleşmeden onun erdemlerine inanıyorduk, bu nedenle Cumhuriyete onun çağından önce inanıyorduk. Böylelerimizin 1880 ve 90’larda doğmuş olmaları gerekiyor ki doğmuş olsalar da artık hayatta değil. Ya da bizlerin bir bölümü Cumhuriyetin okullarında okudu, Cumhuriyetin doğuşunu ve kök salmasını gördü. Bunlara tanık oldu.

Bunlara tanık olmakla kalmadık, 1946’dan ve daha çok da 1950’lerin başından itibaren Karşıdevrim’in Cumhuriyet karşıtlarının eliyle yürürlüğe konulduğunu gördük.

1936 doğumlu olan bu satırların yazarı Karşıdevrim başladığında olan biteni anlayacak durumdaydı.

Bir Cumhuriyet Devrimi’nden, bir Karşıdevrim’den söz ettiğimize göre, iki taraf ne istiyor? Cumhuriyet devrimcileri çağdaş, çağcıl, laik ve sosyal (toplumcu) özelliği ağır basan bir hukuk devletinde, bilimin önderliğinde yaşamak istiyorlar. Karşı devrimciler ise böyle bir toplumda ve devlet düzeni içinde yaşamak istemiyorlar. Referansları İslam dini olan bir düzen içinde yaşamak istiyorlar. İstemekle kalmıyorlar, Cumhuriyet’in kurulu düzenini değiştiriyorlar.

Karşıdevrim yeni bir hareket değil: Her devrim kendi karşıtını,

hedef aldığı kitleler içinde ve bizzat yapısında yaratır. Bu bir diyalektik kuralıdır. Her eylem kendi karşıtını da tohum halinde kendi bedeninde taşır. Cumhuriyet Devrimi'nin ilk evresinden itibaren Karşıdevrim'in tohumları toprağa düşmüştü ve belki zaten toprakta vardı. İki yüz yıldır!

1923-1950 arasında devleti yöneten hükümetler devrimden yana olanların arkasında, karşı olanların ise ensesinde idi. Devrim yasal, Karşıdevrim yasadışıydı.

1950-1980 arasında ülkeyi yöneten hükümetler bir oranda karşı devrimci, bir oranda da potansiyel karşı devrimci kadroların eline geçtiği için, Karşıdevrim üzerindeki çekingenliği atarak kamusal alana girmeye ve Cumhuriyet değerlerini yıpratmaya başladı. Bu dönemde hükümetler Devrim'den yana ve Karşıdevrim'e karşı görünmek zorunluluğunu hissetmekteydiler. Çünkü artık dengeler söz konusu idi ve uluslararası ilişkiler ülke yönetimine ortak olmaya başlamışlardı.

1980-2002 yılları arası Karşıdevrim'in her alanda Devrim'le yarışmaya girdiği dönemdir. Ulusal devleti bir oranda ayakta tutan karma ekonomi henüz hayattadır. Cumhuriyetin yarattığı ekonomik zenginlikler henüz özelleştirme tufanı tarafından boğazlanmamıştır.

2002 yılında Karşıdevrim iktidara geçti. Ancak Devrim, Cumhuriyetin anayasası ve kurumları tarafından korunmaktadır. Ama altı yıllık AKP iktidarı döneminde ulusal devlet (ben ulus-devlet yerine "ulusal devlet" demeyi yeğliyorum) bilinçli olarak saldırıya uğradı; bir bilinç ve ruh hali olan ulusal devletin yerini dinsel cemaatler federasyonu almaya başladı. Okuyacağınız kitaptaki yazılar ne yazık ki bunları haber vermektedir ve ne yazık ki öngörülerini gerçekleştirmeye başlamıştır.

Muhallif dinsel cemaatler, AKP iktidarı döneminde artık siyasal

partilere dönüşmeye başladı. Şu anda ülkeyi yönetmekte olan AKP bir dinsel cemaatler koalisyonudur. Ve önümüzdeki dönemde bu cemaatlerden biri tek başına hükümet etmeye başlayabilir. Ulusal devlet ve laik düzen hırpalandığı ya da ortadan kalktığı için demokrasi rejimi de sona erer. İster demokratik seçimle olsun, ister olmasın sona erecektir. Bu nedenle tek cemaatin kuracağı rejim despotik ve totaliter olacaktır. Öteki cemaatlerin iktidarı ancak kan dökülerek gerçekleşebilir. Demokratik seçimlerle iktidara gelmiş olmalarının hiçbir etik değeri yoktur; kendi cemaatlerinin tek başına iktidarını isteyenler her türlü fesat ve kargaşayı göze alırlar.

2004-2009 döneminin çok kısa bir özeti böyle! 2004-2009 arasında bu olumsuz süreci yorumlayan, eleştiren yazılar yazdım. *Yedi Canlı Cumhuriyet*'i ikinci baskıya hazırlarken bu yazıları kitaba eklemek mümkündü. Ancak, kitabın ilk baskısını okuyan okurları ikinci baskıyı satın almaya zorlayacağı için, bu yöntem doğru ve adil gelmedi bana. 2004 sonrası yazdığım yazıların bir seçmesi yapılarak ya da öbeklendirilerek bağımsız kitaplar halinde yayımlanabilir.

Son saptama olarak: Cumhuriyet Devrimi'nin artık iktidarda olmadığını söyleyebiliriz. Karşıdevrim iktidardadır.

Peki, ne yapmalı? Yapılması ve yapılmaması gerekenleri, bir öngörü olarak *Yedi Canlı Cumhuriyet*'te okuyacaksınız.

Özdemir İnce
Cihangir, 14 Ocak

Yedi Canlı Cumhuriyet

Kuruluşundan günümüze kadar geçen seksen yıl içinde Türkiye’yi yöneten iktidarların Cumhuriyet’e iyi davrandıklarını söylemek olanaksız. Kimi iktidarların öylesine girişim ve uygulamaları oldu ki bunları başka sıfatlarla tanımlamak zorunlu.

Sadece iktidarlar mı?

“Bir Müslümanın İslami bir yaşam modeline uyma ve onu uygulama arzu ve hedefine İslami olmayan bir hükümet sisteminin yönetimi altında ulaşmasına olanak yoktur” ya da “İslam sadece cami vaazlarıyla gerçekleştirilemez. İslami yaşamın hayata geçirilmesi için siyasal iktidar zorunludur” düşüncesinin ardından gidenlerin de Cumhuriyetten hoşlanması olanaksız.

Cumhuriyetin önüne “Kemalist” sıfatını küçümseyerek getiren İkinci Cumhuriyetçi de Cumhuriyetten hoşlanmıyor.

Çoğu otuz yıl öncesinin Maocuları, Enver Hocacıları olan günümüz liberal demokratları da laik Cumhuriyetin köhnediğini düşünüyorlar. Bir zamanlar soldan eleştirdikleri Cumhuriyeti şimdi sağdan topa tutuyorlar.

Zorba ve teokratik rejimlerle yönetilen Müslüman Arap ülkelerinin sadece iktidarları değil fakat büyük halk kesimleri de laik Türkiye Cumhuriyeti’nden nefret ediyor.

Türkiye’nin “laik” kimliğiyle değil “ılımlı İslam” kimliğiyle İslam ülkelerine örnek olmasını önerenlerin de Cumhuriyetin gerçek dos-

tu olduğunu düşünmek mümkün değil. Biraz daha çabayla Cumhuriyet karşıtları cephesi listesini uzatabiliriz.

İşte bu nedenle elinizdeki kitaba *Yedi Canlı Cumhuriyet* adını verdim. 1789 yılından sonra kurulan Fransa Cumhuriyeti'nin zaman zaman krallığa, imparatorluğa, diktatörlüğe dönüşerek günümüze "5. Cumhuriyet" olarak ulaştığını düşünecek olursak, Cumhuriyetimizi ayakta tutan yedi canın dirim gücünü anlayabiliriz.

Cumhuriyet belki yaralı, belki hırpalanmış ama milliyetçi ve dinci ayaklanmalara, eski rejimi arzulayan siyasal partilere karşıdevrimci iktidarlara, bölücü teröre karşın 80 yaşında.

15-20 Kasım 2003 tarihlerinde İstanbul'da terörist katliam yaptığını ilan eden, El Kaide'ye bağlı şehit Ebu Hafız el Mısıri Tugay'ının aşağıdaki bildirisini birlikte okuyalım:

"Ey Türkiye, Haçlıların ordusunu bırakarak İslam ulusu olma zamanın gelmedi mi? Afganistan'daki askerlerini çekmenin, Siyonistlerle bağlarını koparmanın, ABD'ye Irak için asker tahsis etmeyi durdurmanın ve Haçlı Atlantik ittifakını bırakmanın vakti gelmedi mi? Türk hükümetini ABD'nin birinci sınıf ajanı olarak görüyoruz. Bu nedenle Türk hükümeti barış ve ABD arasında seçim yapmalıdır."

Terörist saldırılarda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının kullanılmış olması, El Kaide'nin ve El Kaide'ye bağlı, onunla ilgili köktendinci oluşumların Türkiye'de de yuvalanmış olduğunu gösteriyor. Belki "Türkiye'de de..." demek, benim için çok fazla iyimser bir yorum. Cumhuriyet karşıtı oluşumların, ilan edildiği 29 Ekim 1923 gününden bu yana, 1946 öncesinde iki kez partileştiğini (Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası), Doğru isyanlarının içinde yer aldığını, isyanlar çıkardığını biliyoruz. Bu

oluşumlar 1946'dan itibaren önce Demokrat Parti'nin, daha sonra Adalet Partisi'nin ve öteki sağcı partilerin içinde yer aldılar ve Necmettin Erbakan'ın kurduğu partilerle varlıklarını sürdürdüler.

Bunları da biliyoruz.

Cumhuriyetin, iki düşünce çizgisiyle ya da iki düşünce çizgisinin (bu daha doğru) Cumhuriyetle sorunları olmuştur:

— “Laik Cumhuriyet için herhangi bir irtica tehlikesi yoktur. 1950 öncesinde açıkça, günümüzde de örtülü bir biçimde din düşmanlığı yapan jakoben laiklik, müminlerin dinlerini özgürce yaşamasına izin vermemektedir. Bu da demokratik inanç özgürlüğüne karşıdır” diyen çizgi.

— “Kemalist-laik Cumhuriyet, demokrasinin gelişerek yerleşmesinin önündeki en büyük engeldir” diyen çizgi.

Bilindiği gibi, bu iki düşünce çizgisi, 1923 Cumhuriyeti'ni, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesinin önündeki en büyük engel olarak da görmektedir.

Köktendinci terörist ve Türkiye'deki yandaşları soruyor: “Ey Türkiye, Haçlıların ordusunu bırak İslam ulusu olma zamanının gelmedi mi?”

“İslam ulusu olmak”, din devleti, şariat devleti olmak, anlamına gelmiyor mu?

“İslam ulusu olmak”, laik Cumhuriyetin ve demokrasinin sonu değil mi?

İmam hatip liselerini, laik liselerin yerine geçirme tasarısı “İslam ulusu olmak” arzusunun bir parçası değil mi? Bu arzunun en büyük düşmanı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) değil mi?

Birkaç on yıldır Türkiye'de kurum ve yapılarıyla devletin ve toplumun İslamlaştırılmasının gizli ve açık girişimlerine tanık oluyoruz, bunlara karşı savaşım veriyoruz. Ama karşımıza geçip pişkin

pişkin sırtarak, “Türkiye’de irtica tehlikesi yoktur, böyle bir tehlikeden söz etmek laikçi-jakoben paranoyanın göstergesidir!” diyorlar.

Laik Cumhuriyet düşmanlığının öteki ayağı Cumhuriyet ve demokrasiyi karşı karşıya getiriyor. Dinci-gerici, totaliter cumhuriyetleri örnek göstererek cumhuriyetin bir devlet biçimi olduğunu, bu devlet biçiminin kurum ve yapılarının evrensel demokrasiye uygun olması gerektiğini ileri sürüyorlar. Doğrudur ama demokrasilerin önüne de İslami, liberal, halk, burjuva sıfatlarının geldiğini, getirildiğini unutuyorlar.

Cumhuriyet ile demokrasi tam anlamıyla yüzde yüz örtüşmeler bile, cumhuriyet demokrasinin ideal devlet biçimini, demokrasi ise cumhuriyetin en yüce hedefini işaret etmektedir.

Latince “respublica” bir anlamıyla “devlet” demektir. “Respublica” anlamında cumhuriyet, iktidarın bir tek kişinin elinde bulunmadığı, iktidarın miras yoluyla geçmediği devlet biçimini tanımlar. Egemen olan ulustur!

Yunanca “demos” sözcüğünden kaynaklanan demokrasi ise halk yönetimi anlamına gelmektedir.

Biri devlet biçimi, öteki yönetim tarzı olarak halka dayanıyor. Peki ve o halde, cumhuriyet ve demokrasiyi birbirinin karşısına neden geçirelim?

Sözlük ve sözcük anlamlarının içeriği olarak, biri halk egemenliğinin, öteki halk yönetiminin karşılığı olduğu için, cumhuriyet ve demokrasinin ikisinin de “sol”da olması gerekir. Atatürk’ün 29 Ekim 1923’te kurduğu Cumhuriyetin ideolojisi ve hedeflediği demokrasi de “sol”dadır. Çünkü Kurtuluş Savaşı’nın da ideolojisi “sol”dadır.

Başta AKP Hükümeti bakanlarından bazıları olmak üzere, kimi aydın ve yazarlar, Türkiye’nin terörü daha çok demokrasi ile yeneceğini ileri sürüyorlar. Ama Cumhuriyet ile başları hoş olmadığı için Cumhuriyet ilkelerine sahip çıkarak terörü aşmayı düşünmüyorlar.

Oysa önlerinde bütün kösteklemelere karşın seksen yıllık bir geçmişin ve demokrasi mücadelesinin örnekleri var.

Ne var ki bu demokrasi âşıkları(!), biricik demokrasinin liberal demokrasi olduğunu sanmaktalar. Sözlüksel tanımına göre bir halk yönetimi olan demokrasinin temelini, halkın çoğunluğu yararına sosyal adalet yaratmak olduğunu hiç akıllarına getirmek istemiyorlar. Ekonomik demokrasiye eşlik etmeyen siyasal demokrasi olabilir mi? Elbette olmaz!

Demokratik sosyal adaletin ilke olarak benimsendiği bir toplumda hümanizma da bulunmaz. Ama hümanizmayı dışlayan liberal demokrasilerde insan haklarından söz ediyorlar. Oysa sosyal adaletin bulunmadığı yerde insanlık da yoktur. Demek ki soyut demokrasi ne insan haklarının ne de sosyal adaletin garantisi.

Oysa beğenmedikleri Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasasının 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir sosyal hukuk devleti olduğu yazmakta. Ne demek bir sosyal hukuk devleti olmak? Bunun yanıtı açık: Hümanist ve sosyal adaleti savunucu ve sağlayıcı bir devlet! Demek ki Türkiye Cumhuriyeti'nin bu bağlamda somut amaçları, hedefleri var. Ama bu zevat bir somut ilkeyi değil soyut bir varsayımı, yanılısamayı yeğliyor.

En azından 1923-1950 arasında “respublica” tanımının çizgisinden uzaklaşmadığı halde, Cumhuriyetin en çok bu dönemi eleştirilmektedir. Buna karşılık Cumhuriyetin yapılarını alt üst eden ve mevcut demokrasi patikasının önünü tıkayan Demokrat Parti göklere çıkarılarak, bu partinin gerçekte “sol” bir parti olduğu zırvaları ileri sürülmektedir. Bunu yapanlar statüko kavramını eğip bükmekte, onu diledikleri bağlamda, diledikleri biçimde kullanmaktadırlar.

Osmanlı Ahrar Fırkası-Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın ortak adresinde oturan postmodern liberal demokratlara göre Cumhuriyet devrimlerini günümüzde sa-

vunmak jakoben olmakla eşdeğer. Çünkü Cumhuriyet sekiz devrim yasasını (Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Şapka İktisâsı Hakkında Kanun, Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlık ile Bir Takım Unvanların Men ve İlğasına Dair Kanun; Medeni Kanun ile kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medeni nikâh esası ile aynı kanunun 110'uncu maddesi hükmü; Beynelmilel Erkâmın (sayıların) Kabulü Hakkında Kanun; Efendi, Bey, Paşa gibi Lakâp ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun; Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun) çıkarırken halka danışmamıştır; saltanat ve halifeliği kaldırırken halkın görüşünü almamıştır. Bu nedenden dolayı Cumhuriyete gücenik(!)mişler.

Postmodern liberallerin öyle bir kafa yapıları vardır ki, TBMM'de bu yasaların çıkması için oy veren milletvekillerini halkın temsilcisi saymazlar.

Cumhuriyet'in "sosyal hukuk devleti" ilkesini yok farz eden dinci ve liberal demokratlar onun laiklik ilkesini sulandırmak, yozlaştırmak, saptırmak için gece gündüz uğraşırlar. Özellikle 1928-1946 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanan laiklik "men", "jakoben", "laikçi" laiklikmiş. Cumhuriyet, Anglosakson sekülerizmini neden seçmemiş, neden Fransız laisitesini seçmiş...

Bütün dinlere aynı mesafede bulunması gereken laiklik din ve vicdan özgürlüğünün garantisiymiş...

Laiklik konusunda da aynı yozlaştırıcı yorum. Uydurdukları tanım insana doğruymuş gibi geliyor... Şimdi tarih içinde laikliği düşünelim: Din ve vicdan özgürlüğünün garantisi olması için laikliğin ortaya çıkmadan önce din ve vicdan özgürlüğünün bulunmaması gerekir. Laiklik ortaya çıkmadan önce din işlerinin tek egemeni, dünya işlerinin de devlete ortak egemeni Kilise idi. Din ve vicdan özgürlüğü devletin değil Kilise'nin denetimindeydi. Devlet, kendi yeryüzü egemenlik haklarını savunmak için, yani "Sezar'ın hakkı

Sezar'a, Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya gitsin," diye Kilise'ye karşı bir iktidar mücadelesine girişti. Bunun sonunda devlet egemenliği ile Kilise egemenliği birbirinden ayrıldı ve bu ayırım eylemi ile bu ayrılma işleminin yarattığı disiplin laiklik adını aldı.

Bir soru: Devlet-Kilise çekişmesinde kim kimin yetki alanını sınırlandırmak istemiştir? Devlet değil mi? Devletin, dinin yeryüzündeki egemenlik alanını sınırlandırmak için verdiği savaşımın ürünü değil mi laiklik?

Demek ki laiklik ilkesinin ilk işlevi dinin yeryüzü egemenliğini sınırlandırmaktır. Yani egemenliğin dinsel kurallarda değil halkta olması; devletin kurumlarının dinsel ilkelere dayanmaması ve devleti din şeriatının değil halkın vekillerinin çıkardığı yasaların yönetmesi, yönlendirmesi...

Laik devlet, bu yapısı ile bireyi ve toplumu onların dinsel inançlarına karışmaksızın Kilise ve Cami karşısında büyük ölçüde özgürleştirmektedir. Ancak laik devletin ilk işi bu değildir. Laik devletin ilk sorumluluğu birey ve toplumu Cami ve Kilise'nin yeryüzü egemenliğinin baskısına karşı korumaktır.

"Laiklik din ve vicdan özgürlüğünün garantisidir" diyenler, gerçekte laik devletin dinin yeryüzü egemenliğini sınırlandırmak görevini dolaylı yoldan yadsımaktadırlar. Çünkü "Laiklik din ve vicdan özgürlüğünün garantisidir" diyenler, bu garantiden yola çıkarak laik eğitimi dinselleştirmek istemektedirler.

Yedi Canlı Cumhuriyet'in dayandığı cumhuriyet, demokrasi ve laiklik anlayışını kısaca açıkladım. Bu anlayışın Türkiye Cumhuriyeti'nin varoluşsal gerekçesiyle, varoluş cevheriyle çelişki içinde olmadığını sanıyorum.

Gösterge ve belirtiler Yedi Canlı Cumhuriyet'in yedi kollu bir fesat (komplo conspiracy) karşısında bulunduğunu gösteriyor.

Elinizdeki kitap, bu yedi kollu fesata direnen Yedi Canlı Cumhuriyet'in alçakgönüllü bir savunmasıdır.

Cihangir, 1 Aralık 2003

Cumhurbaşkanı Demokrasiyi Koruyor

Cumhurbaşkanı Sezer, Türkiye'nin siyasal ahlak ve kimliğinin uğradığı sistemli yozlaştırma saldırısına "Dur!" diyerek, Tayyip Erdoğan'ı milletvekili yapmak için sahnelenen Alicengiz oyununu veto etti. Sezer'in üç sayfalık veto gerekçesinin ruhunu şu cümle özetliyor: "Her üç düzenleme birlikte ele alındığında yapılmak istenilen Anayasa değişikliğinin 'özel, somut ve kişisel' amaçla gerçekleştirildiği ortaya çıkmaktadır." Elini saygı ile öptüğüm "hukuk", kendisine ve Cumhuriyete karşı hazırlanan komployu nasıl da boşa çıkartıyor. Bunun anlamı şu: Sezer, anayasanın milletvekili seçilme yeterliliğini düzenleyen 76. maddesindeki değişikliği, ara seçimi kolaylaştıran ve süresini de 60 günden 90 güne çıkaran maddeyi hukuk etiğine uygun bulmuyor.

14 Mayıs 1950'de, demokrasi icabı, İstiklal Caddesi'nde tramvay raylarına uzunkös yatan berduşu andıran sürdemokratlar ("sürrealistler" gibi düşünelim!) şimdi Sezer'e karşı saldırıya geçerler artık!..

Aklıma tuhaf sorular geliyor: Türkiye Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı, başbakanı, hükümeti, Meclis başkanı mı yok?.. Hepsivar, güvenoyu almış hükümet de güya işbaşında... Peki, bu sabırsızlık niçin? Daha dün "Benim referansım İslamdır," diye haykıran bir yeminlinin önce milletvekili, sonra başbakan olması için mi? İyi de, Türkiye'nin huzurundan, demokrasiden ve hukuk devletinin ilkelerinden daha mı öncelikli bu kimsenin kişisel sorunu?

Üstelik bu yordamsızlık, bu patavatsızlık, demokrasi, hukuk ve yurt-severlik adına yapılmakta! Şu anda başbakanlık yapan kişi ve AKP milletvekilleri nice yeteneksiz ve beceriksizler ki amigolar “Tayyip Erdoğan da Tayyip Erdoğan!” diye tutturuyorlar.

İtiraf etmem gerekir ki Tayyip Erdoğan konusunda izlenen bıkıtırma ve bunaltma politikası etkili oldu. Demokrasi ve hukuku acizleştiren sürdemokratlar, “Ne olur canım, adamcağız haksızlığa uğramıştı, değişsin anayasa, herkesin gönlü olsun!” diye icazet vermişlerdi. Dayanak, “Anayasa bir defa delinmekle bir şey olmaz!” diyen Özal mantığıydı. Bu mantığın oyunlarını Türkiye yuttu ama AB yutmadı; Cumhurbaşkanı dışında herkesi uyuttular. Sürdemokratlar, şimdi, Cumhurbaşkanı’nın kamu vicdanına (!), halkın iradesine (!) ters düştüğünü ileri sürecekler. Bunların hepsi safsata! Cumhurbaşkanı Cumhuriyetin ilkelerinin, demokrasinin, hukuk devletinin onurunu kurtarmıştır. Ama iş burada bitmiyor: Referandumsa referandum! Türkiye bu sınava girmeli artık!

Seçim yenilgisinin başarı olduğu yanılmasına kapılan CHP, başkanının bir fantezisi uğruna, hukuk devletinin ve demokrasinin iğfal edilmesine bir kez daha göz yumacak mı? CHP’nin, sonu referanduma varacak bir süreçte, Cumhurbaşkanı’yla birlikte Türkiye’yi savunmaktan başka bir şansı yok... Tarihin çöplüğünde yer ayırtmak istemiyorsa tabii... Son söz: Başbakan Abdullah Gül’ün AKP Genel Başkanı olması Türkiye’nin hayrına olur!

24 Aralık 2002

CHP Cumhuriyete Karşı Sorumludur

AKP Lideri Tayyip Erdoğan için özel olarak yapılan anayasa değişikliğini veto etmesini, kimileri, Cumhurbaşkanı Sezer'in tarafsızlığını yitirmesi olarak değerlendirirken kimileri de Cumhurbaşkanı'na "İstikrarı zedelemeyin!" çağrısı yapıyor.

Türkiye Türkiye olalı böylesine planlı bir beyin yıkama programıyla karşı karşıya kalmadı. Düşününüz ki Cumhuriyet anayasasını korumakla yükümlü Cumhurbaşkanı görevini savsaklamadığı için taraflı davranmakla itham ediliyor. Gerekçe: 12 Eylül Anayasası'nın korunması gerekmez.

Ankara Ticaret Odası'nı olmadığı kadar politize eden Başkan Sinan Aygün sanki Cumhurbaşkanı'na şantaj yapıyor: "Mesajınız algılanmıştır, ancak AKP Genel Başkanı'na Başbakanlık yolunu açacak anayasa değişikliğini referanduma götürüp istikrarı zedeleyecek bir adım atmamanızı saygıyla arz ediyoruz. Türkiye'nin istikrara ihtiyacı var." Görülmemiş, duyulmamış bir şey: "Para" ürkmesin diye, Cumhurbaşkanı'nın hukukun ve demokrasinin temel ilkelerinden ödün vermesi isteniyor. Seçilme yeteneği olmayan bir vatandaşın başbakan olması için hukuku iğfal edenler değil de, hukukun koruyucusu Cumhurbaşkanı huzur bozucu oluyor! Görülmemiş bir tezgâh!

Tezgâhın bir yanında, hiçbir resmi sıfatı bulunmamasına karşın ve ülkenin dış politikasını altüst etmek pahasına yedi düveli gezen Tayyip Erdoğan... Salı günü, Moskova'da yaptığı basın toplantısını

televizyonda izlerken, biraz geç de olsa, bu gezilerin amacının iç kamuoyunun gözünü boyamak ve beynini yıkamak olduğunu anladım. Fiili bir başbakan imgesi yaratılmak ve halka kabul ettirilmek isteniyor. Tezgâhın öte yanında, hep bir ağızdan tekrarlanan “istikrar gereksinimi” ve “Sezar’ın hakkı Sezar’a” gülbankları eşliğinde beyin yıkama törenleri... Doğrusu ya, bu kampanya başarılı olmak üzeredir.

Seçimden sonra, CHP üstüne düşeni yapmış olsa iş bu noktaya varamazdı. Hele, Cumhurbaşkanı’nın vetosundan sonra girdiği ruh bozgunu halinden kurtulabilseydi. AKP, liderini ne pahasına olursa olsun Meclis’e sokmak ve başbakan yapmak istiyor; bu uğurda, rejimin huzur ve dengelerini, hukukun gereklerini umursamaz davranıyor. Partinin geçmişini düşündüğüm zaman, bu beni şaşırtmıyor. Beni, CHP’nin bunu görememesi şaşırtıyor. Aralarından biri “Aceleci bir tavır, telafisi mümkün olmayan kompleks haller yaratabilir”, bir başkası “Cumhurbaşkanı’nı elimizin tersiyle itersek yarın sıkıntıya düşeriz” diyor, sonra gidip hep birlikte AKP’nin kuyusuna düşüyorlar. Tarihin mahkemesi kendilerine celp gönderdiği zaman çok şaşıracaklar!

Böyle küçük işleri özüne yaraştırmayan CHP kendisine çok büyük hedefler çizmiş. Tayyip Erdoğan’ın Çankaya’ya Cumhurbaşkanı olmasını engellemek için zamanı gelince “sine-i millet”e dönecekmiş. CHP bu politikasıyla milletin saflarına dönebilir, ama bir daha Meclis’e geri dönebilecek yüzdeyi asla bulamaz. Tarih, sorumluluklarını taşımayı beceremeyen partileri asla bağışlamaz.

26 Aralık 2002

Bir Gösteren Olarak Türban

“Başörtüsü ve Feminizm” gibi, “Kadın Düşmanlığı ve Türban” gibi, “Türban ya da Değişen Müslüman Kimliği” gibi tanımlarla adlandırılmış yazılarla karşılaştıkça gözümün önüne bir duvar saati gelir. Saatin sarkacı şaşkın aymazlık ile şaklaban snobizm arasında salınıp durur. Hemen yazayım: Türbanın aslında modernleşmenin bir göstergesi olduğunu ileri sürenlerin bizleri kandırmaya çalıştıklarını düşünüyorum. Güya, türbanlılar gerçekte kızlarını okutmayan ailelerin çocuklarıymış... Artık bu milliyetçi-muhafazakâr aileler, kızlarını “türbanlı” okutuyorlarmış. Türban, bu kızların özgürleşme hareketinin göstergesiymiş.

Ama türbanın siyasal bir simge olduğu, güdülen ve güden bir amaç tarafından yönlendirildiği savında olanlar da var. Ellerindeki kanıtlar sağlam bunların.

Bu türden iddialara karşı, kimileri hemen felsefi ve sosyolojik jargonlarla açıklamalara girişiyorlar. Bu bilimsel açıklamalar karşısında donanımsız insanın teslim olmaması olanaksız. Bazı âlimler ile kimi gazetelerin fıkracıları hemen fetva veriyorlar: “Türban kesinlikle irticanın ya da herhangi bir siyasal görüşün simgesi olmayıp modernleşmek azminde olan milliyetçi-mukaddesatçı aile kızlarının aksesuarıdır.”

Olabilir! Ama bu yorumları tercüme ettiğimiz zaman, karşımıza çıkanlar birtakım masum simgeler değil, fakat bir rejimin temelle-

rine yönelik fesat tasarıları. Kimi mutaassıp milliyetçi-mukaddesatçı ile liberalüstücü âlim, türbanı felsefi ve sosyolojik incelemenin konusu yaptığına göre, bendeniz de bir başka bilim dalında “göstergebilim”(sémiologie) alanında, inceleme nesnesi yapabilirim bu aksesuarı. “Türbanın politik bir anlamı yoktur,” diyorlar. Peki, bir soru: Felsefi ve sosyolojik anlamı olan bir nesnenin neden politik bir anlamı olmasın?

Dinci gazetelerde hedef çoğaltmak için kullanılan geleneksel başörtüsü (yağlık, çevre, eşarp, vb.) tanımı ile “türban”ı karıştırmayalım. Rahmetli Kevser ve Dudu halalarımın başındaki siyah başörtüsü ne imam hatip okulunu, ne mesleklerin dinselleştirilmesini (imam-mühendis, imam-bilgisayarcı, vb.), ne Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun sabote edilmesini, ne şeriatı ne de gündelik hayatın İslamileştirilmesini gösterirdi, işaret ederdi. Oysa Kadıköy İmam Hatip Lisesi’nin önünde kendilerini zincire vurarak protesto eyleminde bulunan genç kızların başındaki türban, halalarımın başörtüsünün işaret etmediği bazı şeyleri göstermektedir. Bir zamanlar türban sorununu laiklerin çözecekleri (yani türbanı meşrulaştıracakları) yazılırdı. Onların bu işi yapamayacakları anlaşıldı. Şimdi sıra AKP’de... Bu parti anlamalıdır ki: “Türban”ı savunarak Cumhuriyetle barışmaları olanaksız!

2 Ocak 2003

Millî Eğitim Bakanının Dikkatine: İmam Hatip Tuzağı

Kimileri, imam hatip okul ve liselerinin gündemde kalmasından bıkmışlar. Aslında, Cumhuriyet de hem bu “korsan” okullardan hem de uğruna yapılan şaklabanlıklardan bıkmış durumda, ama ne çare!..

Derler ki: “Hayır, imam hatibin bir yasası olduğu için korsan sıfatını bu okula takamazsın!” Takarım! Çünkü yasa, etik olarak “gayri meşru” olanı “meşru” kılamaz. Bu okulun yasası, 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat (Öğrenim Birliği) Kanunu ile çeliştiği için gayri meşrudur.

Mustafa Kemal 1 Mart 1924 tarihinde TBMM açılış konuşmasını yapıyor: “Ulusun ortak düşüncesi ve isteğine uygun olarak eğitim ve öğretimin birleştirilmesi, ulusal, laik, çağdaş, tek ve bütün bir eğitim anlayışının yaşama geçirilmesi şarttır.”

TBMM’nin 3 Mart 1924 tarihli oturumunda, medreselerin bağlı bulunduğu Şeriye ve Evkaf Vekâleti kaldırıldı. Aynı gün kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim kurumlarının hepsi Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlandı. Bu yasa okul ikiliğini kaldırıyor, eğitim laik ve parasız hale getiriliyordu.

1950’den 2000’e kadar tam elli yıl içinde Tevhid-i Tedrisat Kanunu paramparça edildi: Din adamı yetiştirmekle görevli meslek okulu genel lise haline getirildi, kapıları kız öğrencilere açıldı. Ardından bu yeni medreselerin mezunları üniversiteye girme hakkını elde ettiler.

Yeni yasa ile üniversiteye giriş epeyce zorlaştırıldı. Ama “türban” sorununun kaynağı olan bu okullar kız öğrenci almayı sürdürüyor.

MGK Genel Sekreteri Org. Tuncer Kılınç, 17 Aralık’ta, türban sorunu için bir öneri yaptı: “Sorunu yaratan sebebi ortadan kaldıralım. İmam hatip okullarına kız öğrenci alınmasın.”

Orgeneral Kılınç, iddia edildiği gibi, kız çocukların genel ve mesleki eğitimine engel olmuyor, Tevhid-i Tedrisat Kanunu’na ve ilk imam hatip okulu yasasına aykırı olan bir işleme son verilmesini istiyor. Son elli yıl içinde bu komploya ses çıkarılmaması, bu okulların çoğalmasına göz yumulması, bundan sonrası için bir ipotek olamaz. 3 Mart 1924’e geri dönülür ve kesin çözüme doğru adım atılır.

Kız öğrencilerin eğitiminin engellenmesi, eğitim özgürlüğünün ortadan kaldırılması gibi safsataları bir yana bırakalım ve şu iki soruyu yanıtlayalım: 1. Amaç anti-laik militan yetiştirmek değilse, kadınların ruhsatsız olduğu bir alanda meslek adamı yetiştiren okullarda kızların işi ne? 2. İHL’yi bitirenler önce imam ve hatip oluyorlar, daha sonra üniversiteyi bitirip “imam-kaymakam”, “imam-millî eğitim müdürü”, “imam-polis”, “imam-fizik öğretmeni” oluyorlar. Dünyada bunun benzeri bir uygulama var mı; Hristiyan ülkelerinde papazlar, kaymakam, vali, emniyet müdürü, lise öğretmeni oluyor mu? Olmuyor!.. Türkiye’de tanık olduğumuz nedir? Toplumun yapı ve kurumlarının dinselleştirilmesini amaçlayan, ileriye dönük planlı kadrolaşma harekâtı değil mi?

2 Ocak 2003

Muhafazakâr Toplum

“Yayınevinin yayına hazırladığı bir diğer kitap, İtalyan aydınlanmasının ünlü Katolik düşünürü Giambattista Vico’nun *Yeni Bilim*’i. Vico, Aydınlanma geleneğinin ana akıntısının tartışmasız ilk büyük eleştirmeni. Önemi yüzyılımızda keşfedildi. Türkiye’de derinlemesine tanınmıyor; Batı’da hakkında ciltler yazılmış bir düşünür. Türkiye gibi nüfusunun çok büyük bir bölümü ‘muhafazakâr’ bir ülke için önemi çok büyük. Vico’nun önemini yüzyılımızda keşfetmiş olanların Batı akademik solu olması ise ilginç.”

Yukarıdaki cümleyi sağcı bir edebiyat dergisinden (*Kaşgar*) aktardım. Aktardım, çünkü birkaç ilginç cümle var yazıda:

— Batı’nın Aydınlanma geleneği içinde demek ki Katolikler de yer alıyor;

— Aradan yüzyıllar geçse de Giambattista Vico (1668-1774) gibi tarihçi, hukukçu ve filozoflar unutulmuyorlar, düşünsel karşıtları olması gereken solcu akademisyenler tarafından keşfedilebiliyorlar;

— Türkiye nüfusunun büyük bir bölümü muhafazakâr.

Vico’yu okumadım. 1725 yılında yazdığı *Principiüdi una scienza-nuovad’intorno alla comune natura dell’azioni* adlı kitabı bir muhafazakâr toplum olan Türk toplumu için neden önemli olsun? Descartesçi rasyonalizmi eleştirdiği; ulusların oluşumu, gelişim ve yıkılış evrelerini Tanrılar Çağı, Kahramanlar Çağı ve İnsanlar Çağı başlıkları altında incelediği için mi önemli “muhafazakâr Türk toplumu” için?

Benim kafama takılan Türk toplumunun belirgin özelliğinin muhafazakâr olması. Bu saptamanın ardından birkaç soru geliyor aklıma:

Türk toplumu kendi halinden memnun mu?

Dinci muhafazakârlar da aralarında olmak üzere Türk toplumu kendi halinden memnun değil!

Türk toplumunun evrensel yeri, başka toplumları kışkandıracak, bizi gönendirecek önemli bir yer mi?

Değil!

Peki, bunun sorumlusu kim? Nüfusun büyük bir kesimini oluşturan muhafazakâr kesim mi yoksa nüfus bakımından azınlıkta kalan muhafazakâr olmayan kesim mi?

Bir toplunda çoğunluğun ideolojisi ve politikası egemen olduğuna göre, Türkiye'nin bugünkü durumunun sorumlusu Türkiye nüfusunun çoğunluğunu oluşturan muhafazakâr kesim. Bu kesimin siyasal planda yansıması olan Demokrat Parti, Adalet Partisi, Yeni Türkiye Partisi, Anavatan Partisi, Millî Nizam Partisi, Millî Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi, Millî Hareket Partisi gibi siyasal partiler.

Türkiye'nin son elli yıllık tarihini inceleyecek olursak, bu sürenin çoğunluğunda muhafazakâr zihniyetin partileri yönetmiş ülkeyi ya da muhafazakâr olmayan kesimin ilerlemeci politikalarına bu muhafazakâr zihniyet karşı çıkmış.

Var olan durumu korumak isteyen, değiştirilmesinden yana olmayan; toplumun geleneksel yapısının, yerleşik değerlerinin değiştirilmemesi gerektiğini savunan, diğer toplumlara özgü kültürel değerlerin benimsenmesine karşı çıkan bu tutucu kesime soracak olursan Türkiye'deki aksaklıkların sorumlusu kendisi değildir, ilerlemeden ve gelişimden yana olan sol sorumludur.

Devlet ve Din

Nihayet, “Devlet ve Din” konusunda harbi konuşan bir insan: Prof. Dr. Hayrettin Karaman. Prof. Dr. Karaman, Allah’ın Müslümanlara bazı haklar ve ödevler verdiğini ve onların bunları ancak kendi kuracakları devlet marifetiyle gerçekleştirebileceklerini ve Allah’ın Müslümanlardan talep ettiği şeylerin devletin yetki alanına girdiğini söylüyor (*Bilgi ve Düşünce Dergisi*, Sayı: 04, Ocak 2003). İşte sorun burada: Laik devletle uzlaşmak olanaksız. Zaten Müslümanların devlet talepleri bu uzlaşmazlıktan kaynaklanmaktadır. Müslümanlarla devlet arasında uzlaşma olması için laik devletin kamusal alanda ödün vermesi gerekmekte. Türban sorununda da görüldüğü gibi laik devlet, bu ödünü vermeyi düşünmüyor. Çünkü yarın kendilerine dini hukukun uygulanmasını da isteyebilirler. Aslına bakarsanız, Prof. Dr. Karaman’ın sözünü ettiği Müslümanlar 1923’ten bu yana Cumhuriyet ilkeleriyle uzlaşmazlığa düşmüş kişiler. Müslümanların kamusal alanda istedikleri ölçüde özgürlük alanı bulamayacakları ve devleti teslim alamayacakları için, Türkiye örneği, mevcut çatışmanın uzlaşmaya gidemeyeceğini gösteriyor.

Öte yandan Prof. Dr. Karaman’ın çoğul olarak kullandığı “Müslümanlar” (ama aslında siyasal İslamcılarla sınırlı kitle) devleti dinselileştirmek yani din (şariat) devleti kurmak istedikleri için çatışmanın uzlaşmaya dönüşmesi ancak bir hayal.

Prof. Dr. Karaman birçokları gibi laikliğin Türkiye’de uygulanma biçimini kesinlikle eleştirmiyor. “Uygulama Avrupa ve ABD’deki gibi olsaydı” demiyor. Modern takiyeciler gibi böyle bir koşul ileri sürseydi iş kolaylaşırdı. Çünkü o örnekte, devletin karşısında bir tüzel kişilik olarak belli bir hiyerarşik yapısı, emir-komuta zinciri bulunan disiplinli bir örgüt (Kilise) vardır. Avrupa’da feodalitenin yıkılmasıyla birlikte Papa ve Kilise devlet karşısında kendi sınırlarına çekilmeyi kabul etmiş... Ve bu durum tavandan tabana kadar bütün örgüt tarafından kabul edilmiş. Devlet ile Kilise arasında bir sözleşme var.

Oysa Prof. Dr. Karaman’ın sözünü ettiği Müslümanların Kilise benzeri bir tüzel kişiliğe sahip, devlete muhatap olacak hiyerarşik bir örgütü yok; bu nedenle taleplerini devletle tartışmaları olanaksız. Ayrıca, laik Cumhuriyet kamusal alanın tartışılmaz tek sahibi. Zaten, Prof. Dr. Karaman da sözünü ettiği “Müslümanlar”ın başkalarının hak ve özgürlüklerine dikkat etmeyeceklerini sanmadığı için “olabildiğince” çekincesini koyuyor.

Devlet de biliyor bunu. Uzlaşmanın olabilmesi, devletin kamusal alanda ödün vermesinden çok, siyasal İslamcılarının (Kilise örneğinde olduğu gibi) İslam devleti taleplerinden vazgeçmelerine bağlı. Burada bir gerçek ortaya çıkıyor: Türkiye laikliğinin referansı kendisindedir!

Türkiye’de Laiklik

‘İslam’ın, “cami”nin, “Müslümanlar’ın demiyorum ama siyasal İslamcıların Türkiye tarzı laiklikle temelli ve kökten sorunları (dolaşısıyla da Cumhuriyet’le sorunları) var. Epeyce isteksizce de olsa,“İyi de, laiklik olacaksa Anglo-Sakson usulü sekülerizm olsun!” diyorlar. Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın da Anglo-Sakson sekülerizminden söz ediyor. Anladığıma göre: Diyanet İşleri Başkanlığı yeniden yapılandırılırken biçki ve dikiş Anglo-Sakson kalıbına göre yapılacak.

Olabilir, benim herhangi bir itirazım yok ama üç koşulum var: 1. İslam dini alt ve üstyapısını Hristiyan dininin örgütsel yapısına benzetirse; 2.“Cami”, kilise gibi ast-üst, emir-komuta ilişki ve hiyerarşisine sahip olursa; emirler yukardan aşağı uygulanırsa ve anarşinin yerini disiplin ilişkisi alırsa; 3. Kurulan bu “cami”örgütü de tıpkı kilise gibi devlet ve iktidar talebinden resmen vazgeçerse, Türkiye’de de Anglo-Sakson sekülerizmi uygulanabilir. Devlet Bakanı Aydın, böyle bir yeniden yapılanma olmadan, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yapısını değiştirmeyi düşünüyorsa, benim aklıma siyasal İslamcı bir komplodan başkası gelmez.

Laiklik hazır ayakkabıya, konfeksiyon ürünü elbiseye benemez. Kaldı ki onlar da denenerek alınır. Laiklik ısmarlama değildir. Ayağa (toplumsal özelliklere) uymak zorundadır. Hristiyan dünyasında bir Katolik laikliği, bir de reformist Luther-

ci ve Kalvinist Protestan sekülerizmi uygulanırken, Müslümanların yaşadığı bir ülkede uygulanan laikliğin bunlardan birine benzemesini istemek en hafif deyişle saçmalık olur.

O zaman şu soruyu sorarım: Hristiyan dünyasında neden birden çok laiklik ve sekülerizm var? Bunun yanıtını ilahiyatçılar değil, ama tarihten anlayan ekonomistler ve sosyologlar verebilir.

66 yıl 6 gün önce, 5 Şubat 1937’de ilke olarak anayasaya giren Türkiye laikliği ile Fransa laikliği birbirine benzeyemez. Çünkü Fransa’da devletin muhatabı olarak bir hiyerarşik yapıya sahip sorumlu bir Kilise örgütü var. Türkiye’de, İslam dininin yapısal özelliklerinden dolayı böyle bir muhatap örgüt yok. Bu nedenle Cumhuriyet, belli bir disiplin anlayışı getirmek için, Diyanet işleri örgütünü kurmuş. Fransa’da Kilise, bir kez daha söylüyorum, devlet ve iktidar talebinden resmen vazgeçmiş. Türkiye’de ise siyasal İslamın iştahı giderek kabarmakta.

Ortada iki farklı toplumsal ve siyasal gerçek var, yani Fransa’nın ayağı 41 numara, Türkiye’nin ayağı 43 numara. Türkiye’nin ayağına 41 numara hazır ayakkabı giydirmeye kalkışmak teorik zorbalıktan başka bir şey olamaz.

11 Şubat 2003

Aman Bayan Gül Vazgeçmesin

Bir gazetenin başyazarı “Bayan Gül Vazgeçsin!” diye başyazı yazmış. Hatırlar mısınız bilemem: Başbakan Gül’ün zevcesi Hayrünnisa Hanım hazretleri, 1988 yılında, yönetmelik gereği başını açarak fotoğraf çektirmeyi kabul etmediği için üniversiteye girememiştir. Sonucu belli İslamcı bir tepki gösterisiydi yaptığı.

Hayrünnisa Hanım, anlaşılan üniversiteyi mahkemeye vermiş ve gene anlaşılan mahkemeyi kaybetmiş.

Bununla da yetinmemiş, davasını Danıştay’a taşımış. Danıştay, bu İslamcı hanımın başvurusunu reddetmiş.

Bunlar bile bile lades! Gösteri ve gösteriş girişimleri. Çünkü Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay kararları var: Türkiye’de hiçbir mahkeme bu gibi olaylarda davacı (türban ve türbanlı) lehine karar veremez.

Ama olay çıksın diye böyle girişimlerde bulunuyorlar.

Başvekil refikaları Hayrünnisa Hanım, 4 Haziran 2002 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne şikâyet etmiş. Akli sıra AİHM aracılığıyla Türkiye’yi cezalandıracak. Oysa AİHM’nin bu konudaki kararı kesin: Üniversiteye girmek isteyen kimse oranın koşullarını kabul etmek ve onlara uymak zorundadır.

Başyazar, şikâyetçi hanımı Türkiye’nin “First lady”si olduğu gerekçesiyle bu davadan vazgeçmeye davet ediyor.

İlkin Türkiye başbakanının karısına “First lady” sıfatını takmak yanlış, ayıp ve gereksizdir. Sadece ABD Başkanı’nın eşi “First lady” sıfatını taşımaktadır. Türkiye’de herhangi bir kadına bu sıfatı, unvanı takmak densizlikten başka bir şey olamaz. Çünkü “kraliçe” ya da “prenses” demeye benzer.

Ayrıca, kendisine erkekle eşit haklara sahip özgür vatandaş olma hakkını tanıyan Cumhuriyet rejiminin ilkelerine saygı göstermeyen, onlara bağlı olmayan, bağlı olmaması bir yana o ilkelerin yerine İslam şeriatının geçmesini isteyen bir hatuna, “Türkiye’nin Bir Numaralı Hanımı” unvanını takmak bu ülkeye yapılacak en büyük hakaret olsa gerek.

Ama bir kısım basın mensubu böyle ukalalıklara meraklı olduğu için, kendi uydurdıkları sıfatları rasgele dağıtmaktadırlar.

Cumhuriyeti seven bir kimse Başbakan Abdullah Gül’ün İslamcı militan tavrırlı eşini Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı açtığı davadan vazgeçirmez. Çünkü nasıl olsa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Türkiye’yi ve şikâyetçi bayanın kaydını yapmayan üniversiteyi haklı bulacak.

O zaman, yani bu karardan sonra Başbakan Abdullah Gül iki şeyden birini yapmak zorunda: Ya eşinden boşanacak ya da başkanlıktan istifa edecek. Artık başka seçeneği yok!

İsterse hem eşinden boşanıp hem de başkanlıktan istifa eder ki bu da bizi hiç mi hiç ilgilendirmez.

14 Şubat 2003

Fransa'da Din Öğretimi

Bir ülkenin, evrensel erdemler, kurallar, ilkeler dışında, bir başka ülkeye kurumsal yapılar bağlamında örnek gösterilmesinden hoşlanmam. Gösterilen örnekleri kabul etmem. Ama sık sık tartışma konusu yapılan bir alanda, Fransız Kültür Merkezi Fransızca İşbirliği Ataşesi Jean-Paul Basaille'den edindiğim resmi bilgileri aktaracağım.

1. Fransa'da devlete ait ilköğretimde ve kolejlerde (bizim sistemde 3-6 sınıflar) din eğitimi kesinlikle yok. Liselerde de zorunlu din dersi yok. Fransa'da ilk ve orta öğretimin üç belirleyici sıfatı var: Laik, parasız ve zorunlu. Bununla birlikte okul yönetimi öğrenciye ya da ana babasına din dersi isteyip istemediğini soruyor. Dersin istenmesi durumunda, yetkili bir rahip tarafından, öğle tatilinde ya da derslerden sonra bir ya da iki saat ders veriliyor. Ama herhangi bir sınav ve not söz konusu değil. Aynı durum, Protestanlar, Yahudiler ve Müslümanlar için de geçerli.

2. Fransa'da Katolik, Protestan, Yahudi ve Müslüman cemaatlara ait ve devletle sözleşmeli özel okullar var. Çoğu Katolik kilisesine ait olan bu okullarda devlet okullarının programı aynen uygulanıyor. Din dersleri tavsiye ediliyor ama zorunlu değil. Sadece "patron" farklı. Din eğitimi verebilen, çok az sayıda sözleşmesiz okullar da var. Ama bunlar da devletin sıkı denetimi altında.

3. Fransa'da 1960'a kadar din adamı yetiştiren Küçük Papaz Okulu (*PetitSeminaire*) varmış. Bizim imam hatip okuluna ve lisesine benzeyen ve ulusal müfredat programının yanı sıra din bilgisi veren bu okullar 1960 yılında kapatılmış. Yani şu anda ilk ve ortaöğretim düzeyinde din meslek okulu yok Fransa'da.

Fransa'da din adamı, rahip olmak isteyen lise diploması (bachelor) sahipleri, eskiden Büyük Papaz Okulu'na (*Grand Seminaire*) girebiliyorlardı. Şimdi, bunların sayısı çok az, adaylar üniversiteye gidiyorlar. Yani din öğrenimi için erken yönelim değil geç yönelim (*vocationstardives*) tercih ediliyor.

4. Bir lise mezunu Katolik Üniversitesi'ne (İlahiyat Fakültesine) girip teoloji (ilahiyat) diploması aldı diyelim. Bu kişi, her alan için gereken diploma, sertifika ve yeterlik belgelerini aldıktan sonra şu işlerde çalışabiliyor: Kilise hizmeti; din dersi öğretmenliği; müzeler; dini basın; dini medya ve iletişim alanı, turizm ve kültür alanı, yayıncılık ve kitapçılık.

Görüldüğü gibi, Fransa'da Türkiye'deki imam hatip okulu ve liseleri gibi genel öğretim okullarının paraleli olan ve meslekleri dinsel- leştiren bir eğitim-öğretim düzeni yok. Öte yandan cemaat vakıflarının okullarında rejim muhalifi bireyler de yetiştirilmiyor Fransa'da. Durum ilgili ve ilgisiz herkesin bilgi ve ilgisine sunulur!

15 Şubat 2003

Karşıdevrim ve CHP

Çetin Yetkin, “*Karşıdevrim, 1945-1950*” (Otopsi Yayınları, Aralık 2002) adlı kitabında, karşıdevrimi 14 Mayıs 1950’de değil de 10 Kasım 1938 tarihinde başlatıyor.

Ancak, Atatürk’ün ölümü ile İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesi arasında geçen sürenin, başlayan karşıdevrim sürecini gözlerden sakladığını söylüyor. Karşıdevrim girişiminin bir başka başlangıç noktası da Ali Fuat Cebesoy, Sabit Sarioğlu, İsmail Canpolat, Adnan Adıvar, Kâzım Karabekir ve Rauf Orbay gibi eski mandacılar, saltanatçılar ve hilafetçiler tarafından kurulan ve Şeyh Sait Ayaklanmasıyla ilişkili görülerek kapatılan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (1 Kasım 1924-1925).

Atatürk’ün, mandacı, hilafetçi ve saltanatçı oldukları için, çevresinden uzaklaştırdığı kimselerin onun ölümünden sonra İnönü tarafından partiye davet edilmesi, Cumhuriyet Halk Partisi’nin zihniyet dünyasında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’na dönüşme sürecini başlatıyor.

Çetin Yetkin, 17 Kasım- 4 Aralık 1947 tarihinde toplanan CHP 7. Büyük Kurultayı’nı “Karşıdevrimci sürecin düğüm noktası” olarak görüyor.

CHP 7. Büyük Kurultayı, uluslararası koşullarda oluşan gelişmeler ve çok partili düzene geçilmesi nedeniyle, başta milliyetçilik, devletçilik ve laiklik olmak üzere parti programında yapılacak de-

ğişiklikleri görüyor. Bu kurultaydan sonra “irtica” yumurtasının kabuğu çatlıyor: Tek kanatlı (sol kanadı olmayan) demokratikleşme süreci başlıyor; Sovyet komünizmine karşı din ve milliyetçilik silah olarak kullanılıyor; partiler arası siyasal mücadelede din bir motif olarak kullanılıyor; ilkokullarda din dersleri başlıyor; imam hatip okulları, yüksek İslam enstitüleri ve ilahiyat fakülteleri açılıyor; yeni üniversite yasası ile üniversite susturuluyor; Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu engellenerek Toprak Reformu’nun içi boşaltılıyor; Köy Enstitüleri’nin 27 Ocak 1954’te sonlanacak kapatılma süreci başlıyor, vb.

Kitapta yer alan tutanak parçaları bile Milli Görüş’ün ve mevcut AKP iktidarının temellerinin, 7. Kurultay’da, 17 Kasım- 4 Aralık 1947 tarihleri arasında atılmış olduğunu gösteriyor. Cumhuriyet tarihimizin özellikle 1945-1950 arası pek bilinmiyor. Oysa başta dışa bağımlılık olmak üzere Devrimci Cumhuriyet’in elini ayağını bağlayan bütün sorunlar bu dönemin ürünü.

Bu nedenle ve özellikle CHP’li gençler ve milletvekilleri, **Çetin Yetkin**’in *Karşıdevrim*’i ile Atatürk’ün *Söylev*’ini mutlaka okumalı. Mümkünse aynı zamanda!..

18 Şubat 2003

Temeli Dinamitlenen Millî Eğitim

Konu şu: Merkezi Hollanda'da bulunan ve aralarında ABD, Rusya, Japonya gibi 41 ülkenin eğitim bakanlıklarının üye olduğu IEA (International Association for Evaluation of Education Achievement- Uluslararası Eğitim Başarı Değerlendirme Derneği) tarafından yapılan araştırmaya göre Türk öğrenciler fen bilgisi alanında 33'üncü (sondan altıncı), matematik alanında ise 31'inci (sondan sekizinci) olmuş.

"Aman çocukları üzmeylem!" "Aman tatilde ödev vermeyelim!" densizliğinin eğitim ilkesi haline geldiği, her yıl bir yolu bulunup tembelliğin "af" ile ödüllendirildiği bir ülke için kuşkusuz normal bir sonuç bu. Gençliğimde birkaç yıl ortaokul ve lise öğretmenliği yaptığım için millî eğitim hizmetlerinin "sizlere ömür" olduğunu biliyorum. Tarihi 1947'ye kadar giden, Öğretim Birliği Yasası'na karşı tasarlanmış bir cinayet söz konusu!

Ama basından öğreniyoruz ki bu fiyaskoya, "imam hatip okullarına darbe vurmak için yola çıkan" ve "şimdilerde esamisi okunmayan" 28 Şubat generalleri sebep olmuş. "Düşman"a ölümcül darbe indirmek isterken Türk eğitim sistemini vurmuşlar.

Kuşkusuz eğitimin yapı ve özelliklerinden habersiz, tuhaf bir "dam üstünde saksağan!" yorumu bu. Ama bu savgüden (angaje) yorumlar, ulusal eğitimin, Cumhuriyet ideallerine bağlı kuşaklar yetiştirmeyi amaçlayan temel ilkelerinin dinamitlenmiş olduğunu gizleyemez.

Doğrusunu isterseniz, şanslıyım, bir sorunla ilgilendiğim zaman, çareyi gökte ararken yerde bulurum. 5 Şubat 2003 günü saat 15.15'te TRT 2'de, *Güncel* adlı programa rastladım. Program, sözünü ettiğimiz araştırmada uğradığımız bozgunla ilgiliydi. Bu araştırmayı yapan uzmanlardan biri, Dr. Yurdanur Atlıoğlu (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı) da konuşmacılar arasındaydı. Dr. Atlıoğlu, sonuçların doğru ama basında yapılan değerlendirme ve yorumların yetersiz olduğunu söyledi. Öğrenciler bilgilerini nasıl kullanacaklarını bilmiyorlarmış. Peki, ne biliyorlar, o halde?

Prof. Dr. İsa Eşme de Türk eğitiminin öğretim ve öğrenme sisteminin yanlış olduğunu; araç olması gereken sınavın amaç haline getirildiğini söyledi. Türkiye'de uygulanan haliyle test sınavlarını eleştirdi ki bu çöküşün temelinde olan da zaten bu sınav sistemidir. Görülüyor ki 2003 yılında, millî eğitim sistemimizin içinde bulunduğu bataklığı 28 Şubat süreci yaratmamış. Bu nedenle, rakam ve yüzdelerin üzerine gözü kapalı, rasgele atılmanın gereği yok. 28 Şubat sadece, millî eğitimin hedefinin siyasal İslam değil, Cumhuriyet ideali olduğunu anımsadı. O kadar!

Sorun öğretmen malzemesinden, öğretim ve eğitim programlarının içerik, teknik ve kalitesinden kaynaklanmaktadır.

1 Mart 2003

Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik

Octavio Paz, Öteki Ses adlı kitabında demokrasiyi üç sözcükle özetliyor: Özgürlük, eşitlik, kardeşlik. (İnkilâp Kitabevi, Çev. Murat Varlı. s.139)

Daha sonra bu üç sözcük-kavram arasındaki ilişkiyi pek alışmadığımız bir biçimde açıklıyor:

“Bunlar arasındaki ilişki belirgin değildir ya da daha doğrusu belkilidir. Karşılıklı çelişme içerir. Onları bağlayacak köprü nerede? // Gördüğüm kadarıyla bu üçlünün ana sözcüğü kardeşliktir. Diğer ikisi ona takılmışlardır. Özgürlük eşitlik olmadan var olabilir. Yalıtılmış özgürlük eşitsizliği daha derin bir hale getirir ve zorbalıkları körükler; eşitlik özgürlüğü ezer ve sonunda onu yok eder. Ama kardeşlik onları birleştiren bağındır, onları insanlaştıran ve uyuşturan bir erdemdir. Onun öteki adı dayanışmadır, Hristiyanlığın yaşayan bir mirasıdır, saygıdeğer sözcük yardımseverliğin modern bir çeşididir.”

Benim gözümü kapatıp altını imzalayacağım bu metni Octavio Paz 1990 yılında yayımlamış. Benim durumum belli, ama demokrasiyi liberal ekonomi tapıncına indirgeyen liberalciler ve bireyciler ne derler bu metne acaba? Çünkü: “Özgürlük eşitlik olmadan var olabilir”, “Eşitlik özgürlüğü ezer ve sonunda onu yok eder!” cümleleri hiç

de yenilir yutulur saptamalar değil. Hele “Yalıtılmış özgürlük eşitsizliği daha derin hale getirir ve zorbalıkları körükler!” saptaması.

Bu saptamalar bana tekелci liberal kapitalizmin zorba küreselciliğini anımsatıyor.

İnsanlar, eşitliği yok etmeyen bir özgürlük; özgürlüğü yok etmeyen bir eşitlik istiyor ama liberalcilerin savunduğu ideoloji ne düşüncüyü ifade özgürlüğünü eksiksiz vermekte ne de ekonomik özgürlüğün boş çuvalını doldurmakta.

Tavşanların gözünü ve ayağını bağlayan liberal ideoloji, onların peşinde koşan vahşi kapitalizm tazısını av alanına salıyor. Özgürlüğü ezen sözde eşitlik pratiğinin mimarı Sovyet rejimi yıkıldı. Ama “yalıtılmış özgürlük için özgürlük”ü savunan vahşi kapitalizm dünyanın dört bir yanında insanlığı paramparça etmekte.

Büyük Fransız Devrimi’nin (1789) ilkesi olan özgürlük, eşitlik, kardeşlik üçlüsünden eşitliksiz özgürlüğe kapitalist dünya el koymuş, özgür olmayan eşitliği de komünist dünya üstlenmiş ve kardeşlik ortada kalmıştı. Ama aslında bakarsanız, kardeşliğin ve adaletin ne anlama geldiğini bilemedikleri için ikisi de tarih önünde bozguna uğradı. Komünizm bu gerçeği kabul edip dağıldı, ancak liberal kapitalizm bunu kabul edemeyecek kadar mağrur ve inatçı, kör ve sağır.

İnsanlığın geleceği bireylerin ve toplumların kardeşlik erdemini keşfedip uygulamasına bağlı. Ama çok zor! Düşünün ki bu erdemi ne dinler ne kapitalizm ne de komünizm insanlığa öğretebildi.

2 Mart 2003

AKP'nin Takınak ve Saplantıları

Adının “AK Parti” olarak yazılmasında ısrarcı olan AKP'nin çehresi, bu gidişle ve pek yakında iyice kararacak. AKP yenilikçi ve statükoya karşı olduğunu ileri sürüyor; yeni bir anayasa hazırlamaya da hevesli görünüyor.

İyi de, “statükoya karşı olmak” her zaman olumlu bir anlam içermez. Örneğin laiklik ilkesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin statüko bağlamı içinde yer alır. Bu statükoya, kuşkusuz, herhangi bir şeriatçı karşı olacaktır. Demek oluyor ki AKP'nin statükoya karşı olmasının, statükonun tanımı yapılmadan hiçbir anlamı yoktur. Anayasal statükoya gerçekten karşı ise ne yapacaktır?

Kararmaya aday AKP, kendince haklı olarak, statükonun temel direkleri saydığı YÖK, üniversiteler, sekiz yıllık eğitim, yerel yönetimler, YAŞ, TRT, Diyanet İşleri Başkanlığı'nı takınak ve saplantı haline getirmiş durumda. Avrupa Birliği'nin payına düştüğü için Millî Güvenlik Kurulu'nu ve acil önemi olmadığı için de RTÜK'ü gündeme getirmiyor henüz. Acil Eylem Planı'nın ekonomik olmayan yapısal temelleri şimdilik bu ayaklar üzerine oturuyor.

Hukuk reformu da Acil Eylem Planı içinde yer alıyor mu, bilmiyorum. Ama statükoyu değiştirmek istiyorsa tersine hukuk reformu da mutlaka gündeme getirecektir. AKP hükümeti anayasanın 2. maddesini değiştiremeyeceği için, uy-

gulama gücünü bu maddeden alan kurum ve kuruluşların yapılarını değiştirmeyi ve her ne pahasına olursa olsun bunların yönetimlerini kendi emin adamlarına vermeyi düşünüyor.

Anayasa Mahkemesi'nin, Yargıtay ve Danıştay'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını değiştiremeyeceğini bildiği için üniversitelerde uygulamayı yürüten YÖK'ü işlevsizleştirerek ya da yönetimini ele geçirerek türban yasağını delmeyi planlıyor. Anadolu'daki, lise görünümlü fakültelere ve neredeyse köy ve kasabalarda açılan meslek yüksekokullarına sahip üniversiteleri kapatmayı hedefleyen bir reform yapmak yerine İstanbul, Ankara, İzmir gibi iyi durumdaki üniversiteleri de liseleştirecek bir reform yapmaya kalkışmanın amacı üniversiteleri baskı altına almaktan başka ne olabilir? Amaç belli: Sekiz yıllık eğitimi 5+3 formülüyle eski haline getirip imam hatip okullarının önünü açmak, ardından üniversite reformunu bunlara ekleyerek meslekleri dinselleştirmek programını tamamlamak.

YAŞ kararlarını yargı denetimine sokmak ise Silahlı Kuvvetler'deki (varsa) köprü başlarını teslim etmemeyi amaçlamaktadır.

8 Mart 2003

Kırmızı Şarap ve Tehlikeli Mantık

Eski ve yeni görgü kurallarını yeterince bildiğim için, bir süre önce Ankara’da yapılan “iletişim şûrası”nda başıma gelenleri tenez-zül edip yazmayacaktım. Ne olmuştu iletişim şûrası’nda? Üzerinde, “İletişim Şûrası Münasebetiyle Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Abdullah GÜL, Sn.Özdemir İNCE’den 20 Şubat 2003, Perşembe günü saat: 20.30’da vereceği akşam yemeğini onurlandırmalarını rica eder” yazılı bir davetiye aldığım için terbiyem gereği davete katılmışım. Yemekte içki verilmediğini görünce, konukluk ilişkisinin aleyhime bir “hak ihlali”ne dönüştüğünü düşünüp oradan sessizce ayrılmışım. Birkaç gün sonra *Hürriyet* gazetesi olayı haber olarak verdi.

“Arşiv”sayfasında bu haberi kullanan *Vakit* gazetesi (25.02.03) fotoğrafımın üzerine “Fransız ekolünden geldiği için kırmızı şarap krizine girmiş!” diye yazdı.

“Kriz” sözcüğündeki aşağılamayı sahibine iade etmek mümkün, ama değmez! *Vakit* yazarı, Doğan Grubu’nun bazı yazarlarını şöyle tanımlıyor:

“Alkolü ‘yaşam biçimi’ olarak algılayan, misafir gittikleri çevreye dayatma alışkanlıkları, cuntacılar benziyor denebilir belki...”

“Cuntacılar” sözcüğüyle 28 Şubat’a yapılan göndermeyi es geçelim. Asıl felaket konuklukla ilgili mantıkta. Doğrudur, “Misafir umduğunu değil bulduğunu içer!” ama ben ne Abdullah Gül Bey’in

evine davetliydim ne de İslam şeriatıyla yönetilen bir ülkenin başbakanı tarafından davet edilmiştim.

Beni resmen davet eden kişi laik ülkenin başbakanı olduğuna göre o yemekte laik düzenin görgü kuralları geçerlidir. Bu nedenle, “İsteyene içki servisi yapıldı. Sorumluluk bize ait!” diyen RTÜK Başkanı’nın sözlerini ciddiye alamam.

“Alkol” kuşkusuz benim için bir yaşam biçimi ya da simge değil. Kullanımı, demokratik ve laik bir ülkede yasalarla belirlenmiş, benim bireysel özgürlük alanıma giren bir nesne. Ama İslam şeriatçısı bir zihniyet için “türban” gibi “alkol” de simge. Bu nedenle, bu alanda karşılaştığım her türlü zorba yasakçılığa karşı çıkarım.

Laik bir ülkede törenlerin, kabullerin, davetlerin ve toplantıların kuralları da laiktir. Hükümet edenler dinsel inançlarını, bireysel tercihlerini öne geçiremezler, inanç ve tercihlerini kimseye dayatamazlar. Bu nedenle, Başbakan’ın verdiği “resmi” akşam yemeğinde içki bulunması bir lütuf değil, evrensel görgü kuralları gereğidir. Başbakan Gül’ün “**özel olmayan**” konukları da laik bir ülkenin kimlikleri belli vatandaşları olduğuna göre, içki verilmemesini (eski) Başbakan’ın ve partisinin inanç kimliğine bağlarım.

Laik yaşam tarzımla ilgili olarak kimseden “keyfi” hoşgörü beklemiyorum. Yasal, evrensel ve bireysel haklarıma saygı gösterilmesini buyuruyorum.

15 Mart 2003

Cihat, Biat ve İtaat

Erbakancı bir gazete ta 13 Mart'ta manşet atmıştı: "Çare geliyor!" Aynı gazetenin 22 Mart sürmanşeti daha anlamlı: "Yangının ortasında yetişti". Erbakan ve arkadaşları "resmen" Saadet Partili olmuşlar. Ne denir, Allah Türkiye'yi Erbakan'ın işlerinden korusun! Korusun, çünkü Hoca'nın hidayete erdiği, değiştiği ileri sürülen mümtaz müritleri, Türkiye'yi birkaç ay içinde kötürüm edip acze düşürdü.

Erbakan Hoca'nın "tebdil-i mevzi" eylemiş yeteneksiz müritleriyle ilgili olarak, Yalçın Bayer'den (*Hürriyet*, 13.03.03) bir alıntı yapmak istiyorum. İktidar çarkı döndükçe akli karışan bir AKP ileri geleni şöyle diyesiymiş: "Erbakan Hoca bizlere cihat, biat ve itaat nedir öğretti. Bugün bizim anlayışımız iktidar oldu. Bilgimiz eksik, dolayısıyla sadece 'cami siyaseti' dışına çıkamadık. Eksiklik, dar kalfalılık ve kabahat varsa bizi yönlendiren Erbakan'ındır. Aslında kabahatimiz yoktur?"

Yok canım! Erbakan hesabı çoktan Siyonizme ciro etmiştir!

TBMM'de geçmişte yapılan Çekiç Güç oylamaları sırasında Refah Partisi'nin sözcülüğünü yapan Abdullah Gül'ün bugünkü davranışını eleştiren CHP milletvekiline verdiği cevap çok ilginç: "Evet ama o sırada masanın öteki tarafında oturuyordum!" (E.Özkök, 12.03.03) Devlet adamı, siyaseti gençken öğrenir. Tabii, gençlikte edindiği zihinsel yapı dünyayı kavramaya yetiyorsa. R.T. Erdoğan gibi Abdul-

lah Gül'ün de Cihat, Biat (Kabul ve onay muamelesi) ve İtaat torna ve cenderesinden geçtiğini biliyoruz. Ben insanların yazgısının ve yeteneklerinin ilk 15 yılda biçimlendiğine inandığım için Erbakan müritlerinden fazla bir şey bekleyemem.

Bununla ilgili olarak, Balıkhane Nâzırı Ali Rıza Bey'in *Bir Zamanlar İstanbul* (Tercüman, 1001 Temel Eser) adlı kitabından bir alıntı yapalım:

"Hükümet merkezi İstanbul'da yüksekokul olarak Mühendishâne (Teknik Üniversite), Harbiye ve Deniz okulları vardı. Coğrafya, kimya, hendese gibi dersler okunurdu. Devlet memurlarının tahsil görmeleri düşünülmezdi. Devletlerarası anlaşmalarda murahhaslarımız cahil oldukları ve bu yüzden zarara uğradığımız tarihlerde yazılıdır"

"Rusların Akdeniz'e donanma göndereceklerine dair Fransızlar tarafından verilen haber üzerine Baltık Denizi'nden donanmanın gelebileceğine akıl erdiremeyen devlet erkânı Rus donanması uçup mu Akdeniz'e gelecek diye inanmamışlar, Çeşme limanında Osmanlı donanmasının yakılmasından sonra akulları başlarına gelerek hayret etmişlerdi."(s.19-20)

Erbakan'ın torna ve cenderesinden geçen Erdoğan, Gül ve arkadaşlarının çoğu (güya) yükseköğrenim görmüş. Ancak, başta Irak ve Kıbrıs işleri olmak üzere iktidardaki beceriksizlikleri, ne yazık ki, Çeşme limanında yanan donanmayı seyreden Osmanlı'yı aratmıyor.

25 Mart 2003

“Mersinli” Olur da “Türkiyeli” Olmaz

Almanya’nın Pirmasens kentinde, Hollanda, İsveç ve İsviçre pasaportlu beş insan siyasal propaganda amacıyla bir Türk’ü kaçırmışlar. Rehin tutulan Türk, polis tarafından kurtarılmış. Anlaşıldığına göre: Bu insanlar bir zamanlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıymış. Yani şu anda, etnik kökenleri ne olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (“Türk”) değiller.

Ama gazetelerimiz bu insanlar için “ARAMİ TÜRKLER ADAM KAÇIRDI” diye yazdılar. Almanya’dan Aydoğan Kekevi, gazetelerin bu tanımlamasına itiraz ediyor: “Evet, vallahi pes... Adamlar parti kurmuşlar ‘Biz Türk değiliz, biz Arami’yiz, Türkiye’de Aramilere özgürlük’ diyorlar; ‘Arami Özgürlük Partisi’ kuruyorlar, davaları için bir de eylem yapıp adam kaçırıyorlar; olayı kovuşturan Alman savcı ‘Olaya karışanların hepsi TÜRKİYE DOĞUMLU,’ diyor fakat gelgelelim bizim gazeteler haberi ‘AramiTÜRKLER adam kaçırdı’ diye veriyorlar.”

“Üstelik sağolsunlar haberin altına da ‘Arami’nin’ (Aramiler Sami [Arap] halkıdır) diye açıklamasını da yapmışlar... Kardeşim adam ya Arami’dir yani açıkladığınız gibi Arap’tır, ya Türk’tür ya Kürt’tür ya Ermeni, vs. vs. peki ne demek oluyor şimdi bu ‘Arami Türk’?” Aydoğan Kekevi haklı: Kökeni ne olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti’nin bir yerleşim yerinde nüfusa kayıtlı, vatandaşlık numaralı Nüfus Hüviyet Cüzdanı’na ve pasaportuna sahip, Türkiye sınırları

dışına çıktığı zaman “yabancı” sayılan her kimse “Türk”tür, “Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı”dır.

Ama bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’yle vatandaşlık ilişkisi bulunmayan insanların “Türk Arami” ya da “Arami Türk” olarak tanımlanması yanlıştır. Söz konusu kişi TC vatandaşı ise yasal açıdan “Türk”tür, ama çok gerekiyorsa, bir alt kimlik tanımı olarak, “Arami asıllı Türk” olduğu söylenebilir.

Ama biliyoruz, 1980’lerin başından bu yana, kimileri bir “soyluluk” simgesi olarak ailede bir Gürcü, bir Çerkes, bir Arnavut, bir Boşnak dede ve nene aramaya başladı. Çünkü köken itibarıyla sadece “Türk” olmak çok sıradan artık!

Son zamanlarda bir de “Türkiyeli” sıfatı çıktı. Güya üst kimliğe şerh koyarak alt kimlikli köken ve aidiyet belirlenecek. Bana göre, bir insanın kendisini bir topluluğa, bir alt kimliğe ait sayması için etnik köken gerekmez, kişi kendisini nasıl hissediyorsa “öyle”dir. Ama, bunlar ikinci, üçüncü dereceden belirleyiciler. Resmi açıdan tek belirleyici vardır: “Kafa Kâğıdı”!

İdeolojik zorlamadan uzak duralım. Türkçenin kullanım geleneği bakımından “Türkiyeli” sıfatı yanlıştır. Çinli, Şilili, Mısırlı oluyor da Fransalı, İngiltereli, İspanyalı, Türkiyeli (işçi, köylü, kentli) olmuyor.

Birtakım dürtü ve komplekslerin zorlaması dilin yapısını bozmaya kadar vardırıysa, vay ki vay!

29 Mart 2003

Irak'a Türkiye Modeli

2 Nisan günü Türkiye'ye gelen ABD Dışışleri Bakanı Powell, "Bölgedeki tek Müslüman ve demokratik ülke olan Türkiye, inşa etmeyi düşündüğümüz Irak'a en iyi model ülke. Biz de Türkiye gibi bir Irak yaratacağız," demişti.

Kimilerimizi pek mutlu edecek bu cümle bana bir küfür gibi, Türkiye'ye yapılan bir hakaret gibi geliyor. Mr. Powell, Türkiye modelinin çarşıdan birkaç milyar dolara, 50-60 ölünün kanı pahasına satın alınabileceğini sanıyor.

Şu kadarını söyleyeyim: Daha öncesini bir yana bırakalım, ama Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri Birinci Meşrutiyet'le (1876) atılmıştır. Yani 127 yıllık bir geçmiş var defterde. Irak'ta, Türkiye Cumhuriyeti'nin dil, harf ve kıyafet devrimlerini aklımıza bile getirmeyelim. Ama laiklik, hukuk ve adalet devrimi, eğitim birliğine dayalı (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) eğitim devrimi, kadın devrimi olmadan Türkiye modeline dayalı bir Irak yaratılamaz. Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasasının değişmez ikinci maddesinin Irak anayasasına aynen alınması gerek: "Irak Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir." İslam'ın sadece bir din konumunda olduğu bir ülkenin anayasasına yukarıdaki maddenin kolayca yazıldığını sanıyor ABD. Hiç de kolay olmadı! Üstelik Irak yapısal olarak Türkiye'ye benzemez, Arap ülkeleri için İslam sadece bir din değildir, dildir, yazıdır, kültürdür, uygarlıktır.

ABD'ye şaşıyorum. Yöneticileri acaba herhangi bir toplumbilimci, tarihçi, Arap bilimci, şarkiyatçı ile konuştumu bu konuda? Nedecekler acaba Irak'a Türkiye modelinin ihracı konusunda? Onlar da benim gibi "Bu iş olmaz!" diyeceklerdir. ABD bunu bildiği için sormamıştır, çünkü Irak'a yapılan müdahale en büyük gerekçesinden yoksun kalır. ABD-İngiltere koalisyonunun Irak'a müdahalesinden bu yana Fransız basını Arap aydınlarıyla harıl harıl söyleşi yapıp yayınlıyor.

Paris-X-Nanterre Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Edebiyat hocası yapan, France-Culture radyosunda "İslam Kültürleri" programını yöneten Tunuslu yazar Abdelwahab Meddeb, Ortadoğu toplumlarının demokrasi için yeterli olgunluğa erişmediklerini söylüyor (*Le Point*, 21 Mart 2003). Gerekçesi çok açık. Şu cümleyi çok iyi okuyalım:

"Müslümanların tarihsel durumu dinin demokrasi ile bağdaşmaz olduğunu gösteriyor. Batı'da, modernite ile demokrasinin dine karşı gerçekleşmiş olduğunu size hatırlatmak isterim."

Demek ki Müslüman ülkelerde de demokrasinin dine karşı gerçekleşmesi, yani laiklik ilkesine dayanması gerekmektedir. Türkiye bu operasyonu Mustafa Kemal'in önderliğinde büyük bir antiemperyalist kurtuluş savaşı vererek gerçekleştirdi. ABD, Irak'ta devleti laikleştirmeden demokrasiyi kuramaz. Halk ve din böyle bir operasyona hazır değil! Üstelik Iraklının gözünde ABD kim? Bölgeyi denetim altında tutmak için eylemini demokrasinin ahlaki kaftanı altında meşrulaştırmak isteyen bir kâfir emperyalist.

Kutsal Türkiye Cumhuriyeti'ni böyle komedilere alet ettirmeyelim.

Verheugen, Mustafa Kemal'e Karşı

Gazete yazarlığım edebiyat yazarlığımdan çok daha hoşgörülü. Yoksa, Avrupa Birliği'nin Genişlemeden Sorumlu Üyesi G. Verheugen için "Müziç Mahlûk" (taciz eden, rahatsızlık veren yaratık) tanımlamasını yapmakta bu kadar gecikmezdim.

26 Mart tarihinde AB Dönem Başkanı Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis ile bir basın toplantısı yapan Prodi ve Cox, Türkiye'yi Irak'a girmemesi konusunda bir kez daha uyarılmışlardı. Basın toplantısının ardından bir gazete muhabiri, Verheugen'e, "Henüz Irak'a girmeyen Türkiye'ye uyarı üzerine uyarı gönderiyorsunuz, ancak rejimi devirmek üzere Irak'ı işgal etmeye devam eden Britanya'ya karşı sessiz kalmanız AB için bir sorun oluşturmuyor mu?" diye soruyor.

Bu soruya, "AB'ye girmeye hazırlanan Polonya birliğinin Irak'ta ne işi var?" sorusu da eklenebilirdi.

Müz'ic Mahluk'un gazeteciye verdiği yanıt çok ilginç, çok anlamlı, çok saçma, çok yüzsüz, çok edepsizce, çok utanmazca, çok rezilce (isterseniz siz devam ediniz!)

"Bu çok ilginç bir soru. Cevap vermeme hakkımı kullanıyorum."

Bizim güzel Türkçemizde çok anlamlı bir atasözümüz vardır: Sükût ikrardan gelir! Yani: Susma itiraf (kabul) anlamına gelir. Ama beni asıl ilgilendiren Verheugen'in üslûbu: "Susma hakkımı kullanıyorum!" diyor. Sanki gazete muhabiri bir polis, kendisi de bir suçtan

dolayı tutuklanmış bir sanık! Evet “Müz’ic mahluk” Verheugen, Türkiye-AB ilişkilerini sabote etmekten sanıktır.

Temel özelliği ikiyüzlülük olan Avrupa suçüstü yakalandığı zaman susar. İşte size 26 Nisan 1920’den bir örnek. O gün, Paul Williams adlı bir gazeteci, *Chicago Daily Tribune* gazetesinde yayınlanmak üzere Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal ile söyleşi yapıyor. Mustafa Kemal bir soruyu yanıtlarken dönemin ABD Başkanı Wilson’ın Türkiye Barış Koşullarını “Aldatmak için kasıtlı bir maksat veya durum hakkında cehaletin açıklı nişanesi” olarak tanımladıktan sonra kendisi gazeteciye bir soru soruyor: “Başkan Wilson’ın on dört prensibi yaşayabildi mi? Madem öyle ise, neden Türkiye’de barışı yapmak için tatbik edilmedi bu prensipler? Kendi kaderini tayin etme prensibi neden Türkiye’deki Ermenilere, Yunanlara tatbik edildi de Türklere tatbik edilmedi? Türk’ü mahkûm eden medeni Avrupa’nın tarafsızlığı nerede? Barış şartları, adalet prensipleri dikkate alınmaksızın, emperyalistler tarafından tasarlanmıştır.” (*Atatürk’ün Bütün Eserleri*, Cilt: 8, Sayfa: 118, Kaynak Yayınları)

Bu iki olay 83 yıldır hiçbir şeyin değişmediğinin utanç verici bir kanıtı! Ama, Mustafa Kemal, Batı’nın anlayacağı bütün dilleri çok iyi biliyordu. Bu gerçeği bilmeyenler, unutanlar var aramızda!..

8 Nisan 2003

AKP İktidarı Devlete Karşı

Ülke çıkarlarına aykırı politikaları Irak'ta tam bir bozguna uğrayan AKP hükümeti, bu anlayışını ülke içinde de hırsla sürdürmekte. AKP hükümetinin, işlem ve uygulamalarıyla, Irak'ı yağmalayan "insan"dan hiçbir farkı yok; aynı insan, sanki aynı maya ile yoğrulmuş gibi... Hükümetin bazı tasarısı ve uygulamalarına bakalım:

Millî Görüş Teşkilatı: İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ile Almanya İçişleri Bakanı Dr. OttoSchily arasında imzalanan anlaşmada Millî Görüş, PKK-KADEK'le birlikte terörist örgütler arasında gösterilmişti. Metin onaylanmak üzere TBMM'ye gelince AKP milletvekilleri ayaklandılar. Bunun üzerine Başbakan R.T.Erdoğan, Millî Görüş'ü terörizm kapsamına alan bürokratları suçladı. Ardından hükümet, tasarının gerekçesini geri çekerek Millî Görüş'ü listeden çıkardı ama bununla yetinmeyen Dışişleri Bakanı Gül, bir genelge yayınlayarak, Millî Görüş'le ilişkilerin güçlendirilmesi talimatı verdi. Devletin temelinde skandal!

Sorarım: Dışişleri bürokrasisi MİT'e ve öteki güvenlik servislerine danışmadan böyle bir işe girişebilir mi? Ecevit'in üçlü koalisyon hükümeti zamanında Millî Görüş terörist olarak tanımlanıyor, buna karşılık Erdoğan hükümeti hazırlanan listeye karşı çıkıyor. Nerede kaldı devletin devamlılığı ilkesi?

Millî Görüş'ün suçlandığı anlaşmanın altına imza atan Başbakan Erdoğan kendini savunuyor: "Benim değil devletin görüşüydü!"

Devlet, Millî Görüş'ün terörist olduğunu düşünüyor ama Başbakan böyle düşünmüyor. Böyle bir devlet ve hükümet anlayışı olabilir mi?

Buna karşılık, Almanya'da Bavyera Eyaleti Anayasayı Koruma Örgütü'nün 2002 yılı faaliyet raporunu açıklayan Eyalet İçişleri Bakanı Günther Beckstein, 26 bin üyesi bulunan Millî Görüş'ün "Takip altındaki en büyük yabancı grup olduğu"nu söylüyor. Türkiye Cumhuriyeti devleti ile Almanya devleti Millî Görüş'ün terörist olduğu konusunda bir metin hazırlayıp imza ediyorlar. Ama AKP hükümeti buna karşı çıkıyor.

Emeklilik yaşı: 61 yaşına gelmiş memurların res'en emekli edilmelerine dair yasa sanki devletin çökertilmesini amaçlamaktadır. İnsan ömrünün uzadığı, uzmanlığın ve deneyimin giderek daha çok değer kazandığı günümüzde, diplomasi, mülkiye, adliye, sağlık gibi alanlarda emeklilik yaşını 70'e çıkartmak yerine 61'e indirmek bir "komplo" olarak değerlendirilebilir.

RTÜK'ün hazırladığı yayın yönetmeliği: Yönetmelikte yer alan laiklik ilkesine hükümet nabız yoklamak için ilkin karşı çıkıyor. Sonra vazgeçiyor. Aslında piyasa araştırması yapıyor, ilk fırsatta tekrar gündeme getirecek.

Peki, kaynak yaratmak için ortaya atılan ve Bakanlar Kurulu toplantısında gözyaşına neden olan "Hazreti Ömer Fonu Projesi" de ne oluyor? Laik devletin hükümeti İslami bir figürü ad seçebilir mi, gizli bir amacı mı var?

Her apartmana mescit: 100 bin adet caminin bulunduğu bir ülkede son derece tehlikeli bir toplumsal fesat tasarısı. Devlet kuruluşlarıyla ülkede; belediyeler ve kuruluşlarıyla kentlerde ve köylerde; tarikatlar aracılığıyla mahallelerde kurulan dinsel baskıyı evlere kadar yaymayı amaçlamaktadır. Bu, Cumhuriyet düşmanı bir fesat girişimidir!

AKP İktidarı Kültüre Karşı

AKP iktidarının devlete karşı başlattığı saldırı sürüyor. Irak ve Kıbrıs'ta Türkiye'nin uğradığı (içli-dışlı) bozgun; ABD ile araya giren ve erimesi çok uzun sürebilecek buzul dönemi; Türkiye ile AB arasını açan mayınlı arazi...Bütün bunlar tamamen AKP hükümetinin sorumluluğuna girmese bile, bu hükümet tarafından içerde tepe tepe kullanıldı, kullanılıyor. Gazetemiz Başyazarı Oktay Ekşi, hükümetin bu yöntemini "Cambaza bak!" taktiği olarak yorumladı (12 Nisan 03).

Irak bunalım ve savaşına "Cambaza bak!" taktiği uygulayan AKP hükümeti, son günlerde çıkardığı yasalarla, devleti yeniden yapılandırma tasarılarıyla, personel atamaları ve kadrolaşma tutkusuyla, giderek "Bağdat yağmacıları" metaforuna dönüşmekte. Kültür ve turizm bakanlıkları "Altı kaval üstü şeşhane" anlayışına uygun bir acemilik ya da zevksizlikle birleştirilmedi. Bu da hesaplı-kitaplı.

Kuşkusuz, bir ülkede tasarruf gereği bakanlık sayısı, memur kadrosu azaltılabilir; bu amaçla bazı bakanlıklar birleştirilebilir, ama (geçmişte kötü örneği olsa bile) Turizm ile Kültür asla birleşemez.

Birleşme operasyonunun başında bulunan kişi, bir zamanlar Turizm Bakanı'yken bu bakanlığın gereksiz olduğunu, bir genel müdürlük ya da müsteşarlığın bu kuruluşu yönetebileceğini ileri süren kimse. Üstelik Turizm Bakanlığı'nın malzemesi ve yapısı özel giri-

şimin alanına giriyor. Girmeyen kamu kuruluşları da özelleştirme bağlamında en kısa zamanda özelleştirilecek. Böyle bir durumda, bir genel müdürlük ya da müsteşarlık haline getirilen Turizm Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı'na kolayca bağlanabilir; iki bakanlığın örgüt ve kuruluşları kolayca birleştirilebilirdi. Kültür Bakanlığı dışında, bir başka kurum ve kuruluşla çok daha rasyonel bir birleşme sağlanabilirdi.

Kendini “Muhafazakâr Demokrat” olarak tanımlayan AKP iktidarının parti içi demokratlığının safsata olduğu anlaşıldı, demokratik bir iktidar olup olmadığını da bu yıl bitmeden tam anlamıyla göreceğiz.

Ama bir kez değil birkaç kez muhafazakâr olan iktidarın, kültür gibi gelenek ve göreneğin, örf ve âdetin temel direği olan varlığa yaklaşımı tam anlamıyla bir bozguncu yaklaşım. Laik anlayışa göre tasarlanmış Kültür Bakanlığı'nı ufak-tefek onarımla dinci yapıya dönüştüremeyeceklerini anladıkları için bakanlığın ilerici ve yenilikçi kökünü kurutacaklar.

Yeniden yapılanma ve emeklilik yasası sayesinde boşalan kadrolara kendi “anti-laik” kadrolarını yerleştirecekler. Kültür Bakanlığı'nın Aşkabat, Almatı, Bişkek, Bakü, Duşanbe, Kahire, Kopenhag, New York, Saraybosna, Taşkent ve Üsküp dışındaki birimleri tasfiye edilecek.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki Kültür Bakanlığı temsilcilikleri ile kültürevlerini kapatacak olan AKP hükümeti, Türkiye'yi Avrupa Birliği'nden tecrit etmeyi düşünmektedir. Avrupa ile entegrasyonu ilke edinmiş bir hükümet, Türki ve İslami ülkelerdeki dinsel-ideolojik amaçlı temsilcilikleri koruyacağına, Avrupa'yı en kısa zamanda Türkiye temsilcilikleri ve kültürevleriyle donatırdı.

AKP İktidarı Tarihe Karşı

Tarih bilmeyince neler olmaz ki!.. Geçmiş yüzlerce yıla dayanan ve İspanya gerçeğinin bir parçası olan Bask bölgesinin yapısını kendinize model alırsınız.

Bu da yetmez, ABD'nin eyalet ve başkanlık sistemini Türkiye'ye getirmeye kalkışsınız.

Tansu Çiller'e Bask modelini salık verenler Bask Ülkesi'nin (İsp. PaisVasco, Baskça Euzkadi) ta Roma İmparatorluğu döneminden bu yana var olduğunu, Bask dilinde ilk kitabın 1545 yılında basıldığını bilmeyen kişilerdi. Bask Ülkesi, 1979 yılında referandumla özerkliğine kavuşmuştu, ama gerçekte neredeyse iki bin yıldır kültür ve ekonomisiyle özerkti.

Kendi ifadesine göre anadan doğma politikacı olan AKP'li Başbakan R.T. Erdoğan sonunda en büyük idealinin Amerikan modeli olduğunu açıkladı: "Benim için ideali Amerikan modelidir. Bu modelle yasama ve yürütme arasındaki müdahaleler ortadan kalkar. Yani bir milletvekili eğer bakan olduysa milletvekilliğini bırakıyor. Kaldı ki, dışardan da rahatlıkla bakan atayabiliyorsunuz. Türkiye'deki sıkıntı buradan kaynaklanıyor. Her milletvekilinin seçildiği bölgedeki insanlara 'adama iş' mantığıyla iş buldukça oy alacağını zannediyor."

ABD yönetim biçimini kimin nasıl bakan olacağına indirgeyen R.T.Erdoğan, bu ülkenin Türkiye'ye benzer bir yönetim biçimine sa-

hipken Washington ve Kurucular tarafından eyaletlere bölündüğünü sanıyor galiba. R.T.Erdoğan ve arkadaşları, Türkiye'yi 30 eyalete bölüp valilerini halka seçtirirlerse ve valilerin başına da bir başkan geçerse her şeyin düzeltileceğini sanıyor galiba.

ABD, R.T.Erdoğan'ın sandığının tersine bir yol izledi: Bağımsızlık savaşını 13 koloni (eyalet) kazandı ve bu koloniler ABD'nin devletini kurup bugünkü yapısını oluşturdular. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti'ni ABD'ye benzetmeye kalkışmak onun temellerini dinamitlemek sayılır. R.T.Erdoğan ile tarih bilincinden yoksun danışmanlarının bu gerçeği görmeleri ne yazık ki olanaksız. Çünkü mahalle kahvesi politikasının ufku ancak bu kadar olur.

Bir devletin bir başka devlete, bir toplumun bir başka topluma, bir devrimin bir başka devrime örnek olamayacağı çok iyi bilen Mustafa Kemal, 16 Ekim 1920 günü, "Rus Bolşevizmi, Türk Komünizmi" üzerine şunları söylüyordu:

"Rusya'da Bolşevizmin kullandığı inkılap usullerini burada, yani Türkiye'de tatbik etmek istemek kadar inkılapçılıktan haberdar olmayış tasavvur edilemez. Bolşevizm inkılabı, bütün komünizm hareketleri için bir örnek, bir model değil; pek kıymetli, pek canlı, pek muazzam bir rehberdir. Bu rehberden istifade etmeyi, onun gösterdiği yollardan gitmeyi ne kadar candan arzu edersek, onun usullerini şekil itibariyle aynen taklit etmekten de, o derece sakınıyoruz. Her şeyde körü körüne taklitçilik fenadır, bilhassa inkılapçılıkta!" (Atatürk'ün Bütün Eserleri, Cilt: 10, s.46, Kaynak Yayınları)

Mustafa Kemal, çağının çağdaşı olmak isterken herhangi bir modele öykünmedi, çağdaş düşünce ve bilimin önderliğinde, Türkiye'nin modelini Anadolu topraklarından çıkardı.

AKP İktidarı “Cumhuriyet”e Karşı

Partizan kimliğinden kurtulamadığı için, TBMM Başkanı Bülent Arınç’ı AKP Hükümeti’nin “TBMM ile görevli fahri Devlet Bakanı” olarak kabul edebiliriz.

TBMM Başkanı Arınç, kendisinin yarattığı bunalımla tarihe geçen, TBMM’nin 83. açılış yıldönümü ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı programı içinde eski Meclis binasında düzenlenen törende, mutlaka doğru yorumlanması gereken bir cümle söyledi: “Bir arada yaşamak için formül arayanları, ilk meclisin ruhunu yeniden incelemeye çağırıyorum. Formül ilk meclisi oluşturan iradede, ruhunda.”

Bülent Arınç’ın çağrıda bulunduğu formül arayıcılar, sanırım, CHP, ordu ve yüksek yargı organları temsilcileri.

Politikacılar nedense dilin hiçbir zaman masum olmadığını düşünemezler. Bu nedenle yerli yersiz “İlk Meclis Ruhu”ndan söz ederler. İslamcı çevrelerin, cumhuriyetin oluşum koşul ve sürecini unutarak sık sık örnek gösterdiği ilk meclisin özellikleri nelerdir?

13 Eylül 1920 tarihli Teşkilatı Esasiye (Anayasa) Kanunu Tasarısı’nın 5. maddesinde şöyle yazar: “Hilafet ve saltanat makamının kurtarılmasına muvaffakiyet hasıl olduktan sonra padişah ve Müslümanların halifesi esas kanunlar dairesinde yerini alır.” (*Atatürk’ün Bütün Eserleri*, Kaynak Yayınları, Cilt: 9, Sayfa: 324)

Hilafet ve saltanatı kurtarmayı amaçlamış bir Meclis ve şeriata

göre kurulacak bir devlet... Öte yandan Meclis'te yoğun bir çoğunlukla temsil edilen (olmadığı iddia edilen ama fiilen var olan) bir ruhban sınıfı.

İlk meclisin ruhunu özleyen İslamcılar, nedense, tasarının 6. maddesini unuturlar: "Hâkimiyet kayıtsız ve şartsız milletindir. İdare usulü, halkın mukadderatını bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına dayanır."

İslamcıların anlamını kavramadıkları bu 6. madde cumhuriyet ve demokrasiyi içermektedir.

İsterdim ki 1920-1921 yıllarının Meclisi'nin konu olduğu sınavı geçemeyenler milletvekili olamasınlar. Biz bu yılları hızla geçip 1923'e gelelim: 1923 yılında yapılan Anayasa değişikliklerine göre, Türkiye devletinin resmi dili Türkçe, devlet dini de İslam oldu. Devlet dininin İslam olması 1924 Anayasası'nda korunmuş; 1928 değişikliğinde çıkartılmıştır. Yapılan bu değişikliklerin amacını içinde barındıran süreç, "Demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti" oluşumunu hedeflemektedir.

İslamcılar, cumhuriyetin oluşum sürecini gösteren filmin bir ya da birkaç karesini alıp onları ikonlaştırmakta ve filmin öteki karelerini reddetmektedirler. Film ne 1920'de ne de 1922'de sona ermiştir; ilk Meclis'le başlayan sürece daha sonra cumhuriyet düzeni, devrim yasaları ve Anayasa'nın değişmez 2. maddesi ("Demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti") eklenecektir.

Yazımın başında "dil"in çok tehlikeli bir araç olduğunu belirtmiştim: İlk meclisin irade ve ruhunu dogmalaştırmak çağdaş cumhuriyetin reddi anlamına gelir.

AKP İktidarı Millî Eğitime Karşı

Benim imam hatip lisesine karşı olduğum sanılır, ama din adamı yetiştiren okullara kesinlikle karşı değilim. Tam tersine bu okulların mükemmelleşmesini arzu ve hayal ediyorum.

Ancak imam hatip liselerinin sivil (laik) liselerin karşısında bir alternatif lise haline getirilmemesi ve sayılarının meslek gereksinimleriyle orantılı olması koşuluyla... İmam hatip lisesinin temel amacı ülkemiz Müslümanlarının ihtiyacı olan din adamını yetiştirmektir. Adı üstünde amacı belli bir lise... Bir zamanlar ortaokuldan, şimdiyse lisenin ilk sınıfından itibaren mesleki formasyon veren bir okul. Başlangıçta, bu okula giren öğrencinin bir gün avukat, doktor, diplomat, mühendis, bankacı değil fakat din adamı olması amaçlanmıştır. Yani bu okulun öğrencilerine din adamı mesleklerinin “formation”u verilmiştir, verilmektedir. *Formation* sözcüğünün anlamları arasında iki anlam öbeği var ki birlikte düşününce tuhaf ideolojik çağrışımlar yapıyor:

1. Yetişme, eğitim ve öğretim. (Okul)
2. Örgüt, parti, teşkilat. (İdeoloji uygulayıcısı).

“Okul” ile “örgüt” arasındaki tehlikeli ilişkiyi, Saadet Partili eski TBMM Başkanvekili Yasin Hatipoğlu örneğiyle kanıtladı. Gazetelere göre, Nizip’te partisinin düzenlediği bir toplantıda Hatipoğlu,

türban ve imam hatip sorununu açınca, dinleyiciler arasında bulunan emekli imam Şaban Yıldız, “Siz bu konularda konuştuğça sorun büyüyor. Bırakın artık bunları. İnsanlar iş istiyor” diye müdahale ediyor. Tanıklara göre, “Türkiye böyle aptallar yüzünden bu hale geldi” diyerek öfkelenen Hatipoğlu, imamı salondan dışarı attırmış. 29 Nisan günü, Kanal 7 televizyonunda Ahmet Hakan’ın bu konudaki sorularını yanıtlayan Hatipoğlu, kovdurma iddialarını reddettikten sonra “Asıl tuhaf olan, bir emekli imamın, imam hatip okullarının önemini kavramamış olması, çekilen ıstırapı anlamamasıdır” diyordu. AKP iktidarının “Yasin Abisi” Saadet Partili Yasin Hatipoğlu bütün eski ve yeni İslamcılarının ortak politikasını özetliyor: Cumhuriyet’in liselerinin yerine İslami liseleri (imam hatipleri) geçirmek ve bütün meslekleri dinselleştirerek “Laik Cumhuriyeti” en kestirme yoldan “İslam Cumhuriyeti”ne dönüştürmek.

AKP iktidarının kamu bankalarının başına getirdiği yeni yönetimin, uygulamaları denetleyecek denetim kurulu üyeliklerine hepsi de imam hatip mezunu 8 müfettiş getirmesi, basit bir partizanlık değildir. OKUL ile ÖRGÜT arasındaki bu derin ilişki, AKP’nin ve öteki bütün İslamcı formasyonların imam hatiplere verdiği önemin gerekçesini açıklamaktadır.

Öğretim Birliği Yasası’nın gerekçesini anımsayalım: “İki türlü eğitim, bir ülkede ‘iki türlü insan’ yetiştirir. Bu ise düşünce ve duyguda birlik ve bütünlüğü bozar.”

Türkiye şu anda ikiye bölünmüşse bunun nedeni Öğretim Birliği Yasası’na aykırı işlevler yüklenen imam hatip okullarıdır.

6 Mayıs 2003

İmamlık Herhangi Bir Meslek Değildir

Kimilerine bıkkınlık veren ve öfkeyle “Gene mi?” dedirten “imam hatip” konusu Türkiye Cumhuriyeti’nin geleceğini ilgilendiren en önemli sorundur. Çünkü toplumu, yapılarını ve sivil meslekleri dinselileştirmek programının lokomotifidir bu okullar.

İmamlık herhangi bir meslek olmadığı için imam hatip lisele-ri de herhangi bir meslek okulu değildir. Yani Yapı-Endüstri Lisesi değildir.

İmam hatip lisesi mezunlarının mesleki (formasyon) amacı dinin buyruklarına hizmet olduğu için sivil üniversitelere alınmaları dünyevi Cumhuriyet’in idealleriyle, onun temel ilkeleriyle çelişir. Şimdi, karakuşi bir savunmayla, “Sivil üniversitelerde askeriye- nin öğrencileri de okumaktadır” denilebilir. Evet, doğru, okumaktadır ama bu öğrencilere mezun olduktan sonra Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde görev verilmektedir.

Yazımızın bu bölümünden aklımızda şunu tutalım yeter: Mesleklerin evrensel tanımlamasında askerlik ve din hizmetleri, kuşkusuz, öğretmenlik, avukatlık, hekimlik, mimarlık, mühendislik, muhasebecilik vb. sivil meslekler değildir. Askeri öğretmen, yargıç, hekim ve mühendislerin ordu hizmetinde üniforma giyerek hizmet etmeleri bu mesleklerin sivil niteliğine aykırı değildir.

İkisi de sivil değildir ama “Din adamı mı yoksa subay mı sivil-likten daha uzaktır?” sorusunu yanıtlayalım. Kuşkusuz din adam-

lığı daha uzaktır, en uzaktır. Seyhan milletvekili Sinan Tekelioğlu, CHP'nin 7. Kurultayı'nda (17 Kasım-4 Aralık 1947) konuşuyor: "Diyaniyet İşleri, vakıflar idaresinin paralarıyla mektep açsın, bize asri ve medeni hoca yetiştirsin, bize ölü gömücü yetiştirsin, bize telkin verecek imam yetiştirsin, bize hatip yetiştirsin."

1947'den bu yana, İslam âleminin tamamına yetecek imam hatip okulları, liseleri açıldı, bunlar mezunlar verdiler. Ama açık hâlâ kapatılamadı(!). Çünkü siyasi İslamın gözü artık cami ve gusülhanede değil devletin yönetiminde, iktidarda. Bu nedenle, imam hatip mezunlarını kullanarak askeriye de aralarında olmak üzere bütün meslekleri ele geçirmek istiyor. Bunun gerekçesi de hazır: Meslek sahiplerinin dinini iyi bilmesi!.. Evet ama Müslümanların dinini öğrenmeleri başka, Eğitim Birliği Yasası'nın amaçlarını yok eden imam hatip liselerinden mezun olan din adamlarının sivil meslekleri ele geçirmeleri başka. Kimse Müslümanların dinlerini öğrenmesini engelleyemez! Vatandaşlarının din eğitim ve öğrenimini güvence altına almak laik Cumhuriyet'in görevleri arasında bulunmaktadır. Ama Anayasa da toplumun ve sivil mesleklerin dinselleştirilmesine karşı kendi tedbirlerini almıştır. Bu nedenle, imam hatip liselerinin sayılarının mesleki gereksinimlerle doğru orantılı olması ve üniversiteye girişlerde, "Meslek Okulu" olan imam hatip lisesi mezunlarına uygulanan özel puanlama sisteminin devam etmesi gerekmektedir.

10 Mayıs 2003

Şeyh Said İsyanı

Milliyet/Hachette tarafından yayımlanan “Axis 2000 Ansiklopedik Sözlük’ten” Şeyh Said maddesini olduğu gibi aktarıyorum:

“Cumhuriyet’in ilk yıllarında Doğu Anadolu’da çıkan ayaklanma (1 Şubat-15 Nisan 1925). Doğu Anadolu Bölgesi’nde Cumhuriyet yönetiminin uygulamalarına karşı çeşitli muhalefet hareketleri gelişmişti. Bu muhalefetin en önemli merkezlerinden biri, Kürt İstiklal Komitesi’ydi. Bu örgütün çalışmaları açığa çıkarılmış, ama daha önce yaptığı çalışmaların bir sonucu olarak çeşitli yerlerde ayaklanmalar başlamıştı. Ayaklanmanın önderi Nakşibendi şeyhi Şeyh Said’in adamlarının jandarma birlikleriyle Elazığ’ın Piran Köyü’nde girdiği çatışma, kısa sürede birçok yere yayıldı. Ayaklanmacılar, Genç, Maden, Siverek, Varto, Elazığ gibi yerleri ele geçirdi. Bu arada, ayaklanmanın başlamasından birkaç gün sonra Fethi Bey (Okyar) istifa etti ve yerine İsmet Paşa (İnönü) yeni bir hükümet kurdu. Meclis, hükümete olağanüstü yetkiler tanıyan Tahriri Sükûn Kanunu’nu çıkardı. Ankara ve Diyarbakır’da İstiklâl Mahkemeleri kuruldu. Şeyh Said kuvvetleri 7 Mart’ta Diyarbakır’ı kuşattıysa da şehre giremedi. Bölgeye yeni askeri birliklerin sevk edilmesinden sonra, 26 Mart’ta saldırıya geçen hükümet kuvvetleri, kısa sürede bölgede denetimi sağladı. Ayaklanmanın lideri Şeyh Said ve 28 ayaklanma önderi hakkında idam kararı verildi ve ertesi gün infaz edildi (29 Haziran).”

Dünyanın her yerinde, kurulu düzene karşı silahlı ayaklanmaya kalkışan her girişim tıpkı böyle cezalandırılır.

Irak harekâtı dolayısıyla Şeyh Said İsyanı gündeme gelince, kimi yazarlar ve siyasetçiler bu isyanın gerisinde İngiliz parmağı olduğunu yazdı. Şeriatçı basının, Şeyh Said'in torunu olduğu için ömür boyu ("sülale boyu") "personanongrata" ilan edildiğini yazdığı, ama istenmeyen kişi ilan edildiğinden olacak, yaşı büyültülerek 1957 seçimlerinde Demokrat Parti'den milletvekili seçilen ve o günden bu yana TBMM'den eksik olmayan Abdülmelik Fırat, İngilizlerin Kürtleri değil, Mustafa Kemal ve arkadaşlarını desteklediğini ileri sürdü (*Milliyet*, 14 Nisan 2003, Derya Sazak, "Sohbet Odası")

Orhan Duru'nun *Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları*'nda (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları) 26 Ocak 1922 tarihli bir belge yer alıyor:

"Yunanlar önemli bir zafer kazanırsa, Kürt isyanı Türkiye'nin arkasını ciddi bir biçimde tehdit edebilir, ancak Batı'daki savaş Türklerin lehine gelişirse, Türkler ellerindeki yarım düzine yetenekli liderlerden biriyle Kürt sorununa son verebilir. İngilizler kuşkusuz bu durumu bilmektedirler, gene de Kürt durumuyla meşgul olduğu sürece Mustafa Kemal'in Musul'a el koyamayacağını düşünmektedirler. Dolayısıyla Kürt akımına yardımcı olmaktadır." (s.160)

26 Ocak 1922'den 1 Şubat 1925'e yaklaşık üç yıl var ve ben raporun yazarı ABD Deniz Kuvvetleri Tuğamiral'i, ABD Yüksek Komiseri Mark L.Bristol'a inanıyorum.

13 Mayıs 2003

“Söylev”e Göre Doğu İsyanı

Tarihi tersinden okumak, “Cumhuriyet’e güvenmemek” sivillik oluyor(muş). Bu duruşun gerisinde de “Resmi tarihe karşı durmak!” hurafesi var.

Karşısına lafa dayalı gevşek yorumlardan başka bir şey çıkartılmadığı sürece, ben kendi adıma, tarihin resmi olanına inanırım. Buna göre, İngilizlerin Musul hesabının temel direği olduğu için, Şeyh Said isyanının gerisinde İngiliz parmağı olduğuna inanırım. Sonra, gene inanılmaz(!) bir şey yaparım ve Atatürk’ün *Söylev*’inde ne var ne yok ona bakarım. Atatürk *Söylev*’in (Eski TDK Yayını, 1963, S.608-611) sonlarına doğru Doğu Ayaklanması’nın gerisinde Rauf Bey ve arkadaşlarının kurduğu Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ile Gizli İslam Derneği ve Nakşibendi şeyhlerinin bulunduğunu söylüyor. Demek ki gizli servislerinizli işlerini kendi “Özel ve Resmi Tarih” ine almak istememiş. *Söylev*’in “Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası”yla ilgili bölümünü (s.610-611) okuyalım:

“Baylar, yeni parti, adındaki ‘İleri’ ve ‘Cumhuriyet’ sözcüklerinin tam karşısı anlamıyla gelişmiştir. Bu partinin ileri gelenleri, gerçekten gericilere umut ve güç vermiştir. Buna örnek vereyim: Ergani’de, ayaklanmacıların valiliğini kabul eden ve sonradan asılan Kadri, Şeyh Said’e yazdığı bir mektupta: ‘Millet Meclisinde, Kâzım Kara

Bekir Paşa'nın partisi, din kurallarına saygılı ve dinseverdir. Bize yardım edeceklerine kuşum yoktur. Dahası, Şeyh Eyub'un yanında bulunan parti sorumlu yazmanı, partinin tüzüğünü getirmiştir..' diyor. Şeyh Eyub da, yargılanması sırasında 'Dini kurtaracak biricik partinin, Kâzım Kara Bekir Paşa'nın kurduğu parti olduğunu; din kurallarına uyulacağını, parti tüzüğünde bildirildiğini' söylemiştir.

Baylar, 'İlerici' ve 'Cumhuriyet' sözcüklerini kullanarak, bizden ve ulus aydınlarından din bayrağını gizlemeye çalışanların, memlekette genel gerilemeye ve ayaklanmaya yol açmak için içerde ve dışarda, türlü düzenlerle ve kışkırtmalarla uğraşanların varlığını bilmedikleri düşünülebilir mi?"

Resmi tarihe göre doğu ayaklanmalarının gerisinde köktendincilik, padişahçılık, halifecilik, yabancı gizli servisler ve yabancı çıkarları var. Resmi Tarih'i beğenmeyip kendi aile tarihlerini, kendi özel tarihlerini yeğleyenlere, gayriresmi tarihçilere göre Doğu ayaklanmalarının gerisinde din ve İngiltere yok... Ama ortada bir ayaklanma olduğuna ve bir futbol maçından sonra çıkmadığına göre, Tarih'in yazması için, kala kala bölgecilik, milliyetçilik ve etnikçilik kalıyor.

Yakup Bilge *Geçmişten Günümüze Süryaniler* adlı kitabında (s.57), 1924 Süryani ayaklanmasının tetikleyicisinin de İngiltere olduğunu yazar. İster Kürt ister Süryani ayaklanmaları olsun, gerisinde İngiltere'nin Musul politikası var ve bu politika 2003 yılında da devam ediyor.

Bu tarihsel gerçekleri ve resmi tarihi yeterince bilmezseniz, söyleşi yaptığınız herkes kendi yorumlarını "tarih" diye size kolayca yutturur.

Millî Eğitim Bakanı Kimi Kandırıyor?

Beni Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik kışkırttı. Oysa imam hatip okulları konusunda uzun süre yazmamaya karar vermiştim. Çünkü savunanlar, bu okulların ne kadar yararlı, mezunlarının da ne denli dinibütün ve yurtsever kişiler olduklarını söylemekten başka bir şey yapmıyorlar. Kimileri de sadece küfrediyor.

Bense sivil ve laik üniversitelerin sivil ve laik liselere dayalı olması gerektiğini; meslek okulları mezunlarının sivil üniversitelere girmesi durumunda her mesleğin “o meslek”in zihinsel ve duygusal üniformasını giyeceğini söylüyorum. Koşullanma anlamında, sadece imam hatip okulları değil, askeri liseler de, tarım okulları da vb., sakıncalıdır. Çağdaş eğitime göre üniversiteler, öğrenci kaynaklarını meslek öğretmeyen liselerden sağlamalıdır. Bu eğitsel gerçeğe karşın, İmam hatip lisesini sivil lisenin karşısına çıkarmak Cumhuriyet’e karşı hazırlanmış en büyük tuzaktır. Bu nedenle, yurdunu, Cumhuriyet’i, dilini, dinini seven herkes imam hatip liselerinin tekrar alternatif lise haline getirilmesine mutlaka karşı çıkmalıdır.

3 Mart 1924 tarihinde TBMM’de üç önemli yasa kabul edildi:

1. Şeriye ve Evkaf Vekâleti’nin kaldırılmasına dair 429 sayılı kanun;
2. Tevhid-i Tedrisat’a dair 430 sayılı kanun;
3. Hilafetin kaldırılması ve Osmanlı hanedanının yurtdışı-

na çıkartılmasına dair 431 sayılı kanun.

Bu üç yasanın içinde en önemlisi medrese ve din okullarını kaldırıp laik okulları eğitimin temeli durumuna getiren 430 sayılı Eğitim Birliği Yasası'dır. Hiç kuşkunuz olmasın, bu yasanın yozlaşması Cumhuriyet düzeninin yıkılması anlamına gelir.

Öte yandan, hilafeti diriltmek, laik hukukun yerine şeriat hukuku getirmek isteyen çevreler için, bu hayallerini gerçekleştirmenin en etkili yolu Eğitim Birliği'ni yok etmektir. Çünkü bunu gerçekleştirecek kadroların Cumhuriyet'in laik liselerinde yetiştirilmesi son derece zordur.

Bu, bilinen, deşifre olmuş bir gerçek iken, Millî Eğitim Bakanı bakın neler söylüyor: "Belediyelerde elektrik, trolleybüs, gaz kalmadı ama adları böyle kaldı. İmam hatiplerde artık imam ve hatip yetiştirmiyor."(*Hürriyet*, 11 Mayıs 2003)

Millî Eğitim Bakanı, böylece bakanlığının suç işlediğini itiraf ediyor: Her kurum, her kuruluş ve her okul yasaların kendisine yüklediği görevleri yerine getirir. İmam hatip liseleri artık imam ve hatip yetiştirmiyorsa, ya yasal görevini yerine getirmek için gereken düzenlemeler yapılır ya da bu okullar tamamen kapatılır.

Millî Eğitim Bakanı adam kandırıyor: Aileler çocuklarını fen bilimleri ile birlikte Kur'an, fıkıh ve tefsir bilimleri öğrensinler diye imam hatip okullarına gönderiyormuş. Fıkıh ve tefsirin ne olduğunu biraz bilenler bakanın bu sözlerine kahkahayla gülerler. İmam hatip öğrencilerinin bu okullarda öğrendikleri Arapça ile fıkıh ve tefsir bilimlerini öğrenmeleri, lise İngilizcesi ile Shakespeare yorumlamaya benzer. Yani kesinlikle olanaksızdır!

Güldürmeyin bizi Sayın Bakan, meslekleri dinselleştirmek (İslemileştirmek) kumpasınızı itiraf edin de siz de biz de rahatlayalım!..

İsmet İnönü Yanılıyor

Taha Akyol'un yazısından aktarıyorum (*Milliyet*, 30 Nisan 2003). Barutçu'nun *Anılar*'ına güvenecek olursak, 1925 yılında Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'nin kapatılmasıyla ilgili olarak İsmet İnönü, "Şeyh Sait isyanı bizi korkuttuğu için, yeni olan inkılabı koruma düşüncesiyle bu partiyi kapattık... Hata ettik. Kapatmasaydık demokratik gelenek şimdi yerleşmiş olacaktı..." (s.730) diyesiymiş.

Enflasyonun ne anlama geldiğini başbakan olduğu zaman öğrendiğini itiraf ettiği söylenen İnönü, bu cümleyi acaba hangi düşünsel ve duygusal ortamda söyledi, bilemem. Ama Türk demokrasisinin yerleşmeme nedenini 1925 yılında kapatılan bir partiye bağlaması bana özentili ve yapay geliyor.

Demokrasinin yerleşmemesini, kök salmamasını, tıkr tıkr işlememesini kimliği son derece tartışmalı ve karanlık bir partinin kapatılmasına bağlamak, demokrasinin oluşum koşulları ve oluşturaları konusunda epeyce cahil olmayı gerektirir.

İnönü'nün Terakkiperver Cumhuriyet Partisi hakkında söylediklerini kendi kaleminden değil Barutçu'nun anılarından öğreniyoruz. Bu nedenle tartışmalı bir cümle.

Ama Ali Fuat Cebesoy, Sabit Sarıoğlu, İsmail Canbolat, Kâzım Karabekir ve Rauf Orbay'ın 1 Kasım 1924 tarihinde kurdukları "Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası" konusunda Atatürk'ün neler düşündüğünü *Söylev*'inde (TDK Yayınları, Birinci Cilt, 1963) okuyabiliriz:

“Cumhuriyet sözcüğünü söylemekten bile çekinenlerin, daha doğduğu gün boğmak isteyenlerin kurdukları partiye ‘Cumhuriyet’, hem de ‘İlerici Cumhuriyet’ adını vermeleri içten gelen ve inanılır bir davranış sayılabilir mi?” (s.608)

“Baylar, olup bitenler de gösterdi ve kanıtladı ki, Terakkiperver Cumhuriyet Partisi programı, en hayın kafaların ürünüdür. Bu parti, yurttan cana kıyıcıların, gericilerin sığınağı ve dayanağı oldu; dış düşmanların yeni Türk devletini, körpe Türk Cumhuriyeti’ni yıkmayı öngören planlarının kolaylıkla uygulanmasına yardım etmeye çalıştı. Tarih; gizli amaçlarla düzenlenmiş, genel ve gericisi Doğu Ayaklanmasının nedenlerini inceleyip araştırdığı zaman, onun önemli ve belirli nedenleri arasında Terakkiperver Cumhuriyet Partisi’nin sorumlu yazmanının kurduğu örgütleri ve yaptığı kışkırtmaları bulacaktır.” (s.609) Eğer Atatürk’ün, bu partinin kapatılma nedenleri, Şeyh Sait (Doğu) Ayaklanması, Takriri Sükûn Yasası hakkında söyledikleri doğru değil de Barutçu’nun anıları doğruysa, bu durumda, *Söylev*’in bir satırına bile inanmamamız gerekecektir ki bu, benim anlayışıma göre, Cumhuriyet’in tam karşısına geçmekle eş değerdedir.

1946 sonrasında başlayan demokrasi deneyiminin bile bocalamasından yakınırken, 1925 koşullarında ve ondan daha yoksul malzeme ile demokrasinin kurulabileceğini sanmak ütopyanın ütopyasıdır. Üzerinde düşünülmesi gereken olgu, Mustafa Kemal’in neden Stalin, Mussolini ve Hitler olmayı seçmediğidir. Gerisi fasa fiso!

30 Mayıs 2003

Nema Problema Ama İma Skandal!

Yıllar önce Sofya’da bir uluslararası edebiyatçılar toplantısındaydım. Çevirmenimin saat 10’da gelip beni otelden alması ve bir söyleşi için televizyon stüdyosuna götürmesi gerekiyordu. Bizimki saat on birde otel lobisine girdi ve “Nema problema voyvoda İnce!”-yi patlattı.

Yani “Sorun yok!” diyordu. Sorun nasıl olmazdı? Sorun yoktu belki ama skandal vardı, televizyon randevumuza geç kalmıştık. Türkçe düşündüğümü kendimce Bulgarcaya çevirdim: “Nema problema ama ima skandal! Sorun yok ama skandal var!”

Yazılarımda güncel gündemin sıkı izleyicisi olmadığım için lütfen anımsayalım: TBMM’de İş Yasa Tasarısı görüşülürken “İşçilere 7 günlük zaman dilimi içinde kesintisiz-en fazla 24 saat hafta tatili verilir” maddesiyle işyerlerinin herhangi bir günü hafta tatili olarak kullanmasına yol açılmıştı.

Bunun üzerine CHP’liler, AKP’nin bir fesat çevirdiğinden, resmi tatil gününü pazardan cumaya almak yolunda bir dalavere girişiminden kuşkulananmış olacaklar ki bu maddenin istismara açık olduğunu ileri sürdüler. Bu konuda CHP lideri Deniz Baykal bile konuştu. Bunun üzerine yazılı basının ruhbilimci, psikiyatr yazarları CHP’lilere ve onların benzeri tepki gösterenlere hemen ruh hastası muamelesi yapmaya başladılar.

Açık söyleyeyim: Ben de bu maddeyle ilgili olarak “öküzün al-

tında buzağı” arayanlardanım. Ayrıca faizsiz bankacılığı öne çıkarma çabalarında, 19 Mayıs Bayramı konusunda yapılan yeni yorumlarda, YÖK tartışmalarında, Üniversite Yasası’nda, başarılı yoksul çocukları özel okullara yönlendirme programında, Başbakan R.T. Erdoğan’ın Kopenhag Kriterleri’ni hayata geçirme konusunda yaptığı jest ve mimiklerde hep öküzün altına bakıyorum. İşin içinde bir çapanoğlu arıyorum.

Bundan dolayı bana paranoyak muamelesi yapanlara, “Sayanora ile paranoya”yı karıştırmamaları gerektiğini söyleyebilirim. Ama bu iş çok ciddi. Benim de çok ciddi bir sorum var:

Dünyanın hangi ülkesinde ülkenin varlık nedeni (raison d’être) ile devletin temel düzeniyle, rejimin temel ilkeleriyle çelişkili olan, hatta bunlara karşı olan bir parti iktidardadır? Seçim düzeninin bir cilvesi olarak, azınlık oyuyla çoğunluk iktidarı kurup laik anayasal düzeni değiştirmeyi kafaya koymuş bir iktidar partisi var mıdır?

Zihinsel yapı ve ideolojik motorun iktidar kapısından içeri girerken ceket gibi çıkartılamayacağını bilenlerden biri olarak Başbakan R.T. Erdoğan’ın ceket metaforunu elbette ciddiye alamam. Tehlikeli bulurum!

İsteyen istediği kadar inanabilir! Ama inanmayanlara, AKP’nin manevralarına kuşkuyla bakanlara paranoyak muamelesi yapmak düşünmenin, yazmanın, ifade özgürlüğünün kurallarına uymaz. Düşünceyi ifade özgürlüğünü sadece anti-demokratik yasalar sınırlandırmaz, faşistçe tanımlamalar ve sıfatlandırmalar da sınırlar!

Evet, nema problema havacılar ama ima skandal!

İnsaf ve Nankörlük Arasında

Ciddi yazarlar da ironiden yararlanırlar, ama sıradan okurun yeteneklerini dikkate alarak ironi ile gerçek arasındaki bütün yolları tıkamazlar.

Ciddi yazarlar da herhangi bir kimseyi ya da nesneyi sarakaya alabilirler, ama hedef sekmesine asla izin vermezler.

Yapmaları gerekeni yapmıyorlarsa, demek ki özel bir niyetleri vardır.

Yazarlarla tartışarak bir kısırdöngüye kapanmak istemediğim için, düşüncesini eleştirdiğim yazarların adını özellikle vermiyorum. Olumlu ya da olumsuz olsun, benim için anonimleşmiş düşünce önemli.

Önemli bir yazarımız, Türkiye'deki ya da Türklerdeki bazı özellikleri eleştirdikten sonra, nakarat olarak "Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda" cümlesini kullanıyor.

Bu nakaratı kullanmadan eleştirisini yapamaz mı(ydı)? Kuşkusuz yapabiliirdi. O halde neden bu yönetime başvuruyor?

Atatürk ilke ve inkılaplarını mı sarakaya alıyor yoksa bu ilke ve inkılapları sloganlaştırarak sömüren bürokratları, siyasetçileri ve bezirgânları mı eleştiriyor?

Hiç belli değil. Yazar bu bulanıklığı bilerek yaratıyor.

Bir yüksek yargıç "Yargı bağımsız değil!" demiş.

Dokunulmazlığı olduğu için bir zamanlar mahkemeye çıkartılamayan bir eski milletvekili, duruşmada kendini savunurken devletin

kendisine verdiği görevi yerine getirdiğini yani devlet için suç işlediğini söylemiş.

Gene bir yüksek yargıç, milletvekili dokunulmazlığından yakınmış.

Savaş karşıtı beş liseli okuldan atılmış, ama savcılık gençler hakkında dava açmanın gereksiz olduğuna karar vermiş.

TBMM’de 370 dolayında milletvekili suç işlemiş durumdaymış.

İkinci Cumhuriyetçi bir profesöre göre, yaşam standardı bağlamında Türkiye’nin yeri yer değilmiş.

“Tecrübeli yazar” kimi zaman, bu tersliklerin, uygunsuzlukların “Atatürk’ün ilke ve inkılaplarının doğrultusunda olup-olmadığı”nı soruyor; kimi zaman da olanların “Atatürk’ün ilke ve inkılaplarına pek uygun”düşüğünü söylüyor.

Kuşkusuz “ironiyi anlamayan nesle aşina değiliz” ama görünce ironiyi tanıyacak kadar edebi kültürümüz de var. Yazar, ironinin parodisini yaparak eleştiri oklarını Atatürk’ün ilke ve devrimlerine yöneltiyor.

Adını vermediğim yazar, yaşı gereği, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı Cumhuriyet’in veremi, sıtmayı, trahomu, cüzzamı nasıl yendiğini elbette bilir. Aynı Cumhuriyet’in, ülkeyi on yılda demiryoluyla donattığını bilir; çengelli iğne üretmeyen ülkeye Sümerbank, Etibank işletmelerini yaydığını bilir; “leyli meccani” (parasız yatılı) mucizesi ile çoban adaylarını cumhurbaşkanı ve başbakan yaptığını bilir; kadını özgürleştirdiğini, insanlaştırdığını da bilir. Cumhuriyet’e karşı çevrilen fesatın kaynağını da bilir. Ama vicdan dokusu köseleşmiştir!

Millî Eğitim Bakanlığı'nın Ders Kitapları Oyunu (1)

AKP hükümeti ders kitabı konusunda da aynı taktiği uyguluyor: Öğrencilere bedava kitap dağıtacaklardı. Kitap sektöründen gelen tepkiler üzerine taktik değiştirdiler. Projenin 150 trilyonu aşmaya-
cağını söyleyen Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, bedava kitap konusunda farklı bir yöntem uygulayacaklarını açıklamış. Projeye göre, parayı doğrudan öğrenciye vereceklermiş.

İster kitabı doğrudan dağıtsınlar, ister para versinler, amaçları-
nın eğitimin özüyle herhangi bir ilişkisi yok. Böyle bir girişimin iki amacı olduğu görülüyor:

1. Yerel seçimler öncesinde her eve bir hükümet hediyesi vermiş
olmak. Böylece Genç Parti'nin seçim bildirgesinde yer alan bu ko-
nuda yerel seçimler öncesinde öne geçmek.

2. Tüm ders kitaplarını satın alarak özel yayınevlerinin elinde
ders kitabı bırakmamak. Böylece, yayınevlerinin bu işleme itiraz
etmelerini ve 5 yıla kadar okutulma süresi olan ders kitapları için
haklarını arama yoluna gitmelerini önlemek.

Bedava ders kitabı projesiyle yayınevleri, dağıtımcılar ve kırtasiyecilerden oluşan kitap sektörünün hiçbir kolunun zor durumda bırakılmaması gerektiğini söyleyen Bakan Hüseyin Çelik, "Tarımda

uyguladığımız doğrudan gelir desteği gibi nakit gönderelim, insanlar kendi kitabını alsın, böylelikle kırtasiyeci de zarar görmesin. Kitabı buradan yükleyip gönderme yerine nakdi gönderip onlar alsın. Bu belki problemi daha köklü çözer. Öğrenci sayısı kadar okullara para göndeririz, böylelikle kitap satın alınır” diye konuşmuş.

AKP’nin, bakanlarının, milletvekillerinin düşünme biçimi, mantık yapısı şaşırtıyor beni. Kitabı devlet basmadıkça, AKP hükümeti doğrudan kitap dağıtsa da dağıtmasa da, bunların bedellerini nakit olarak öğrenci ailesine verse de vermese de bundan dolayı kitapçılık sektörü hiçbir zarara uğramaz. Çünkü şimdiye kadar olduğu gibi öğrencinin kitabı gene ailesi tarafından satın alınır. Yani yöntem ne olursa olsun kitapçılık sektörünün herhangi bir zarara uğraması mümkün değil.

Amaç başka: AKP hükümeti kitap konusunda maddi yardım yaparak, yerel seçim öncesinde aileleri en zayıf yerinden vurmak istiyor. Daha açık söylemek gerekirse seçmenlere seçim rüşveti vermek istiyor AKP hükümeti.

Ders kitapları konusunda ferahlık yaratmak isteyen ciddi bir eğitim sever hükümet ilkin ders kitaplarının üretilmesi sürecinde bütün KDV’leri kaldırır. Kâğıt fiyatlarına eşitlik esasına dayalı sübvansiyon yapar ve sektördeki bütün vergileri indirir.

Başta bedava kitap dağıtımı olmak üzere, bunun dışında yapılan her şey AKP usulü göz boyama faslına girer.

Kitapçılık sektörü konusunda bile çocuk kandırır gibi konuşan Milli Eğitim Bakanımız var. Bakan çocuk kandırır gibi konuşabilir ama eğitim sektörünün kaygıları çok ciddi.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın Ders Kitapları Oyunu (2)

Millî Eğitim Bakanı Çelik ders kitabı projesinin maliyetinin 150 trilyonu aşmayacağını ileri sürüyor ama sektör kitapların alımı için 210 trilyon harcanacağını düşünüyor. Bu 210 trilyon liranın 90 trilyonunu İslamcı olduğu söylenen büyük holdinglerden biri veriyormuş... Bu bağışa karşılık ilköğretim okullarının kantinleri bu grubun kullanımına verilecekmiş. İlköğretimin derslik, öğretmen açığı gibi çok temel sorunları var. Peki, hükümet 210 trilyonu neden bu kalemlerde kullanmıyor ya da yeni bir depremde yerle bir olacak okulları onartmıyor da bu işi neden *Hürriyet* gazetesinin “Okullar Yıkılmasın” kampanyasına bırakıyor? Üstelik bu kampanyaya ilgisiz kalıyor. Maliye Bakanlığı ek vergiler koyarak devlete kaynak sağlamaya çalışırken bu denli büyük paranın harcanmasını anlamak mümkün değil.

Öğrencilerin ders kitaplarını satın alamadıkları gibi bir gerekçe ileri sürülüyor ama yapılacak iş ders kitaplarını ucuzlatmak. Bunun yöntemini de salı günkü yazımda açıkladım. Girişimin bir nedeni yaklaşan yerel seçimlerde önemli bir avantaj sağlamak olsa da geride çok daha önemli ve ideolojik bir amaç olduğu söyleniyor. Millî Eğitim Bakanlığı'nın, 2004 öğretim yılında yeni ders kitapları okutmayı tasarladığı kuşkusu durumu bir başka planda değerlendirmemizi zorunlu kılıyor. Söylentilere göre 2004

yılından itibaren ders kitapları özel yayınevlerine hazırlanmayacak. Özel yayınevleri devreden çıkartılacak. Ders kitaplarının yazımı ve basımında tekelleşmeye gidilecek.

Sızan haberlere göre, Bakanlığın Talim Terbiye Kurulu örnek kitaplar hazırlatıyormuş. Buna göre öncelikle İnkılap Tarihi, Tarih, Türkçe gibi derslerde/konularda kitapları değiştirmek istiyorlar. Ders kitaplarının içeriklerinin kendi anlayışlarına göre yenilenmesinin sonuçlarını anlatmaya gerek yok.

AKP'nin iktidara gelir gelmez tümüyle değiştirdiği Kurul, daha önce, “şortlu baba, diz üstü etekli anne”nin bulunduğu fotoğrafı “yeterli İslami öge taşımadığı” gerekçesiyle kitaptan çıkartılmasına karar vermişti. Bu kararıyla Millî Eğitim'in laik niteliğini çiğneyerek suç işleyen Kurul, bu kez, onaylanmak üzere kendisine gönderilen Sosyal Bilgiler kitabını değerlendirirken “Sarışın Türk olmaz” gibi ırkçı bir karar açıkladı.

Ülkenin madenlerini, limanlarını, topraklarını, ormanlarını, uçan kuşunu, küncüden ufak mercimekten büyük bütün değerlerini özelleştirmeye açan bir hükümet okul kitaplarında benzeri görülmemiş bir devletçi program uygulamaya hazırlanıyor.

Bu da gösteriyor ki azınlık oyuyla çoğunluk iktidarı kurma şansına erişen AKP, hükümet olmakla yetinmiyor devletin rejimini değiştirmeyi amaçlayan hedeflere doğru ilerlemek istiyor.

Bir kez daha yazıyorum: AKP iktidarı ülkenin geleceğini tehlikeye atıyor ve Cumhuriyet rejimini tehdit ediyor.

21 Haziran 2003

Statüko / Statükoma

Bazı sözcük, kavram ve deyimler vardır ki bunlar leblebi-çekirdek gibi kullanılamaz, çünkü iki keser ağızlıdırlar. Karl Marx'ın *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri* adlı o nefis, mizah yüklü kitabını 1967 yılında dilimize çevirirken statüko ve düzen partisi kavram-sözcükleri üzerinde epeyce düşünmüştüm. Sonuçta statükonun da, düzen partisinin de kullananın konumuna göre değiştiğini, dolayısıyla görece olduklarını görmüştüm.

Türkiye için statüko ve düzen partisi kavramlarını kullanıyoruz diyelim. Hangi bağlamda kullanıyoruz, politik bağlamda mı, ekonomik bağlamda mı, bürokrasi açısından mı yoksa ideoloji açısından mı?

Çok iyi düşünmek zorundayız. Bu iki sözcüğü kabaca kullanamayız, yoksa tuzağa düşeriz!

Örneğin Kemalizmi teşrih masasına yatıracaksınız; bunu yapmadan önce şu soruları doğru yanıtlamak gerekir: Kemalist partiler düzen partileri midir, Kemalizm'i savunmak statükoyu savunmak mıdır? Kemalist parti var mı siyaset tarlasında, böyle bir ideoloji varsa kim temsil ediyor? Bu soruların hepsine doğru yanıt bulmak gerekir.

Cüneyt Ülsever statüko üzerine çok yazdı. Ama bu yazıyı bir tartışma kapısı açmak için yazmıyorum, herkesi bu kavram üzerine düşünmeye davet ediyorum. Statükonun (*statusquo*) anlamı tek boyutlu değil. Örneğin: Türkiye Cumhuriyeti'nin temel

ilkelerinin sayıldığı Anayasa'nın 2. maddesini bağınazca savunmak, statükoyu savunmak mıdır? Kuşkusuz öyledir! Ancak Marx'ın *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri*'nde sözünü ettiği statükoyu savunmakla ilgisi yok. Marx'ın orada sözünü ettiği III. Napoléon rejimidir; "statüko" orada azgın kapitalizm ile krallık rejimidir ve onların karşısında Cumhuriyet ve Sosyalizm vardır. Bu yazıyı yazmayı çoktandır düşünüyordum. 8 Haziran tarihli *Mil-liyet*'te emekli Oramiral Salim Dervişoğlu'nun nefis yorumunu okudum:

"Türbanı savunanlara 'muhafazakâr' deniyor. Hayır. Asıl muhafazakârlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik, özgür anayasal düzenini korumaktan yana olanlardır. Ben muhafazakârim. Öbürleri ise din istismarcılığı temelinde, yavaş yavaş birtakım usulleri delmek suretiyle, uzun vadede Türk toplumuna katılacak yeni nesillerin daha başka kültür çevresi içinde yerleşmesini sağlayıp devrim yaratmak isteyenlerdir."

Bu cümleden sonra her şey tersine dönüyor. Muhafazakârsınız! Evet, ama neyi muhafaza ediyorsunuz? Statükocusunuz! Evet, ama neyin değişmemesini istiyorsunuz?

Bu sorular ekseninde vereceğimiz yanıtlar Kemalist politikanın kesinlikle tutucu olamayacağını, tersine, evrimci, değişimci, bilimci, rasyonalist, çağının çağdaşı olması gerektiğini gösterir.

İyi ama her türlü "toplumsal" ve "insancıl" nitelikleri karşısına alan vahşi-liberal-kapitalizmin yandaşları hangi statükoya karşı? Eğer sistem toplumsal ve insancıl değerleri hiçe sayacaksa, ister statükocu olsun, ister statükomacı, canı cehenneme!

Şimdilerde, İslamcı istilaya karşı, politik düzlemde statükocuy-sanız, düzen partilerinden yanaysanız, demek ki çağınızın çağdaşsınız!

Meslek Liselerine Karşı Değilim

Turan Kılınç adlı okurdan bir mektup aldım. Olduğu gibi aktarıyorum:

Özdemir Bey merhaba,

Ben meslek liselerine giden öğrenciler sivil üniversitelere gidemez fikrinize karşıyım. Meslek lisesi mezunlarının üniversitelerde istediği bölüme girme hakkı olmalıdır. Bir motor meslek, tekstil meslek lisesi mezunu çocuk neden doktor-mühendis-avukat-iktisatçı olmak istemesin. Öyle bir niyeti varsa meslek liselerine gitmesin diyeceksiniz. Neden? Çocuğun 14 yaşında algıladığı hayatla 18 yaşında algıladığı hayat aynı mı? Hayır tabii ki değil. Hem üniversiteler sınavla öğrenci alıyor. Eğer çocuk fen derslerini yeterince okulda almadığı halde kendini yetiştirip zekâsını ve kapasitesini kullanarak sınavı kazanabiliyorsa çocuğun istediği bölümü okuması neden yanlış olsun. İnsanın her an istediğini seçebilme özgürlüğü olmalı bence. Ortaokuldan sonra meslek lisesine gitmek isteyen öğrenci hoşuna gitmediyse ya da fikirleri değiştiyse liseden sonra üniversitede istediği bölüme gidebilmeli. Az oranda fen dersleri olsa da.

Saygılarımla.

Turan Kılınç'ı hemen yanıtlıyorum: Meslek lisesi mezunlarının

üniversitelere girmelerine karşı değilim. Karşı değilim, çünkü ömrüm boyunca savunduğum “Hayatta ve öğrenimde fırsat eşitliği” düşünceme her zaman sadık kaldım.

Klasik liselerde türlü nedenlerle okuyamayan ya da bu liselerden mezun olmayan gençlere Avrupa ülkelerinin eğitim sisteminde türlü haklar tanınmıştır. Bildiğim kadarıyla, Fransa’da pedagojik nedenlerle yetersiz bulunarak klasik liselerde okuma hakkı verilmeyenlere bile hem ortaöğretimde hem de daha sonra çeşitli haklar tanınmıştır.

Kuşkusuz “Bir şeye” karşıyım. Nedir o? İmam hatip okullarının meslek okulu sayılmasına ve bu taktik ile Eğitim Birliği Yasası’nın (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ortadan kaldırılmasına karşıyım. Öteki mesleklerin öğrenildiği Meslek Okulları’nın İmam hatip okullarına paravan edilmesine karşıyım. Çünkü imamlık ile elektrikçilik aynı meslek düzleminde değerlendirilemez. İmamın öğretisi ideolojiktir, referans niteliklidir.

Cumhuriyet düzenini benimsemeyenler, kendilerine uygun kadrolar yetiştirmek için Cumhuriyet’in liselerine karşı İmam hatip okullarını kullanmışlar ve bu okulları üniversitelere öğrenci yetiştiren ikinci kaynak haline getirmişlerdir.

Özellikle, 1970’ten sonra bu programlarında başarılı olmuşlardır. Ancak 28 Şubat’tan sonra Eğitim Birliği yasası doğru eksenine oturtulmaya çalışıldı ve imam hatip okulları gerçek işlevlerine döndürülür gibi oldu.

Mevcut AKP iktidarı, imam hatip okullarını yeniden ikinci üniversite kaynağı haline getirmek için aslında bir meslek okulu olmaması gereken bu okulların meslek okulu statüsünden yararlanıyor. Bu nedenle gerçek meslek okullarının kendilerine oynanan bu oyunu görmeleri gerekmektedir.

Savaş İlanı Gibi Bir Şey

AKP iktidarı rejimin rotasının ve niteliklerinin değiştirilmesine yönelik yoklamalarını sürdürüyor. Kimi zaman ani baskınlar yapıyor, kimi zaman bin dereden su getiriyor. Ciddi bir direnişle karşılaştığında da “Yok canım, benim böyle bir niyetim yok. Yanlış anlaşıldım!” diyor. Tam anlamıyla Leninci bir taktik: İki adım ileri bir adım geri.

Aynı şey YÖK yasa taslağında da yaşandı. Kapalı kapılar arkasında politikacılar tarafından hazırlanan, ilgili akademik çevrelerden saklanan yasa sanki siyasal bir darbe yapmaya hevesleniyordu. Ancak yasa tasarısını hazırlayan AKP, karşısında diri bir muhalefet görünce bilinen taktiğine başvurdu ve tasarıyı geri çekerek erteledi.

AKP, YÖK’e öylesine koşullanmış ki tasarısını “Kıyı koruma ve açık deniz balıkçılığı” başlıklı bir yasa tasarısının içine gizleyerek yeniden getirebilir.

AKP tarafından hazırlanan tasarı yasalaşsaydı bakın neler olacaktı YÖK’te ve üniversitelerimizde:

22 YÖK üyesi, 154 üniversiteler arası kurul üyesi, 53 devlet üniversitesi rektörü, 159 rektör yardımcısı, 518 dekan, 1554 dekan yardımcısı görevlerinden ayrılmak zorunda kalacaklardı. Yani AKP tarafından tasfiye edileceklerdi. Toplam olarak 26 binin üzerinde üniversite yöneticisi görevlerinden ayrılmak zorunda kalacaktı.

Görevden ayrılanların yerine demokratik seçimler yapıp yeni-

leri mi seçilecekti? Hayır! Bu yöneticilerin boşalttığı görevlere, Millî Eğitim Bakanı Çelik tarafından seçilen 7 kişilik bir kurul atama yapacaktı.

7 kişilik kurulun atayacağı kişilerin listesi belki şu anda Bakan Çelik'in masasının bir çekmecesinde zamanın gelmesini beklemektedir.

AKP'nin hazırladığı tasarı, yasalara aykırı olmaması koşuluyla yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafeti serbest bırakıyordu.

AKP, Anayasa Mahkemesi'nin, Danıştay'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin türban konusunda aldığı kararları bilmiyor mu? Elbette biliyor! Anayasa Mahkemesi'nin türban konusundaki bağlayıcı kararı "yasalara aykırılık"la eşdeğerde değil mi?

Bir eğitim reformu yapılacaksa, yapılacak ilk iş imamhatip liselerini meslek lisesi statüsünden çıkarmak olmalı. Böylece öteki meslek lisesi mezunlarının üniversitelere girme koşulları belirlenebilir. Bunun için AKP'nin imamhatip liselerini yeniden klasik liselerin alternatifi haline getirmek gibi bir niyeti olmadığını açıklaması gerekir.

Ama AKP'nin niyeti başka: Tasarının yasalaşması durumunda, imam hatiplilerin üniversiteye giriş koşulları MEB tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenecek.

Yani AKP, Millî Görüş'ün meslekleri dinselleştirmek programından vazgeçmiş değil.

AKP, Millî Görüş'ün Cumhuriyet'e karşı açtığı gizli savaşı gidererek alenileştiriyor.

Yolsuzluklar Hangi Ahlak Yüzünden?

Zırvanın öylesine başı ve sonu yok ki yazıma nasıl başlayacağımı şaşırdım. TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu müthiş anlama ve yazma yeteneğiyle, TESEV'in (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı'nın) yaptırdığı bir araştırmaya dayanarak Türkiye'deki yolsuzlukların bütün nedenini laik ahlaka bağlamış. Alıntı yapılan raporda "Yolsuzluk dini olmaktan çok laik ahlakla ilişkili bir sorun olarak görülmektedir" diye yazmaktaymış.

Raporun yazımında görev alan Komisyon Sözcüsü AKP İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu, rapordaki bu ifadelerin komisyonun görüşü olmadığını söylemiş. Mademki aynı görüşte değilsiniz neden o cümleyi alıntılıdınız? Bir dilbilimciye sorun, eleştirmediklerine, karşı çıkmadıklarına göre, komisyonun da aynı görüşte olduğunu söyleyecektir.

Bayan milletvekiline bir dilsel ve yazınsal gerçeği anımsatalım: Alıntı yapmak olumlu ya da olumsuz anlamda tanık göstermektir.

Bu laiklik düşmanı komediye TÜSİAD bir açıklama getirdi. Söz konusu cümle meğer TÜSİAD'ın Sosyal Araştırmalar Merkezi'nin yaptırdığı Kamu Reformu Araştırması adlı rapordan alınmış. "Yolsuzlukla mücadelede din büyüklerinin yolsuzluğa karşı çıkması etkili olur" maddesi etkinlik derecesi olarak son sırada yer almış. Raporda bu durum, "Din büyüklerinin yolsuzluğa karşı tutum almasına görece düşük bir etkililik düzeyi atfedilmesi de yolsuzluğun

geniş bir çoğunluk tarafından dinsel değil, laik ahlak sorunu olarak algılandığını düşündürmektedir” cümlesiyle yorumlanmaktaymış.

TÜSİAD Başkanı Tuncay Özilhan, ortada bir yanlış anlaşılma olduğunu belirterek, rapordaki yolsuzlukla mücadelenin dini değil kamusal alanı ilgilendirdiğini açıklıyor. Bütün sorun Sosyal Araştırmalar Merkezi’nin berbat Türkçesinden kaynaklanıyor. Halk yolsuzluğun önlenmesinde dinin ve din büyüklerinin pek etkili olamayacağı görüşünde. Peki, sen neden laikliği işe karıştırıyorsun? Yolsuzluğun dinsel, laiki olur mu bre Allah’tan korkmazlar! Siz araya laikliği sokuşturursanız, 8’i laiklik karşıtı AKP milletvekili ile 4’ü ayakta uyuyan CHP milletvekilinden oluşan şanlı Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu da o cümleyi mal bulmuş Mağribi gibi kendi raporuna alır.

TÜSİAD Başkanı Tuncay Özilhan’a da bir tavsiyem var: Raporlarını böylesine kötü bir Türkçe ile yazan bir kuruluşa bir daha iş vermesinler.

Komedinin aslı bu. Ama TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu’nun çoğunluğu büyük bir olasılıkla imam hatip mezunu üyeleri yolsuzluğun laik ahlaktan kaynaklandığına inanmaktadır. Zaten o berbat cümleyi de bu nedenle almışlar rapordan. Yolsuzluğun bir inanç sorunu olmadığını öğrenmeleri için kendilerine bir kitap önereceğim: Prof. Dr. Ahmet Mumcu’nun *Osmanlı Devletinde Rüşvet* (İnkılap Kitabevi) adlı kitabı. Belki, bir toplumsal “kurum” olan rüşvet ve yolsuzluğun bize dini bütün Osmanlı’dan miras kaldığını öğrenirler. Ve belki daha sonra rüşvet ve yolsuzluğun İslam dünyasında neden yaygın olduğunu merak ederler!

Türkiye'nin En Önemli Sorunu

Şu anda Türkiye'nin en önemli sorunu ne Avrupa Birliği'ne girmek, ne ABD ile arasını düzeltmek, ne Irak'a asker göndermek, ne Kuzey Irak'ta Kürt devleti kurulması olasılığı, ne Kıbrıs, ne enflasyon...

Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli sorunu bir devrim yasası olan Eğitim Birliği Yasası'nın (Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun) AKP iktidarı tarafından yok sayılmasıdır. Anayasa'nın 174. maddesi şöyle der: "Anayasa'nın hiçbir hükmü, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğini koruma amacını güden, aşağıda gösterilen inkılap kanunlarının, Anayasa'nın halkoyu ile kabul edildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlerinin, Anayasa'ya aykırı olduğu şeklinde anlaşılmaz ve yorumlanamaz."

174. maddenin sözünü ettiği inkılap kanunlarının ilki "3 Mart 1340 (1924) tarihli ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu"dur.

Bilinmediğini, unutulduğunu dikkate alarak, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun gerekçesini de yazıma aktarayım:

"Cumhuriyet kurulduğunda yurdumuzda ikili eğitim-öğretim vardı. Bir devletin kültür ve eğitim siyasetinde, ulusun düşünce ve duygusunda birlik sağlanmasında 'Öğretim Birliği İlkesi' bilimsel, çağdaş ve her yerde yararı görülmüş tam bir ilkedir. Bir ulusun bireyleri ancak bir eğitim görebilir. İki türlü eğitim, bir ülkede 'iki tür-

l  insan' yetiştirir. Bu ise düşünce ve duyguda birlik ve bütünlüğü bozar!"

AKP iktidarı işte bu yasağı ortadan kaldırmaya ve imam hatip okullarını yüksek öğretime  ğrenci hazırlayan  ğretim kurumu haline getirmeye çalışmaktadır. Oysa imam hatip okulları, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4. maddesine göre "din hizmetlerinin yerine getirilmesiyle yükümlü memurların yetişmesi için ayrı okullar açılacaktır" hükmüne göre kurulmuştur. şimdi AKP hükümeti, Y K yasa taslağında ve imam hatip okulları yönetmeliğinde yaptığı bir sözcük darbesiyle bu okulları "hem mesleğe hem de yükseköğretime  ğrenci hazırlayan okul" konumuna getirmek istemektedir.

İmam hatip okulları, bütün  niversite ve yüksekokullara  ğrenci sağladığı zaman Cumhuriyet'in niteliği değişir. řu anda, Cumhuriyet'in temel niteliklerine ve Anayasa'nın 174. maddesinde belirtilen devrim yasalarına muhalif bir hükümet iktidardır ve bu durumun yeryüzünde bir benzeri yoktur: Devlet kendisine muhalif bir hükümet tarafından yönetilmektedir.

Cumhuriyet'in temelleri hükümet tarafından dinamitleniyor ama uyurgezer CHP muhalefeti susuyor. Cumhuriyet'in siyasal partileri susuyor. Türk aydınının sefaletiyle, liberalizmin ihtişamıyla, illetli jakoben demokrasiyle uğraşanlar susuyor. Yolsuzluğun laikliğe fatura edilmesine göz yuman TÜSİAD susuyor. Üniversiteler susuyor. Sendikalar susuyor. Sivil toplum örgütleri susuyor.

16 Ağustos 2003

Cumhurbaşkanı Sezer'in Vetosu

Cumhurbaşkanı Sezer'in özel okullara devlet bursuyla öğrenci gönderilmesine ilişkin yasayı veto etmesinin neden ve gerekçelerini çok iyi anlamak gerekmektedir. Gerekmemtedir çünkü bu veto Cumhuriyet'in geleceğine ilişkin en büyük uyarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti öğrenci okutmak konusunda çok deneyimli bir devlettir. Örneğin, ortaöğretimde Parasız Yatılı (Leyli Meccani) yöntemiyle mucizeler yaratmış, sunduğu fırsat eşitliğiyle çoban olarak kalmaya mahkûm çocukları cumhurbaşkanlığı makamına bile getirmiştir.

Ama ne yazık ki Cumhuriyet'e ihanet edenlerin en azılları da bu tür hazımsız çocuklar arasından çıkmıştır. Bu başka bir yazının konusu.

Anımsayalım: AKP hükümeti önce "On bin yoksul çocuğun özel okullarda okutulması"na ilişkin bir yönetmelik hazırlamış, bu yönetmelik Danıştay tarafından iptal edilmişti. Millî Eğitim'i kuşatma altına alıp Cumhuriyet karşıtı kuşaklar yetiştirmeyi kafasına koymuş olan AKP hükümetinin aynı konuda çıkardığı yasa, bu kez Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından veto edildi.

Cumhurbaşkanı Sezer, yoksul öğrencilerin özel okullarda okutulmasını öngören yasayı "tarikat ve cemaat okullarına yeni kaynak aktarılacağı ve laikliğe aykırı düşünceye sahip insanlar yetiştireceği" gerekçesiyle TBMM'ye iade etti.

Kaliteli özel okulların yeterince öğrenciyi çektiğini belirten Cumhurbaşkanı Sezer, veto ettiği yasanın gerçek (gizlenen) amacına dikkat çekiyor:

“Bu durumda (öğrencilerin) kontenjanlarını dolduramayan, kimi çevrelerce değişik amaçlarla kurulmuş özel okullara gönderilmesi kaçınılmazdır. Bu durum, bir yandan, bu özel okulların devlet kaynaklarıyla desteklenmesi, öte yandan laik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti niteliklerine uygun olmayan düşünce yapısına sahip insanların yetiştirilmesi anlamına gelmektedir.”

Cumhurbaşkanı Sezer, Cumhuriyet’e karşı hazırlanan çok amaçlı komployu ortaya çıkardıktan sonra devletin ne yapması gerektiğini de işaret ediyor:

“Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve ücreti Millî Eğitim Bakanlığı’nca karşılanmak kaydıyla özel öğretim kurumlarında öğrenim görmeleri sağlanabilir.”

Kimi uyanıklar, dünya özelleştirme yolunda hızla yol alırken Cumhurbaşkanı Sezer’i devletçilikle suçlamaktadır ama akli başında bir Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı kuşkusuz TC Anayasası’na sadık kalacaktır. Ve TC Anayasası’nın 42. maddesi bakın ne demektedir: “İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.”

Anayasa’nın bu maddesi yerinde dururken devletin parasını tarikat ve cemaat okullarına teslim etmek Cumhuriyet’e ihanet anlamına gelir ve bu husus CHP ile birlikte Sivil Toplum Örgütleri’nin de dikkatine sunulur.

Sezer'i Eleştirmek

Atatürk'ün *Söylev*'ini ancak Çankaya Köşkü'ne çıktıktan sonra okuduğunu itiraf eden ve "Yahu adamda iş varmış!" diyen Turgut Özal'ı, "Benim memurum işini bilir!" diyerek rüşvet ve hortumculuğu yüreklendiren Turgut Özal'ı anlamaya çalışmak, ayna güzeli aydınlara özgü bir niteliktir.

Aynı ayna güzeli aydınlara, Süleyman Demirel "İmam hatip okullarının gayesi, sadece din adamı yetiştirmek değildir. Dinini bilen Türk vatandaşı doktor, mühendis, hâkim olsa daha iyi değil mi? Bugün orta eğitime giden 3 milyona yakın öğrencimizin 240-250 bini klasik lise eğitimine ilaveten din eğitimi veren okullara da gidebiliyor. Bu okulların tümü üniversiteye açıktır. Onu biz yaptık. Şayet Kuran kursları veya din eğitimi bu kanuna ters düşüyorsa yanlış olan din eğitimi değildir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'dur" dediği zaman 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu okumamışlar ve bu yasanın Anayasa'nın 174. maddesinde adı anılan devrim yasalarının birincisi olduğunu "Leyli meccani" Süleyman Demirel'e hatırlatmamışlardır.

Cumhuriyet'in çıkardığı en önemli yasaların başında gelen Eğitim Birliği Yasası'na karşı çıkan bir parti başkanı, bir muhalefet lideri, bir başbakan, bir cumhurbaşkanı!.. Düşünebiliyor musunuz?

Aynı ayna güzeli aydınlara yetim ve öksüz Cumhuriyet'e sahip çıkma görevini yerine getiren Cumhurbaşkanı Sezer'i çağın gerisin-

de kaldığı iddiasıyla eleştiriyorlar; 65 yıldır iktidardan uzak Kema-
lizmi yerden yere vuruyorlar.

Bir dinci gazeteye göre: “CHP hariç. Sezer sadece CHP’yi sevin-
diriyor. Ondan herkes şikâyetçi.”

Cumhurbaşkanı Sezer’in kamuoyundaki desteği hızla eriyor-
muş; Sezer cumhurbaşkanından çok CHP başkanı gibi davranıyor-
muş; Sezer’e siyasi partilerden ve sivil toplum kuruluşlarından tepki
yağıyormuş.

Sezer ne yapıyor? Her yıl on bin yetenekli öğrenci-
yi tarikat okullarına teslim edecek, bunun için devlet pa-
rasının kullanılmasına izin verecek yasayı veto ediyor.
Orman VASFını Yitirmiş Arazilerin satışına olanak sağlayan peşkeş
yasasını veto ediyor.

Sezer sadece bu yasaları değil yirmi kadar yasayı veto etti. Se-
zer’in veto ettiği yasaları bir inceleyin bakalım hepsinin ortak ni-
teliği ne? Devlet malını peşkeş çeken yasalar, devlet kadrolarını
partizanlığın emrine veren yasalar, ekonomik ve hukuksal eşitsizliği
kurumsallaştıran yasalar, Cumhuriyet rejimini sağından solundan
sinsice kemirmeyi amaçlayan rejim karşıtı yasalar...

Köktendinci basının, Millî Görüş’ün mirasçısı AKP iktidarının
Cumhurbaşkanı Sezer’den hoşlanmamasını anlıyorum. Çok doğal
bir tepki bu! Cumhuriyet’e açık ya da kapalı biçimde karşı duran kişi
ve kurumlardan daha başka bir davranış beklemek mümkün değil.
Ama R.T. Erdoğan’a şefkatli kollarını açan demokrasi severler ne-
redeler, börtü-böcünün koruyucusu Sivil Toplum Örgütleri nere-
deler? Yoksa Cumhurbaşkanı Sezer, öksüz ve yetim Cumhuriyet’i
koruyarak suç mu işlemektedir?

Sezer Elbette Erdoğanların Nikâhına Gitmemeliydi!

Sezer ailesi bir ıssız adada tatile çıksaydı ve bu adayı bir başka aile ile paylaşmak için bir seçim yapmak zorunda kalsaydı, hiç kuşkunuz olmasın, bu aile Erdoğan ailesi olmazdı. Doğrusu Erdoğan ailesi de böyle bir zorunluluktan hoşlanmazdı.

Erdoğan ailesinin tercihleri belli: Ramsey Remzi Bey'in köşkleri, yalıları, konakları, bursları ve yatları...

Cumhurbaşkanı olmadan önce tanımadığım ("Sayın"sıfatını kullanmaktan hoşlanmam) Ahmet Necdet Sezer'in Çankaya köşküne çıktıktan sonra Cumhuriyet'le çelişen bir tutum ve davranışına tanık olmadım. Cumhurbaşkanı Sezer'in oğullarının sünnetinden dolayı zengin olup köşeyi dönmüş olduğunu da sanmıyorum. Cumhurbaşkanlığı görevi bittikten sonra resim yapıp emekli maaşına katkıda bulunur mu bilemem... Belki yazarlık ya da bestecilik yetenekleri vardır ve bunları kullanır. Ne olursa olsun, Fikret Otyam'la mahkemelik olsa da, Bay Kenan Evren'in şaibeli ressamlığı bile sünnet yoluyla zengin olmaktan çok daha saygıdeğer...

Hasan Cemal biraderimiz tarafından değişim evrakı imzalanıp mühürlenmiş olsa da Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na oynadığı oyunlara, orta ve yükseköğretimde hazırladığı komplolara, YÖK takınaklarına bakarak değiştiğine ve değişeceğine inanmadığım R.T.Erdoğan ile Ahmet Necdet Sezer'in ve ailelerinin yakın dost olabilecekleri

aklımdan bile geçmez. R.T.Erdoğan'ın değişim öncesi Erbakan talebeliği dönemini bir yana bırakalım ve Kafkavari değişim geçirmiş olan halinin işlerine bakalım:

— R.T.Erdoğan, Anayasa'nın 174. maddesinde adları yazılı devrim yasalarına muhalefetten dolayı iki kerimesini (kızını) ABD eyaletlerinden birinde üniversitede okutmaktadır. Bir başbakan düşünün ki başbakanı olduğu ülkenin devletinin kuruluş ruhuna karşı olsun. R.T.Erdoğan'dan önce benim bildiğim iki örnek var: Benzetmek gibi olmasın ama Hitler ve Mussolini... İkisinin de serüvenini biliyoruz. R.T.Erdoğan da biliyordur.

— Köktendincilikten mutasyon geçirerek “muhafazakâr demokrat”a dönüşmüş bile olsa, 2003 yılının ağustos ayında, laik ve çağdaş bir ülkenin başbakanının oğlunu görücü usulüyle evlendirmesi tam anlamıyla bir skandaldır! Kişisel ve ailevi özel hayat bahanesine sığmayacak bir skandaldır! Aynı zamanda Cumhuriyet düzenine karşı açık bir meydan okumadır.

Mümkündür! İnsan kızını ya da oğlunu türlü nedenlerle eş-dostun aracılığıyla evlendirebilir. En gelişmiş toplumlarda, en geleneksiz toplumlarda, en marjinal ailelerde bile çocukların eş-dostun çöçatanlığıyla tanıştırıldığı görülür. Ama sadece tanıştırıldığı görülür. Başbakan R.T.Erdoğan'ın mahdumuna bir yakın dostlarının tavsiyesi, kızkardeşlerinin mahallinde tetkiki ve annesinin tasdiki ile bir eş ('eş adayı'değil) bulunuyor. İşin en tuhaf yanı, bu evlenme mizansenisi sırasında erkek ve kız birbirlerine gıyaben âşık oluyorlar. Evlenme süreci tam anlamıyla Hollywood senaryo anlayışı içinde tamamlanıyor ve bu senaryo bir komedi olsa bile Cumhuriyet'in hayat anlayışına tam anlamıyla bir meydan okumadır!

Damat Bilal Erdoğan'ın kaynanası da bir âlem. Açık yürekli ve zeki bir kadın olduğu ileri sürülen kaynana Reyhan Uzuner, damadı Bilal Erdoğan'ın yanında başını açıyormuş... 'Bir insanın damadı de-

mek, öz be öz oğlu gibidir'diyeymiş...

Ben soruna dinsel açıdan değil dil felsefesi açısından bakacağım:
“Gibi oğul”, “öz be öz oğul”değildir!

Erdoğanların nikâhına katılmadığı için Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'i eleştirenler, acaba onun gizli düşmanları mı? Yoksa Cumhurbaşkanı Sezer ve eşinin Cumhuriyet karşıtı bir sahne gösterisine katılmasını isterler miydi?

24 Ağustos 2003

Papatya Falı

Sanki papatya falına bakıyorlar: Recep Tayyip Erdoğan değişti mi değişmedi mi? Değiştiyse neye göre, değişim için alınan ölçü tabanı ne, bir zamanlar bir İslamcı ve Millî Görüşçü olan kendi kişiliği mi ölçü tabanı?

R.T.Erdoğan'da meydana gelen gelişimsiz değişim ya da mutasyon için kendisini ve geçmiş eylemlerini referans alanlar, yanılırlar. Bir Millî Görüşçü'nün, bir İslamcı'nın değişip değişmediğini denetleyebileceğimiz somut ve nesnel ölçülerimiz, ölçütlerimiz var.

Bu ölçütlerden biri Anayasa'nın "Cumhuriyetin Nitelikleri"ni tanımlayan değişmez ikinci maddesi. Ancak son AKP kitabı örneğinde olduğu gibi, laikliği kendi kafalarına göre tanımlayıp kendilerine göre laik olduklarını açıkladıkları için bu madde de artık takıyye hedefi olmakta.

Ama bir başka ölçüt var: Anayasa'nın "İnkılâp kanunlarının korunması"na ilişkin 174. maddesi:

MADDE 174: Anayasa'nın hiçbir hükmü, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğini koruma amacını güden, aşağıda gösterilen inkılap kanunlarının, Anayasa'nın halkoyu ile kabul edildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlerinin, Anayasa'ya aykırı olduğu şeklinde anlaşılamaz ve yorumlanamaz.

1) 3 Mart 1341 (1924) tarihli ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu;

2) 25 Teşrinsâni (Kasım) 1341 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanun;

3) 30 Teşrinsâni 1341 tarihli ve 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlğasına Dair Kanun;

4) 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medeni nikâh esası ile aynı kanunun 110'uncu maddesi hükmü;

5) 20 Mayıs 1928 tarihli ve 1288 sayılı Beynelmilel Erkamın (Uluslararası Sayıların) Kabulü Hakkında Kanun;

6) 1 Kasım 1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun;

7) 26 Kasım 1934 tarihli ve 2590 sayılı Efendi, Bey, Paşa Gibi Lakap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun;

8) 3 Kânunuevvel (Aralık) 1934 tarihli ve 2596 sayılı Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun.

Ailesindeki kadınların giyim-kuşamını, evlenme tarzlarını bir yana bırakalım, bu sekiz yasadaki birincisi şu anda R.T.Erdoğan'ın değişim sınavının ilk kapısı, çünkü Türkiye'nin düzenini doğrudan ilgilendirmekte ve R.T.Erdoğan'ın hükümeti eğitim, öğretim ve YÖK konusunda hazırladığı yasalarla Cumhuriyet'i tehdit etmekte.

Pazar ekonomisi ile siyasal demokrasi arasında sekte bir bağlantı kuran Hasan Cemal biraderimizin R.T.Erdoğan'ın değişimini biraz da Anayasa'nın 174. maddesine göre kanıtlaması gerekiyor.

“İslamcılar Ortada Yok”

Saadet Partili Ertan Yülek yürek yangınıyla sızlanıyor: “İslamcılar ortada yok!”

ABD karşıtlığı nedeniyle solcuların ağzıyla konuşmaya başlayan Necmettin Erbakan hoca efendinin özel partisi “Saadet”, gazetelerden öğrendiğimize göre, İslam ülkelerini ve İslamcıları topa tutmaya başlamış.

Erbakan hoca bu, topa da tüfeğe de tutar. Kendi çıkarlarına uygun düştüğü zaman şeytanla, iblisle bile özel anlaşma yapar.

İşte, Erbakan hocanın danışmanlarından SP Genel Başkan Yardımcısı Ertan Yülek, Irak politikaları yüzünden İslam ülkelerini eleştiriyor:

“İslam ülkeleri ölmüş. Tahtımız gider diye ABD’ye ses çıkarmıyorlar. Bir kısmı zaten işbirlikçi!”

Bir süre önce “ABD’lileri denize atan solcu gençleri arıyoruz” da diyen danışmanlar danışmanı Ertan Yülek AKP’ye de ağzının payını veriyor:

“Türkiye’de de İslamcıların sesi çıkmıyor. Cami cemaati nerede, niye tepki göstermiyorlar... ‘Solcu gençleri arıyoruz’ dediğim için birçok solcudan tebrik telefonu aldım. Sağcı-solcu kavgası varken ben komünistlerle mücadele ediyordum. Şimdi bakınca bunların hepsinin oyun olduğunu gördüm. Biz oyuna gelmişiz, bunların hiçbir olmamalıymış.”

Türkiye’de İslamcılığı AKP’nin öldürdüğünü ileri süren Ertan Yülek ilginç şeyler söylemekte:

“Irak olayları yaşanırken Türkiye’de hiçbir cami cemaati ‘Ne yapıyorsunuz’ demedi. Solcu arkadaşlarım bana ‘Sizin cemaatler nerede?’ dedi. Hiçbir İslamcının sesi çıkmıyor. İslami gençlik ortada yok. RP’nin eski gençleri vardı. MSP’nin akıncıları vardı. Bütün kesimler omurgasızlaşmış. Hiçbir yiğitlik kalmamış. Teslim olmayacak arkadaşlara ihtiyaç var.” Ertan Yülek belki de hayatında ilk kez doğruları söylüyor. Ama anlamadığı bazı şeyler var ki bunları ben açıklayacağım:

1. Ertan Yülek’i solcular neden tebrik ediyorlar, doğruları söylediği için mi? Elbette hayır! Türkiye gerçeklerini kırk yıl gecikmeyle de olsa sonunda anlayabildiği için kutluyorlar muhteremi...

2. İslamcıların, cami cemaatlerinin siyasal parti ve hareketlerden bağımsız bilinç ve iradeleri yok. Bunlar ancak emir ve buyruk aldıkları zaman tekbir getirerek sokaklara dökülürler. Saadet Partisi’nin yakınması da gösteriyor ki Erbakan hocanın cami cemaatlerini so-kağa dökecek kadar gücü yok artık.

3. Vakti zamanında RP’nin eski gençleri ve özellikle Milli Selamet Partisi’nin (MSP’nin) Akıncıları ne yapıyordu? ABD’ye, emperyalizme karşı çıkan, toplumsal adaleti, ulusal bağımsızlığı savunan gençleri denize dökmeye, ellerindeki sopalarla kafalarını yarmaya çalışıyorlardı.

Erbakan Hoca’nın yönettiği partiler TBMM’de sol düşmanlığını doruklara taşıyorlardı.

4. Şimdi kalmış sola yağ çekmeye, kaçırdıkları trenlere binmeye çalışıyorlar.

5. Ulusal bilincin dinle-kitapla, cami ve medrese ile ilişkisi yok. Ulusal bilinç, çağının çağdaşı olmakla, laik cumhuriyetin bilinçli vatandaş olmasıyla doğrudan ilgili.

6. Ulusal bilinç yaşanır, taklit edilmez.

7. İslam ülkelerinin ve Türkiye İslamcılarının ulusal bilinç sahibi olmak için kırk fırın ekmek yemeleri gerek.

8. Ulusal bilinci olmayan uluslar ve halklar sonunda esir ve köle olurlar. Bunun en son örneği Irak'tır.

9. Ertan Yülek, Erbakan hoca, eski ve yeni İslamcılar gördüklerinden ders çıkarmalıdır.

10. Böyle bir şey yapacaklarını hiç mi hiç sanmıyorum.

29 Ağustos 2003

Körleşme ve Angutlaşma

Bir yanda (A) Avrupa Birliği ve onun Türkiye'nin önüne koyduğu koşullar; koşulları yerine getirmek için hazırlanan ve TBMM'den geçirilen bohça ve paketler; Millî Güvenlik Kurulu'nun yapısının değiştirilerek devletin sivilleştirilmesi; devletin devletçi yapısının özelleştirilerek liberalleşmesi; pazar ekonomisi, insan hakları ve çağdaş demokrasi; bir yanda (B) Cumhuriyet'in eğitim ve öğretim yapı ve ilkelerinin değiştirilmesi; bu değişimin gerçekleştirilmesi için de Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na aykırı olarak bir din okulu (modern medrese) görünümünde olan imam hatip okullarının laik liselerin işlevini çalma girişimi. Bu birinci hamle başarıya ulaşıncı bütün laik liselerin imam hatipleştirilmesi.

Yukardaki paragrafın (A) bölümü, Avrupa Birliği'ne girmek isteyen her hükümetin yapması gereken değişikliklerdir. Bu değişikliklerin bir hükümet tarafından yapılması, değişikliklerin dışardan empoze edilmesi gerçeğini değiştirmeyeceği gibi o hükümeti kurmuş olan siyasal partinin ve liderinin de değiştiği anlamına gelmez.

AKP hükümetinin yaptığı değişiklikleri TBMM içinde yeterli oya sahip herhangi bir parti yapabiliirdi. Hatta bu değişiklikleri yapmasına karşın ülkeyi Avrupa Birliği'ne sokma çabası da göstermeyebilirdi.

Sorun çok karmaşık. Avrupa Birliği'ne girmek isteyenlerin "iyi taraf", girmek istemeyenlerin "kötü taraf" olduğunu sanmak işi

daha da karıştırıyor. Sonuçta, zenginiyle fakiriyle “halk”denen yığılma Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne girmesini istiyor. Gerçekte bir azınlık iktidarı olan AKP hükümetinin yapmış olduğu Anayasa ve yasa değişiklikleri onun Milli Görüş bağlantılı dinsel referans ve hedeflerinin değiştiğini göstermez.

Hem demokrat hem muhafazakâr olunup-olunmayacağı ayrı bir tartışma konusu. Ama bir zamanlar “İslami devlet” isterim diye tutturan Recep Tayyip Erdoğan’ın “Din devletine karşıyım, dinsel milliyetçiliğe hayır!” diyor olması da herhangi bir değişimin belirtisi olamaz. “Dinsel milliyetçilik” safatasını isteyen yutabilir, ben ancak “Dinsel ümmetçilik” olabileceğini söylerim.

İslami devlet isterken ortaöğretimin imam hatip okulları marifetiyle dinselleştirilmesini, bu okul mezunlarının kayıtsız-şartsız üniversitelere alınmasını istiyorsanız, din devletine karşı olduğunuzu açıkladığınızda imam hatip okulları davanızdan vazgeçmek zorundasınız. Çünkü ideolojinizin göstergesi olan eğitim sistemini ve mesleklerin dinselleştirilmesi programınızı reddetmeden İslami devlet iddianızdan vazgeçemezsiniz. AKP böyle bir şey yapmadı. AKP ile başkanı Erdoğan’ın totaliter din devleti anlayışlarını bırakıp laik cumhuriyeti seçtiklerini anlamamızın tek koşulu imam hatip okullarını din hizmeti sınırlarına çekmek ve laik liseleri üniversitelerin tek öğrenci kaynağı kabul ve ilan etmektir.

Bu gerçekleri görmeden AKP ve lideri Erdoğan için (lehine) bahse girerseniz angutlaşma anaforu sizi de yutar.

Demek Sevr Paranoyası!..

Hürriyet'in Stockholm muhabiri Tandoğan Uysal'ın son derece önemli bir haberi vardı 26 Ağustos tarihli gazetede. Haber Sevr (Sèvres) üzerine, daha doğrusu Anadolu'yu Fransıza, İngilize, İtalyana, Yunana, Ermeniyeye, Kürte peşkeş çeken Sevr Antlaşması'nın 83. yıldönümü üzerine.

Kürt gazeteci Kurdo Baksi, Sevr Antlaşması'nın 83. yıldönümü dolayısıyla bir toplantı düzenlemiş. Toplantıya katılan İsveçli politikacılar, entelektüeller Osmanlı Devleti'ni parçalayan Sevr Antlaşması'nın uygulanmasını ve bu antlaşmanın vaat ettiği Kürt devletin kurulmasını istemişler. Toplantı sırasında İsveç hükümetini, Avrupa Birliği'ni ve Birleşmiş Milletleri Kürt devletini tanımaya davet eden bir bildiriye imzaya açmışlar. İmzalar tamamlanınca İsveç Dışişleri Bakanı Anna Lindh'e ulaştırılacaktı.

Kürt gazeteci Kurdo Baksi'nin böyle bir toplantı düzenlemesi gayet doğal. Küçük ve izole ülke marazının kemirdiği İsveçli entelektüellerin bu toplantıya katılmaması için herhangi bir neden yok. Avrupa'da bu toplantının benzeri yüzlerce toplantı yapılıyor her hafta. *Hürriyet*'e açıklama yaparak, Kürtlerin dolduruşuna gelen İsveçlilerin Sevr konusunda saçmaladıklarını belirten Stockholm Büyükelçimiz Tomur Bayer gibi, "Sevr Antlaşması'nı kimse bir daha geri getiremez. Türkiye olarak sonsuza kadar dimdik ayakta'yız. Kimse hayallenmesin" diyebiliriz.

Stockholm Büyükelçisi Tomur Bayer'in Ankara'ya gönderdiği rapor bu görüşten başka bir şey içermiyorsa, Ankara'nın büyükelçiden yeni bir rapor istemesini tavsiye edeceğim. Toplantıda konuşan ve Kürtlere tanınan haklar açısından Sevr Antlaşması ile Kopenhag kriterleri arasında paralellik kuran Sol Parti lideri Ulla Hoffman, Avrupa Birliği'nin Kopenhag kriterleri ile Türkiye'ye bir anlamda Sevr'i kabul ettirdiğini söylemesi çığınca alkışlanıyor. 1920 yılında Sevr Antlaşması'nın Kürtlere verdiği hakları Lozan Antlaşması'nın geri aldığını vurgulayan Ulla Hoffman, "Atatürk ve Lozan Antlaşması ile, büyük bir toplum olan Kürtler bir çizgi ile yok edilmişlerdir. Avrupa Birliği eğer Türkiye'yi üyeliğe alacaksa Lozan Antlaşması'yla yapılan hatayı düzeltmelidir. Kopenhag kriterleri Sevr Antlaşması'nın yerini tutmalıdır. Sadece kâğıt üzerinde değil, gerçek hayatta da bunun yaşama geçirilmesi gerekir. Kürtlerin özgürlükleri için mücadelemizi sürdüreceğiz" diye konuşuyor.

Toplantıda konuşan öteki zevatı önemsemeyebiliriz. İddialarını da deli saçması olarak tanımlayabiliriz. Ancak Ulla Hoffman, İsveç'in azınlık hükümetini dışardan destekleyen Sol Parti'nin lideri. Yani lider ve partisi, İsveç hükümetinin etkileyecek konuma sahip ortağı.

Toplantının yapıldığı yer de iktidardaki Sosyal Demokrat Parti'nin eğitim merkezi.

Bu toplantı dolayısıyla iki durum ortaya çıkıyor ülkemizde:

1. Demek ki Türkiye'de Avrupa'nın Sevr hevesinden söz edenler hayal görmüyorlarmış, tam tersine sağlam bir öngörü ile konuşuyorlarmış.

2. Avrupa Birliği bağlamında bazı kaygılarını dile getirenlere her türlü hakareti yağdıranlar artık Sevr işbirlikçisi durumuna düşecektir.

Gözler ve Vicdanlar Köreldikçe

Askerlere ekonomi öğrenmelerini tavsiye eden bir gazete yazarı, onların Cumhuriyet’le ilgili kaygılarını küçümseyerek şöyle diyor:

“Askerlerin konuştuğu siyaset de, birtakım tehlikelerin varlığını ısrarla vurgulamak. Onlar da artık hepimize gına getiren klişeler. ‘Laiklik elden gidiyor.’ ‘Ülke bölünecek.’ Cumhuriyet’in sekseninci yılında gerçekten böyle bir tehlike var mı? Varsa, neden? Eğer yoksa, olmayan bir tehlikeyi neden dinlemek zorunda kalıyoruz?”

Gazete yazarı aslında, böyle bir tehlike yok, cihet-i askeriyye bizi baskı altında tutmak için böyle hayali tehlikeler uyduruyor, demeye getiriyor.

Gazete yazarının adı önemli değil. Ama biliyorum ki: “Ben demedim miciler”i, “Her zaman haklı olanlar”ı, “Ana rahmine haklı düşenler”i temsil etmekte... Bu nedenle bu üç çetenin mensuplarına yönelik iki soru soracağım:

1. AKP iktidarı Türkiye Cumhuriyeti’nin laik eğitim sistemini İslamcı bir eksene oturtmak için akla gelecek her türlü oyuna başvuruyor. En büyük amacı bir yolunu bulup 8 yıllık kesintisiz eğitimi 5+3 düzenine geri çevirerek laik orta öğretimi yürürlükten kaldıracak bir alternatif hazırlamak. Bunun için hedef: 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nu işlemez hale getirmek ve din hizmetlisi yetiştirmek amacıyla kurulmuş olan imam hatip liselerinin mezunlarının üniversitelere engelsiz girmelerini sağlamak. Bu amaca ulaştıktan sonra, laik liselerin imam hatip liseleri’ne dönüşü-

münü gerçekleştirmek. Böylece, askerlik dışında bütün mesleklerin İslamileşmesini sağlamak. Ardından, laik ordunun İslami orduya dönüşümü için çalışan gizli tezgâhları daha da hızlandırmak.

Şimdi soruyorum: AKP böyle bir çaba içinde mi, değil mi? AKP'nin böyle bir amacı yok, diyenler sorumu yanıtlamayabilirler. Sorum üç çete mensuplarına: TBMM'de Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu değiştirecek oya sahip olduğuna, eğitim alanında türlü dolaplar çevirdiğine göre, AKP amacına ulaşırsa laiklik elden gider mi, gitmez mi?

2. Başbakan bir hafta kadar önce, türbanlı gelini ile İslami yakalı oğlunu aile töreni ile ABD'ye göndermek için Atatürk Havaalanı'na geldi. Birkaç gün önce de İslami adlı kerimelerinden birini gene aynı törenle ABD'ye yolcu etti.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Cumhuriyet'in ve okullarının kurallarına uymak istemediği için çocuklarını arkadaş bursuyla yurtdışında okutmaktadır. Bunun derin anlamını ekonomist, tarihçi, sosyolog kafalarınızla hiç düşündünüz mü? Bireysel tercih ve giyim özgürlüğü safsata ve mugalatalarınızı bir yana bırakın ve şunu düşünün: Bunca kararlı bir başbakan becerebileceğine akıllı kestiği anda eğitim düzenini ve kendisini engelleyen Cumhuriyet ilkelerini değiştirmez mi? Recep Tayyip Erdoğan bu geçirme törenlerini baba sevgisiyle mi yoksa İslami kitleye bir mesaj olarak mı düzenlemektedir? Bu davranışlar başta laiklik olmak üzere Cumhuriyet ilkelerine meydan okuma değil mi?

"Değil!" diyorsanız, askere ekonomi öğrenmesini tavsiye etmeden önce, kendiniz bir göz ve vicdan sınavına giriniz!

Laikçi Recep Tayyip Erdoğan

Olay 4 Eylül tarihli *Hürriyet* gazetesi ile başladı: “Laik Avrupa’ya girmek isteriz!” Dinin Avrupa Anayasası’na girmemesi gerektiğini savunan Recep Tayyip Erdoğan tam bir Türkiye Cumhuriyeti başbakanı gibi konuşuyor: “Laiklik, Avrupa’nın kalkınmasında büyük rol oynamıştır” değerlendirmesinde bulunuyor.

Bir gün sonraki Radikal, Erdoğan’ın İtalya’ya gitmeden *La Repubblica* gazetesine verdiği demeçten alıntı yapıyor: “AB Anayasası’na din girmemeli. Türkiye laik bir AB’ye üye olmak istiyor. Çünkü laiklik, yaşlı kıtanın gelişmesinde daima rol oynayan temel haklardan biri olmuştur ve modern toplum laik ilkelere dayanmalıdır.”

— “Hristiyan anayasa AB’yi tarihe gömer.” Başbakan Erdoğan, AB Anayasası’nda Hristiyan değerlere atıfta bulunulmasının diğer kültürlerle iletişimi sınırlayacağını belirterek, “Tarihte dogmatik düşünceye hapsolmuş medeniyetler yok olmuşlardır” dedi. (*Yeni Şafak*, 07.09.03)

— “Erdoğan, forumda yaptığı ‘Avrupa Birliği-Konvansiyon ve Kurumlar’ konulu bir diğer konuşmada da hazırlanan AB Anayasa Taslağı’nın Hristiyan değerler taşıması durumunda birliğin diğer kültürlerle etkileşimini sınırlayacağını söyledi. Hazırlanan AB Anayasa Taslağı’nı değerlendiren Erdoğan, uzun ve zorlu bir uğraş sonucunda ortaya çıkan taslağın özgürlük, demokrasi, temel hak ve hürriyetlere saygılı ve hukuk devleti ilkelerine riayet gibi aynı değer-

leri paylaşan Avrupalı ülkelerin katılımına açık olduğunu ifade etti. Erdoğan, ‘Tarih göstermiştir ki, belli coğrafyalara ve belli dogmatik düşünce mantığına hapsolmuş medeniyetler sonunda yok olmuşlardır. Bu bakımdan, Anayasa Taslağı’nda Hristiyan değerlere atıfta bulunulmasının, birliğin diğer kültürlerle etkileşimi açısından sınırlayıcı bir tesir yaratacağını düşünmekteyim’dedi.” (*Zaman*, 07.09.03)

Avrupa Birliği Anayasası’nda Hristiyan dininin değerlerine atıfta bulunulmasını isteyenler, benim, yüzyıllarca yapılan savaşlara ve dökülen kanlara karşın Avrupalının henüz adam olamadığı tezimi doğrulamaktalar. Bu örümcek kafalılar karşısında Türkiye Cumhuriyeti’nin başbakanı bakın neler söylüyor: “Türkiye’nin modernleşme çabaları 150 yıldır devam etmektedir. 80 yıl önce Atatürk öncülüğünde gerçekleştirdiğimiz Cumhuriyet devrimlerinden bu yana kendimizi Avrupalı olarak tanımlamaktayız.”

İslamcı ve Millî Görüş kökenli bir politikacının ağzından bu doğruları duymak, onun Avrupa’ya karşı laikliği bir koşul olarak ileri sürdüğüne tanık olmak gurur verici bir olay. Ancak Erdoğan sözünü ettiği Cumhuriyet devrimlerine gerçekten bağlı olduğunu henüz kanıtlamış değil. İlk yapması gereken hükümetinin Devrim Yasaları’yla uyumlu çalışmasını sağlamak olmalıdır. Bu uyumlu çalışmanın en önemli kanıtı ise Atatürk’ün 3 Mart 1924 tarihinde çıkardığı 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nu eksiksiz uygulamak ve imam hatip okul ve liselerini bu en önemli devrim yasanının belirlediği sınırlarına çekmektir. Erdoğan’ın Ambrosetti Forumu’nda söyledikleri, hükümetinin imam hatip liselerinin üniversiteye öğrenci sağlaması projesinden vazgeçmesini zorunlu kılmaktadır. “Laikçi” Erdoğan için mihenk taşı imam hatip liseleridir. Gerisi İtalyanca palavra!

Fransa’da İmam Hatip Lisesi Yok

Ben bir toplumun bir başka topluma, bir ülkenin bir başkasına örnek gösterilmesinden hoşlanmam ve bu mukayese ile varılan sonuçları da kabul etmem ama konuya açıklık getirmek için Fransa’da din adamı eğitimi hakkında bilgi vermem gerekiyor.

Fransa’da elbette imam hatip okulu yok! Ama isterseniz şöyle söyleyeyim: Fransa’da asıl amacı din görevlisi yetiştirmek olduğu halde üniversitelere öğrenci hazırlayan, bizim imam hatip liselerine benzer okul yok.

Fransa’da kilisenin de okulları var, ama bazı derslere rahip öğretmenlerin girmesine karşın bu okullarda da devletin laik liselerinin programı uygulanmakta ve bu okullarda, bizim imam hatip liselerinde imamlık formasyonu verildiği gibi rahiplik formasyonu verilmemektedir. “Fransa’da kilisenin okulları var” iddiası yalnızca okulun sahipliğiyle ilgilidir. Yani devrimden sonra mülkiyet kilisede kalmış ama eğitim ve öğretim laikleşmiştir. Çok daha açık yazmak gerekirse: Fransa’da, 2003 yılında, asıl amacı rahip yetiştirmek olan ancak mezunlarını üniversitelere gönderebilen meslek okulları yok.

Fransızlar rahip olmak için, önce, 11-18 yaşları arasında Papaz Okulu’na (*Petit Séminaire*) giderlerdi. Bu okulları bitirenler doğrudan Yüksek Papaz Okulu’na (*Grand Séminaire*) girerlerdi. Tabii, elinde laik lise bakanlığı diploması olanlar da Yüksek Papaz Okulu’na girebilirlerdi.

Bizim imam hatip liselerinin benzeri olan Papaz Okulları (*Petit Séminaire*) 1970'lerde kademeli olarak kaldırıldı. Şu anda Yüksek Papaz Okulu'na (*Grand Séminaire*) sadece lise mezunları girebilmekte.

Demek ki şu anda Fransa'da, Muhafazakâr Demokrat (!) iktidarın devletin laik liselerine rakip yapmak istediği Papaz Okulları yok. İktidar ve Kilise, sivil meslekleri dinselileştirmek için Papaz Okullarını ve mezunlarını kullanmıyor. Dolayısıyla, Fransız eğitim sistemi, Türkiye'de olduğu gibi, birisi laik okullarda öteki imam hatip liselerinde olmak üzere iki tip öğrenci yetiştirmemekte.

1970'lerden bu yana, Papaz Okulları olmadığı için, Yüksek Papaz Okulları'na sadece lise mezunları girebilmekte.

Fransa'da lise mezunları teoloji (ilahiyat) fakültelerine de girebilmekte. Teoloji fakültesi mezunları gerekli sertifikaları aldıktan sonra, ilköğretimde din dersi (bu dersler zorunlu değildir) öğretmeni olabilmektedirler. Teoloji fakültesi mezunları genellikle kilise hizmetinde din adamı olarak çalıştıkları gibi turizm, yayıncılık, dini medya alanlarında da hizmet vermektedirler.

İkisinin anayasalarında laik devlet oldukları yazmasına karşın Türkiye ile Fransa birbirine benzemek zorunda değil. En azından ben böyle bir zorunluluğu kabul edemem. Tekrar ediyorum: Ne İslam dinine, ne imam hatip liselerine karşıyım. Ben, imam hatip okullarının, 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na aykırı olarak, üniversitelere öğrenci kaynağı olmalarına karşıyım. Buna aslında Tevhid-i Tedrisat Kanunu karşı.

Almanya’da İmam Hatip Lisesi Yok

Bir toplumun bir başka topluma örnek gösterilemeyeceği ilkemi zedelemekten bir balonu daha patlatmam gerekiyor.

Açıkoturumlarda, tartışmalarda ve yazılarında “Avrupa’nın laik memleketlerinde kiliselerin okulları var!” derler ve akan sular durur. Böylece imam hatip liselerini meşrulaştırmış olurlar.

Almanya’da da kilisenin (Katolik ve Protestan kiliselerinin) okulları var. Ama bu okullarda rahip yetiştirilmiyor; bu okulların Türkiye’nin imam hatip okullarıyla hiçbir ilişkisi yok. Almanya’da kiliseler ve kilise cemaatleri, faaliyet gösterdikleri eyaletlerin ilgili bakanlıklarından izin alma koşuluyla okul açma hakkına sahipler. Böyle bir durumda okul binasına sahip olduklarını –kira yoluyla da olabilir– kanıtlamaları gerekiyor.

Kilisenin yönettiği liselerin amacı derin din bilgisi vermek ya da rahip-vaiz yetiştirmek değil. Bu okullarda söz konusu eyaletin eğitim bakanlığı veya okul işleri senatörlüğünün diğer ilk ve orta-öğrenim kurumları için öngördüğü tedrisat programı aynen uygulanıyor. Yani Katolik ve Protestan kiliseleri ile kilise cemaatlerine ait okullarda devlet kontrolü dışında bir eğitim verilmesi söz konusu değil. Kilise okullarında da, sivil liselerde olduğu gibi, Hıristiyan hukuku, İncil tefsiri, ayinlerin yöntem ve kuralları gibi dersler öğretilmiyor. Bu okullar meslek okulu değil. Yani Almanya’da kiliselerin yönettiği okullar kesinlikle Türkiye’nin imam hatip okul ve liselerine benzemiyor.

Kilisenin sahip olduğu bu okullarda da diğer öğrenim kurumlarında olduğu gibi devletin lise diploması veriliyor. Bu okullarda lise diplomasını normal eğitim süresi içinde alamayanlar, gece okullarına ya da kurslara katılarak ileri yaşlarda da diploma alma olanağına sahipler.

Bu okullardan lise diploması alan herkes, arzu ettiği alanda yüksek öğrenim görebilir. Hiçbir sınırlandırma yoktur. Çünkü alınan ve devlet tarafından tanınan lise diploması ile tüm yüksek öğrenim kurumlarına girme hakkına sahip olunur.

Almanya'da din adamı (rahip) olmak isteyenler, ister sivil lise olsun ister kilisenin lisesi olsun, lise diplomasını aldıktan sonra teoloji (ilahiyat) fakültesinde yükseköğrenim görmek zorundalar. Yani teoloji öğrenimi görmeden papaz olunmuyor.

Kiliselere ait "Seminer"lerde (papaz okullarında) öğrenim görenler, dışardan liseyi bitirdikten sonra teoloji öğrenimi görüp papaz olabiliyorlar. Çok istisnai durumlarda "Seminer" bitirenlere de papaz olma olanağı tanındığı söylenmekte.

Özetleyecek olursak: Fransa ve Almanya'da bizim imam hatip liselerine benzer herhangi bir okul yok. Demek ki imam hatip okul ve liselerini savunmak için bu iki ülkeyi örnek gösterenler yalan söylüyorlar.

Bu iki ülkede de ilk ve orta öğretimler tek kanaldan (sivil ve laik okullardan) üniversiteye öğrenci yetiştiriyorlar. Çünkü bu iki ülkeyi yönetenlerin, iki kanallı eğitimin toplumun temellerini dinamitleyeceğini bilecek kadar akılları var.

“Türkiye’de İki Farklı Halk Var”

Değerli tarihçi Prof. Dr. Halil İnalcık Türkiye’de iki farklı halkın yaşamakta olduğunu söylüyor. Farklılık köken ya da soy farkı değil. Zihinsel ve duygusal bakımdan iki farklı yapıda oluşmuş iki kültürel varlıktan söz ediyor. (*Tempo*, 11-17 Eylül 2003)

Halil İnalcık’ın saptamaları şöyle:

- Batılı kesim ve geleneksel halk hâlâ çatışıyor,
- Türban bu çatışmanın sonucu olarak gündemde,
- Medeni Kanun var, ama hâlâ imam nikâhı da var,
- Tepeden yasayla halkın âdatını (adetlerini) değiştiremezsiniz,
- II. Meşrutiyet Garp(lı)laşma hareketinin başlangıcı,
- Atatürk “Garpçılar”ın fikirlerini hayata geçirdi.

Prof. Dr. Halil İnalcık bu saptamaları Enis Tayman’ın sorularını yanıtlarken yapıyor. Bu söyleşiye dayanarak değerli tarihçiyi yargılayacak değilim. Sadece, söyleşinin aktardığı bazı cümleleri değerlendireceğim.

Söyleşiden şöyle bir çıkarsama yapmak olası: Türkiye’de yaşamakta olan iki farklı halkı II. Meşrutiyet hareketi ile Cumhuriyet devrimleri yaratmıştır. Bunun sonucu olarak, cumhuriyeti ve devrimlerini benimseyen Batılı kesim ile cumhuriyeti ve devrimlerini benimsememiş olan geleneksel kesim sürekli çatışma içinde. Cumhuriyet olmasaydı bu ikilik, bu çatışma olmayacaktı.

Acaba öyle mi?

Anadolu'nun Müslümanlaşarak Türkleşmesinden ve Türkçe'nin gündelik dil olarak genellik kazanmasından neredeyse hemensonra ikilikler ortaya çıkmıştır: Köylü/kentli, yerleşik/göçebe, Türk/Türkmen, Alevi/Sünni, Müslümanlar/Müslüman olmayanlar... Ve merkezi yönetim her zaman bunlardan birinin yanında olmuş ve taraf tutmuştur. Cumhuriyet bu ikilikleri ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Ulus-devlet programı içinde bu amacını büyük ölçüde gerçekleştirdiği görülür.

Cumhuriyet düşüncesini ve laik yönetimin düşünsel köklerini 2. Meşrutiyet'e bağlayan Prof. Dr. İnalçık, "Kültür ve davranış bakımından birbirleriyle uyumlu olmayan iki halk var gerçekte. Birisi türban takıyor, takke giyiyor, selamünaleyküm diyor, biz merhaba diyoruz. Bu kültür çatışması, bu kültür ayrılığı inkâr edilemez bir olgudur. Evet, Türkiye'de reformlar geniş ölçüde gerçekleşmiştir. Halkın bir kısmı Avrupalı gibi davranıyor. Ama bir kitle de eski geleneksel kültürü devam ettiriyor. Devlet kesin olarak laik, sosyal demokrat devlet. Bu prensip kanunla, emirle devlet müesseselerinde tatbik edilebilir. Ama halkın âdatını (adetlerini) değiştiremezsiniz. Bizim başımızı ağrıtan türban meselesi de buradan kaynaklanıyor. Biri inanca dayanıyor. Öbür taraftan siz kanun çıkarmışsınız. Onunla çatışıyor. Toplum ve devlet bunalımlara sürükleniyor," diyor.

Arada aracı olduğu için söyleşiler çoğu zaman tehlikelidir. Kötü niyetli biri bu sözlerin sahibinin cumhuriyet devrimlerinden hoşlanmadığını düşünebilir. Ama öyle olmadığını da biliyoruz. Ama şunu da biliyoruz ki: Cumhuriyet, devrimlerini halkın âdetlerini değiştirmek için yapmadı. Bu noktada, ciddi ciddi düşünüp yanıtlanması gereken şu: Cumhuriyet ve devrimleri tarihsel ve toplumsal olarak gerekli miydi, değil miydi?

Benim yanıtlım da şu: Tanzimat'tan itibaren başlayan hare-

ketler yüzünden halk bir kez daha ikiye ayrılmıştı zaten. Cumhuriyet belki bu iki kesim arasına bir denge ve huzur getirdi. Yargılanması gereken ne cumhuriyet ne de yaşamları örtüşmeyen iki halk kesimi. Yargılanması gereken, bu toplumsal olguyu seçim malzemesi yaparak iktidara gelen siyasal oluşumlar.

Bu noktadan bakınca, bu ikiliği büyük ölçüde ortadan kaldıran Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu yok etmeye çalışan AKP iktidarının tehlikeli bir yola girdiği de kolayca anlaşılır. Değerli bilim adamı Prof. Dr. Halil İnalcık bu konuda ne düşünüyor acaba?

21 Eylül 2003

Yolsuzluğun İdeolojisi

15 Eylül tarihli *Vakit* gazetesinde yayınlanan “Yine Laik Yine yolsuzluk” başlıklı haberi okuyunca İslamcı ideolojiyi ekmek kapısı yapan bir kısım zevatın Allah’tan korkup Peygamber’den utanmadıklarına karar verdim.

Neden mi?

Aralarında dinibütün Yeğen Murat Demirel’inde bulunduğu şeref listesinin fotoğraflarını da yayımlayan gazette, “Seçilmiş hükümete karşı asker desteği almak için gizli görüşmeler yapan rektörlerden biri olan Mehmet Haberal tepki toplarken, üniversitesinin adı ise kredi hortumlamaları nedeniyle TBMM Yolsuzluk Komisyonu raporuna girdi” diyor. Böylece bakın bir taş ile kaç kuş vuruyor: 1.YÖK, 2.Türk Silahlı Kuvvetleri, 3.Üniversiteler, 4.Türkiye Cumhuriyeti’nin en önemli temel ilkelerinden olan laiklik.

Deniliyor ki: Ey ahali, Cumhuriyet’in temel ilkelerine inanan hırslılar, hortumcular senin paranı çalmaktalar. Bunların aralarında özel Üniversite sahipleri ve rektörler de var. Bu kişilerle TSK işbirliği yapmaktadır.

Zaten “Yolsuzluk laik kesimin işi!” diye yazıyorlar.

TBMM Araştırma Komisyonu yolsuzluklar raporunda “Yolsuzluklar dini olmaktan çok laik ahlakla ilişkili olarak görülmektedir” cümlesi yer aldığı zaman, mal bulmuş Mağribi gibi bu zırvanın üze-

rine atılıp yolsuzluğun laik ahlaktan kaynaklandığını yazmışlardı. Ben de 12 Ağustos tarihli yazımda bu zırvanın zırvalığını kanıtlamıştım.

Türkiye'nin hapishanelerine, mahkemelerine gidelim ve bakalım: Hırsızlar, katiller, tecavüzcüler dahil olmak üzere hükümlüler arasında bir araştırma ve soruşturma yapalım, dinibütünler mi çoğunlukta yoksa inançları zayıf olanlar mı? Aynı şey Avrupa hapishanelerinde yatan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için de geçerlidir.

Bre Allahtan korkmaz Peygamber'den utanmazlar, suçun dini-imanı, laiki-laik olmayanı olur mu? Dini inanç insanları suçtan alıkoysaydı Suudi Arabistan'ın bir hapishanesinde yüzeyakın mahkûm çıkan yangında ölür müydü? Recm cezası, el kesme cezası neden var kutsal Mekke ve Medine kentlerinin, Kâbe'nin bulunduğu ülkede?

Elin Arabistan'ına neden gidelim?

Jet Fadıl'ı anımsayalım!

Dini inançları kullanarak Avrupa'da topladıkları mark ve frankları bavul bavul Türkiye'ye taşıyan İslamcı holdingleri anımsayalım!

Faiz değil kâr payı vermek vaadi ile Avrupalı Türkleri soyan İslamcı sermayeyi anımsayalım!

Bu soygunların genellikle Millî Görüş'ün koruyucu kanatları altında ve onun referansı ile yapıldığını da anımsayalım!

Bu vicdansızlar yüzünden ocağı sönenleri, sefalet mahkûm olanları düşünelim!

Bu İslami (!), İslamcı (!) soygunları yüce İslam dinine bağlamak mümkün mü?

Onların derdi soygunlar, hortumcular, rüşvet, yolsuzluk değil! Bu yolla toplanan paralarla gazeteler çıkardıklarını, yayınevi kurup kitap bastıklarını, televizyonculuk yaptıklarını biliyoruz!

Onların derdi Laik Cumhuriyet ile!

Çağdaş Demokrasi Üzerine Konuşmak

“Tevhid-i Tedrisat Kanunu” yani “Öğretim Birliği Yasası”nı anlayıp Cumhuriyet açısından hayati önemini kavramadan ne demokrasi, ne hukuk devleti üzerine konuşma hakkına sahip olabiliriz. İş bu denli ciddi!

3 Mart 1924 günü üç önemli yasa TBMM’de kabul edilerek yürürlüğe girdi: Şeriye ve Evkaf Vekâleti ile Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti’ni kaldıran 429 sayılı kanun; Tevhid-i Tedrisat’a dair 430 sayılı kanun; Hilafetin kaldırılmasını ve Osmanogulları hanedanının yurtdışına çıkartılmasını öngören 431 sayılı kanun.

Bu üç yasa da Anayasa’nın “İnkılap Kanunlarının Korunması”na ilişkin 174. maddesi kapsamına girmektedir.

Bir devrim yasası olan Öğretim Birliği Yasası (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ile medreseler kapatılmış ve ilkokuldan üniversiteye eğitim tamamen laikleştirilmiştir (çağdaşlaştırılmıştır). Bu yasa, halkın dinsel hayatını ilgilendiren alanlarda din hizmetlisi yetiştirmek üzere imam hatip okullarının kurulmasına izin vermiştir.

Din hizmetlisi yetiştirmek amacıyla kurulmuş olan imam hatip lisesinin mezunlarının üniversitelere alınması mesleklerin (öğretmenlik, avukatlık, doktorluk, mülki ve idari görevler, vb.) dinselleştirilmesi anlamına geleceği için imam hatipler bu iki açıdan 3 Mart 1924 tarihli Eğitim Birliği (Tevhid-i Tedrisat) kanununa aykırıdır.

İşte bu aykırılık yüzündendir ki demokrasi ve hukuk devleti üye-

rine konuşmadan önce bu yasaı savunmak zorundayız. Bu yasaı savunmayanların ne demokrasi, ne hukuk devleti, ne de insan hakları konusunda konuşmak hakları vardır.

Üniversite rektörlerini YÖK konusunda TSK'nın komutanlarından biriyle görüştükleri için TSK'yı ve üniversiteyi yerin dibine batıranlar da Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu savunmadan bu iki kurumu da eleştirmek hakkına sahip olamazlar.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu öyle bir yasadır ki alacağımız tavır bizim siyasal konumumuzu yansıtır: Laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti olan cumhuriyeti benimsememiş olanlar, bu cumhuriyetin en önemli dayanak ve güvencesi olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na karşıdırlar.

Türkiye'de bu kanunu savunmadan demokrat olamayacağımız gibi adam da olamayız.

Ama bakıyorum Türkiye'deki her türlü olumsuzluğu, demokrasinin ve insan haklarının aksamalarını Türk Silahlı Kuvvetleri'ne, Millî Güvenlik Kurulu'na, YÖK'e fatura edenler (şoför mahallinde oturmaya meraklılar, vitrin düşkünleri, "bendemedim mi" ciler, ana rahmine haklı düşenler, ayna güzelleri), AKP iktidarının Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu yok etme girişimlerine karşı ağızlarını açıp konuşmuyorlar.

TSK ile üniversite, ikisini de ilgilendiren YÖK konusunda bir araya geldikleri için YÖK'ün Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlanmasını önerenler en kısa zamanda Tevhid-i Tedrisat Kanunu konusunda ne düşündüklerini açıklamak zorundadırlar.

Cumhuriyet'in temel yasalarını savunmayan şeriat işbirlikçisi sivil demokratların, TSK ve üniversiteyi eleştirme hakları olamaz!

Edeplere ve Edepsizliklere Dair

Hesabı, Başbakan R.T. Erdoğan'ın değişmesi safсатаına kefil olanlar öder. Kulaklarına küpe olsun: Demokrasiyi binek eşeği olarak kullananların değişmesinin olanağı yoktur!

YÖK konusunda bozguna uğrayan R.T. Erdoğan, meşru alan savunması yapan üniversite rektörlerine, sadece rektörlere değil, Cumhurbaşkanı'na, Anayasa'ya, yasalara meydan okuyor:

“Rektörler önce edep ve adap öğrensin, sonra hükümeti eleştirsin... Rektör olmak kimseye edep dışına çıkma yetkisi vermez!”

Eleştiri ve söylem kuramıyla ilgili biri olarak şunu söyleyebilirim: Bilimsel eleştirinin ve kabadayılığın edep ve adabı aynı vagona binmez. Eleştiri, eleştirilen kimse ve kurumun koyduğu edep ve adabın reddidir zaten. Başbakan bunu bilmiyor.

Başbakan, “Aldığımız edep onlara aynı dille cevap vermeyi engelliyor” diyor. Yani, “Ben terbiyeliyim, rektörler terbiyesiz” demeye getiriyor. Böyle bir siyasal tartışma olmaz, buna mahalle kavgası belagatiyle rol kesmek denir.

Bir üniversite rektörü “Hepimiz Kubilay olmaya hazırız!” diye haykırmak zorunda kalmışsa, olgun bir devlet adamı bunu düşünmeye davet olarak algılamalı, kendisini “Ben ne yaptım?” diye sorgulamalıdır.

Başbakan kürsüden Hitler-Mussolinivari bir retorikle kabadayılık yapacağına, rektörlerin kaygısını dağıtacak girişimlerde bulun-

malıydı. Bırakın, kendi YÖK yasasını üniversite hazırlasın! Kasaba belediyelerini bile özerkleştirmek isteyen “yerinden yönetimci”, çağdaş bir başbakanın yapması gereken budur.

Başbakan R.T.Erdoğan, hükümetin hazırladığı tasarının yasalaşması durumunda üniversitelerin siyasallaşacağı uyarısında bulunan Cumhurbaşkanı Sezer ile “Üniversitelerin siyasal iktidarların kontrolü altına girmesini öngören düzenlemeler büyük sıkıntılara neden olur” uyarısında bulunan Genelkurmay Başkanlığı’nı eleştiriyor.

Anayasa’ya göre öğretim üyelerinin siyasi partilerin yönetimlerinde yer alabildiğini, öğrencilerin de partilerin gençlik kollarına üye olabildiklerini anımsatan ve “Partilerde görev alabildiklerine göre bu siyasetle iç içe girmek değil mi?” diye çıkışan R.T. Erdoğan gene kahve mantığıyla konuşuyor. Üniversite öğretim üyeleri ve öğrenciler gibi, Anayasa ve yasaların verdiği hakları kullanmak başka, Meclis’teki “haksız” çoğunluğuna dayanarak demokrasiyle çelişen ve üniversiteyi siyasal iktidarın oyuncağı haline getiren komplo yasası çıkarmaya kalkışmak başka!..

YÖK tasarısı, Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nu yok etme girişimleri, imam hatip mezunlarının klasik lise mezunu gibi üniversiteye girme hakkına sahip olması, yoksul öğrencilerin özel okullarda devlet tarafından okutulması projesi, yönetim kadrolarına imam hatip kökenlilerin getirilmesi, bedava kitap sağlama girişimiyle parti propagandası, bunların hepsi, Millî Görüş’ün eğitimin ve mesleklerin İslamileştirilmesi programının birer parçasıdır. Üniversite rektörleri yeni YÖK yasasıyla birlikte bu programa karşı çıkarken cumhuriyeti savunmaktadırlar. AKP hükümetinin eğitim alanındaki girişimleri laik cumhuriyete karşı hazırlanan komplolardır. Rektörler bunu görüyor!

Hükümet, TÜBİTAK'ı Rahat Bırak!

Şart değildir ama ruh ve zihin sağlığından özürlü ya da yaralı olmak bir edebiyat yazarı ve sanatçı için (besteci, ressam, heykeltıraş) belki bir olanaktır; özürlü ve yaralılar arasından çok büyük romancı, şair, ressam ve besteci çıkmıştır: Dostoyevski, Van Gogh, Maupassant vb.

İş gazeteciliğe, gazete yazarlığına gelince, mesleklerini kusursuz, yansız ve nesnel yapabilmeleri için, edebiyat yazarlarının ve sanatçıların tersine, ruh ve zihin sağlığından “sağlam” raporlu olmaları gerekir. “İntikam”, edebiyat yazarı ve sanatçı için belki bir itici güç olabilir ama gazeteci ve gazete yazarı için kesinlikle en büyük engeldir! Yukardaki satırları YÖK konusunda bazı dam uçuranları düşünerek yazdım! Gerçeklere bakarken geçmişleri yüzünden vicdan körelmesine uğradıkları için, YÖK sınavında sınıfta kaldılar. Dolaylı da olsa irticayı desteklediler. Şimdi bakalım TÜBİTAK sınavında ne yapacaklar?

Şunu hemen yazayım: AKP hükümeti, özellikle kitap yayınları yüzünden TÜBİTAK'ı susturmak istiyor. Geçen dönemde Fazilet Partisi milletvekillerinin en büyük merakı, TÜBİTAK'ın yayınladığı kitaplar konusunda soru önergesi vermektir. Darwinci görüşe uygun bilimsel kitaplar yayınladığı için TÜBİTAK'ı TBMM kürsüsünden suçarlardı. Fazilet Partisi kökenli AKP milletvekillerinin tamamı Darwin'den nefret eder, gençlerimiz için tehlikeli bulur. Bu nedenle

bu kâfir kurum susturulmalı, susturmak için de ele geçirilmelidir. İmamhatipli Başbakan'ın bu operasyonu mutlaka gerçekleştirmesi gerek, yoksa seçmen ve parti tabanı gözünde ne işe yarar?

Bakın TÜBİTAK Bilim Kurulu ne diyor? Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), 278 sayılı Kuruluş Kanunu uyarınca, Başbakan'a bağlı bir kamu tüzel kişiliğidir. Bu yasa uyarınca, TÜBİTAK Başkanı, Bilim Kurulu'nca seçilir ve Başbakan'ın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Yasaya göre, başkanın görev süresi dört yıldır ve en çok iki dönem bu göreve seçilebilir. 30 Mayıs 2003'te birinci görev dönemini tamamlayan Prof. Dr. Namık Kemal Pak, Bilim Kurulu'nca gizli oyla yapılan seçim sonucunda, oybirliğiyle yeniden TÜBİTAK Başkanlığı'na seçilmiş ve Bilim Kurulu'nun bu kararı, 6 Mayıs 2003 günü Başbakanlığa arz edilmiştir. Prof. Pak'ın görev döneminin sona ermesinin ardından yaklaşık dört ay geçmesine rağmen, dosya Başbakanlıkça henüz Cumhurbaşkanlığı'na sunulmadığından, yasal süreç tamamlanamamıştır.

Bu gecikmenin nedenleri araştırıldığında, Başbakanlıkça "Başkan"olarak Cumhurbaşkanlığı'na önerilecek kişinin Bilim Kurulu'nca seçilmesi yönteminin uygun görülmediği, bunun yerine Başbakanlıkça önerilen adaylardan birinin Bilim Kurulu'nca seçilmesinin beklendiği izlenimi edinilmiştir. Yürürlükteki yasa ile bağdaşmayan böyle bir işlem yapmasının Bilim Kurulu'ndan beklenemeyeceği açıktır.

Devletin kurumlarıyla, Cumhurbaşkanı'yla, Genelkurmay Başkanlığı'yla, üniversitelerle, YÖK'le, sivil toplum örgütleriyle kavgalı bir Başbakan, TÜBİTAK gibi bir bilim kurumunu medreseleştirmek istiyor. Bilimin seçmenliğini reddedip siyasete karar yetkisi veriyor. Ve "Ayna güzelleri, şoför mahalli ve vitrin düşkünleri, ana rahmine haklı düşenler, "bendemedim mi" ciler susuyorlar.

Zırvalama Hakkı!

Zırvalama hakkını kullanan bir yazar ortaya şöyle bir soru atabilir: “Adam çocuğunun iyi bir Müslüman olmasını, hem dini bilgiler almasını, hem de fizik-kimya öğrenmesini istiyor. Bir başkası da, diyelim ki dil ağırlıklı okula gitsin, ama biraz da genel kültür alsın, sosyal bilim öğrensini istiyor. Sana ne? Sen ne karışıyorsun, onun çocuğuna nasıl bir formasyon vermek istediğine?”

Kalemiyle keramete kış attıran yazarın “Sana ne? Sen ne karışıyorsun?” diye çıkışıp payladığı kimse ben değilim, Türkiye Cumhuriyeti devleti ve onun anayasası! Devlet, vatandaşlarının istediği kadar özel amaçlı lise açacak ya da işin içinden çıkamayıp “Ne haliniz varsa görün!” diyerek işi cemaatlara mi bırakacak? Dünya üzerinde böyle bir “Dingo’nun ahır” ülke yoktur. Aynı mantıkla aileye de sorulabilir: Sana ne, ne karışıyorsun çocuğun işine? Bırak, her çocuğun gördüğü eğitimi görsün ve ne olacağına 18 yaşında ergin (reşit) olunca kendisi karar versin! Ulus bilincine sahip hangi toplum çocuklarının eğitimini “Saldım çayıra Mevlam kayıra!” anlayışıyla yaptırır?

Zırvalama hakkını kullanan bir yazar, imam hatip liselerinin ülkeye egemen olmasını engelleyen olgunun Tevhid-i Tedrisat Kanunu olduğunu açıklıyor:

“Evet, problemin başı buradadır. Bu kanun tek tip eğitimi yasal zorunluluk haline getirerek, Türkiye’de eğitim kurumlarının hepsini

devletin cenderesi altına almıştır. Bu kanun varoldukça, eğitimde rekabet, çeşitlilik, farklılık, bireylerin kendi ihtiyaç duydukları türden okulların oluşması imkânsızdır.

Sorunun özünün bu olduğunu, bu ülkenin en radikal siyasetçisi yıllar önce söylemişti. Cumhurbaşkanı Özal, 1992’de kendisiyle yaptığım bir söyleşide büyük bir cesaretle ‘Tevhid-i Tedrisat Kanunu kalkmalıdır’ demişti.”

Yazar zırvalama hakkını kullanabilir, ama hiçbir ülkede onun tanımladığı okul yok! Sabuklama hakkını kullanan yazarın tanıdığı sadece Turgut Özal değil. Onun “herkesten daha yakın”ı olan Süleyman Demirel’in de İHL konusunda “fevkalade enteresan” düşünceleri var: “İmam hatip okullarının gayesi, sadece din adamı yetiştirmek değildir. Dinini bilen Türk vatandaşı doktor, mühendis, hâkim olsa daha iyi değil mi? Bugün orta eğitime giden 3 milyona yakın öğrencimizin 240-250 bini klasik lise eğitimine ilaveten din eğitimi veren okullara da gidebiliyor. Bu okulların tümü üniversiteye açıktır. Biz onu yaptık. Şayet Kuran kursları veya din eğitimi bu kanuna ters düşüyorsa yanlış olan din eğitimi değildir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu’dur.”

Her gerçek devletin kendi Tevhid-i Tedrisat Kanunu vardır. Cumhuriyet de kendi yasasını yaptı. Ama Türkiye, devletin en temel varoluş yasasına karşı olan iki başbakan ve cumhurbaşkanı gördü! İşte buna anarşi denir. Ve yeryüzünde bunun bir başka örneği yoktur. Demek ki devleti cumhurbaşkanlarına, başbakanlara, bakanlara ve hükümetlere karşı da korumak gerekiyor! Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Anayasa’nın 174. maddesi tarafından korunan bir devrim yasasıdır. Eğitimde, birbirine yabancı, birbirine düşman iki ve daha fazla insan tipi yetişmesini engellemek için çıkartılmıştır. Bu yasa yoksa laiklik yoktur, laiklik yoksa ne cumhuriyet vardır ne de demokrasi!..

Sabreden Derviş...

Böyle bir mektup alacağımı biliyordum. Sabırla bekledim ve beklediğime değdi. Mektubu gönderen Profesör Doktor M.Ö. Kendisinden izin almadığım için açık adını yazamadığım Profesör Doktor'un uzmanlık alanını bilmiyorum. Mektubun giriş bölümü şöyle:

Daha önce de imam hatiplerle ilgili, bu okulları karalayan bir yazı yazmış ve bunun üzerinesize karışık görüşlerimi dile getirmiştim. Ancak, gelen mailleri pek okumadığınız, dolayısıyla da başkalarının fikir ve görüşlerine pek değer verme ihtiyacı hissetmediğiniz anlaşılmaktadır. Sizden istirham ediyorum; bir imam hatip lisesi müfredat programı alın ve gözden geçirin. Birkaç dini dersin dışında düz lise müfredatının aynı olduğunu göreceksiniz. Ayrıca bu okullar MEB'in denetim ve kontrolü altındadır. Hangi veriden hareketle bu okulların varlığının devletin temeline dinamit koymak olduğuna hükmediyorsunuz.

Bu satırları okuduktan sonra şunu bir kez daha anladım: Bazı gazete okurları yeterince dikkatli değil. Anlamayı değil, yazarla karşılaşmayı düşünüyor.

İmam hatip liselerinde din derslerinin değil normal lise müfredat programının ağırlıklı olduğunu söyleyen Profesör Doktor, güya imam hatip liselerini savunmuş oluyor. Kimileri yazdıklarını inatla anlamamaya, saptırmaya çalışıyor. Ben Avrupa Birliği ülkelerini örnek vermeye çalışmadan, imam hatip okullarının varoluş nedeni olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na uy-

gun olarak din hizmetlisi yetiştirmesi gerektiğini söylüyorum. Din hizmetlilerini imam hatip liseleri değil de hangi okul yetiştirecek? İlahiyat fakültelerine elinde lise diploması olan herkes girecekse, o zaman İHL'ye ne gerek var? Bunun yanıtını kimse veremez! Nitekim İmam Hatip Liseleri Mezunları ve Mensupları Derneği Genel Başkanı İbrahim Solmaz da veremiyor. İbrahim Solmaz, "İmam hatip liseleri küçük bir gayretle kolejlerden daha iyi eğitim verebilecek kurumlar haline gelebilir," diyor.

İbrahim Solmaz, İHL'yi neden kolejlerden daha iyi hale getirmek istiyor, kolejlerde din hizmetlisi yetişmiyor ki... Neden İHL'yi mükemmelleştirmek istemiyor? Din görevlisini mesleğe hazırlayan imam hatipler neden moda desinatörü ya da turizm animatörü yetiştirsin?

Profesör Doktor da, aynı kafayla, imam hatip liselerinde din ve meslek bilgilerinin yalapşap öğretildiğini itiraf ediyor. Neden? Bu okullarda klasik ve modern Arapça, Kuranıkerim, Hadis, Fıkıh, Tefsir, Kelam gibi meslek dersleri neden üstünkörü öğretiliyor? Liselerde öğretilen İngilizce düzeyinde öğrendikleri Arapça ile Kuran'ı anlamaları mümkün değil, ancak ezberleyebilirler. Peki, Türkiye'nin bilgili, bilgin din adamlarına gereksinimi yok mu? Bu okulları dini bilgilerle donanmış olarak bitirenler İlahiyat Fakültesi'ne girseler ülkemiz yararına olmaz mı? Bu sorulara cevap vermek yerine yalan söylüyorlar, bin dereden su getiriyorlar?

İHL, eğer Türkiye'nin bu ihtiyacına cevap verecek şekilde öğrenci yetiştirmiyorsa, yani İslami bilgi cahilleri yetiştiriyorsa en kısa zamanda gereken bilimsel önlem alınmalıdır. Ama amaç bu değil: İHL'nin din cahili mezunlarını üniversitelere sokup din bağınazı vali, kaymakam, ekonomist, öğretmen yetiştirmek! Cumhuriyet eğer gerçekten cumhuriyet ise bu fesadın gerçekleşmesine izin vermez!

Teyzemin Bıyıkları Olsaydı

“Karl Marx on yıl daha yaşayıp bir kez daha evlenseydi, *Das Kapital*’ini yırtıp atardı.”

“Nâzım Hikmet, Sovyetler Birliği’ne kaçmasaydı *Memleketimden İnsan Manzaraları*’nı Taksim Meydanı’nda yakıp Saidi Nursi’ye mürit olurdu.”

“27 Mayıs olmasaydı Adnan Menderes, Celal Bayar’ı Demokrat Parti’den atıp İnönü’nün elini öpecekti!”

Bir durendiş (her şeyi uzaktan gören) yazarımızın aşağıdaki satırlarını okuyunca aklıma yukarıdaki veciz cümleler geldi:

“Atatürk 1927’de verdiği ‘Nutuk’tan sonra bir de 1937’de benzer bir kitap yazsaydı, aynı görüşleri tekrarlar mıydı?

Atatürk vakitsiz ölmeyip de İkinci Dünya Savaşı’nı ve sonrasını yaşasaydı, nasıl düşünür, nasıl davranırdı?

Bilemeyiz... Fakat ‘İkinci Adam’ın tecrübeleri bize ışık tutabilir.

Atatürk, 1925’te Millî Mücadele kahramanlarından Kazım Karabekir ve arkadaşlarının kurduğu Terakkiperver Fırka’yı kapattırmış, liderlerini tutuklatmıştı.

Atatürk, 1927’de ‘Nutuk’ta bu partiyi ‘en hain dimağların’ kurduğunu, irticaya odak olduğunu söylüyordu.”

Yazarın “Teyzemin bıyıkları olsaydı dayım olurdu” mantığına göre, Atatürk yaşasaydı Söylev’ini değiştirir ve Terakkiperver Fırka’yı kapattığına pişman olurdu. Dahası, Atatürk tersine bir zaman

yolculuğu yapılabilseydi, Türkiye'deki bütün karşı cumhuriyetçi ve şeriatçı akımların atardamarı olan bu partinin kapatılmasına izin vermez, "hain dimağlar" olarak tanımladığı kişileri bağrına basardı.

Tarihe pek meraklı olan bu yazar geçmişin, tarihin ve tarihsel metinlerin "eğer"li, "şayet"li ambargolarla okunamayacağını nasıl öğrenememiş?

Söz konusu yazar tarihi "şayet"li şemsiyesi altında okumayı sürdürüyor:

"1946 gelip de daha soğukkanlı değerlendirme yapan İsmet Paşa ise şöyle diyordu:

Terakkiperver Fırkası'nı bizim arkadaşlarımız kurdular. Şeyh Sait isyanı bizi korkuttuğu için, yeni olan inkılabı koruma endişesiyle bu fırkayı kapatmak iyi olmamıştır. Hata ettik... Kapatmasaydık demokrasi geleneği yerleşmiş olurdu..."

Yazar, bir yazısında, İnönü'nün ağzından çıktığı ileri sürülen bu cümleyi bir başkasının anılarından aktardığını açıklamıştı. Yani İnönü'nün kaleminden çıkmış bir cümle değil. Güya bir politikacıya söylemiş, o politikacı da anılarında yer vermiş bu cümleye...

AKP'yi, irticayı korumak ve YÖK'ü, TSK'yı, MGK'yı vere vurmak için bakın neler yapılıyor, teyzeye teyze dememek için kadıncağıza bıyık takıp dayı diyorlar.

Atış bunca serbest olduğuna göre, "Atatürk hayatta olsaydı, İnönü ölmeden önce bu sözlerinden dolayı Büyük Önder'inden özür diler, Terakkiperver Fırka konusunda yaptığı yorumun maksadını aştığını(!) itiraf ederdi" diyebiliriz.

Takıyyenin Takıyyesinin Takkesi

Bazı gazete ve yazarlara göre, R.T.Erdoğan “Dini istismar ederek siyaseti radikalleştirmek bizimle son buldu” dediği için AKP artık İslamcı değil...

Doğrudur, ironik söylem içinde, türban, imam hatip ve TÜBİ-TAK politikalarının dini istismar politikasıyla hiçbir ilişkisi yoktur ve AKP’nin tek maddelik imam hatip yasa tasarısı siyaseti radikalleştirmek bağlamında kesinlikle değerlendirilemez(!).

İmam hatip yasasıyla ilgili olarak Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, “Tasarı perşembe günü Millî Eğitim Komisyonu’nda görüşülecek ve ondan sonraki hafta da Genel Kurul’a inecek. Bu mesele bitecek. Bu işin acelesi var” diyor. Bu mu siyaseti radikalleştirmemek? Tam tersine Cumhuriyet’e karşı bir savaş ilanı! Bakan Çelik, Cumhurbaşkanı’nın yasayı veto edeceğini, Anayasa Mahkemesi’nin iptal edeceğini bilmiyor muydu? Elbette biliyordu, biliyor. Ama seçmeni ne dönüp “Görüyorsunuz, biz yasayı çıkardık ama Cumhurbaşkanı ile Anayasa Mahkemesi engel oluyor” diyecekler. Bu mu uyumlu ve birleştirici politika?

R.T.Erdoğan, AKP’nin 1. Olağan Kongresi’nde, “Cumhuriyet değerleri ile demokrat değerleri birleştirdik... Atatürk’ün milletimizin önüne koyduğu muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkma hedefine yürürken, o değerler en sağlam dayanağımız olacaktır...” diyor.

Bu cümle Atatürk’e, cumhuriyetin ve demokrasinin değerlerine, aklı başında halka yapılabilecek en büyük hakarettir!..

Atatürk'ün cumhuriyetin çağdaş uygarlıklar düzeyinin üstüne çıkma hedefinin lokomotif simgesi olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu işlemez hale getireceksin, Cumhuriyet'in devrim yasalarını paspas yapacaksın; öğretimi ve meslekleri İslamileştirmek için her türlü oyuna gireceksin; halkı, öğrencileri ve meslekleri birbirine düşman iki kampa bölmek için dört nala yol alacaksın ve ardından Atatürk'ün izinde olduğunu ileri süreceksin! Evet, gidiş yönünde değil ama ters yönde Atatürk'ün izindesiniz...

AKP'nin kimliği Türkiyelilik kimliğiymiş!

Türkiye'nin kimliğini "Ne mutlu Türküm diyene!" çağrısının anlamı özetler!

Cumhuriyet'in toplum kimliği ulus kimliğidir. Türkiyelilik kimliği ise ümmet kimliğidir. Ayrılıkçıların, bölücülerin, şeriatçıların, cumhuriyet ve laiklik düşmanlarının can simidi olan çağdışı dinsel kimliktir.

Şu yukardaki birkaç örnek bile AKP'nin ve liderinin Cumhuriyet'in, Atatürk'ün ve devrimlerin dostu olmadığını açık-seçik kanıtı.

AKP, Türkiye Cumhuriyeti'nin laik ve hakem devleti'ni din güdümlü Arap-İslam devleti haline getirmek için eline tutuşturulan Millî Görüş planını adım adım uyguluyor.

Ancak bu komployu ne R.T. Erdoğan'ı "Müslüman Avrupalı" olarak tanımlayanlar, ne de hiçbir AB ülkesinde böyle bir uygulama olmadığı halde "laik devletin en önemli görevinin din eğitimi ağırlıklı eğitim yapan klasik liseler kurmak" olduğu safsatasını ileri sürenler mahkûm edebilirler! Onlar ancak bu komplonun ortağı ve parçası olabilirler!

Pedagoji Dersleri

Verilen aradan yararlanarak imam hatip liseleri konusunda söz almış ve alacak olanların bir devre arası kampına girmeleri gerekiyor.

Çok tuhaftır: Sanki ben yazıncaya kadar, imam hatip okullarının kurulmasını isteyen 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı yasa (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) basın ve politika çevrelerinde bilinmiyordu. CHP'nin bu konudaki sözcüsü Mustafa Gazalcı bile yasanın adını son zamanlarda anmaya başladı.

Laik devlete din ağırlıklı liseler kurmasını öğütleyenler, ne kadar süreceği bilinmeyen aradan yararlanarak, bu saçma düşüncelerinin Anayasa'ya, temel eğitim yasasına ve en önemlisi 430 sayılı yasaya aykırı olduğunu anlayabilirler.

Verilen ara, bir başka pedagog-muharrir (!) kesimine de yararlı olabilir. Bu ilginç kesim, ailelerin çocuklarına diledikleri eğitimi verebileceğini ileri sürerek kendilerince eğitim-öğretim programları yapıyorlar. Bu zevata göre, dini bütün bir aile, çocukları normal lise eğitimi alırken dini bütün evlat olarak yetiştirmelerini sağlayacak okullar isteyebilirmiş... İmam-hatipler İslami açıdan dini bütün velilerin ihtiyacını karşılıyormuş...

İyi de, bu ülkede yaşayan Sünni Müslümanlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı da Aleviler, Museviler, Katolik, Ortodoks, Protestan Hristiyanlar, dinsizler ve ateistler adı geçen devletin vatandaşları değil mi? Onlar da çocuklarının kendi inançlarına göre yetiştirildikle-

ri okullar isteyemezler mi? Bu mantık içinde onların da hakları vardır!

Devlete “Sen ne karışyorsun, çocuk benim değil mi, ona istediğim eğitimi veririm, verdiririm” diye çemkiren veliye de bir sözüm var.

Devlet, senin ve ülkenin bütün çocuklarının eğitim ve öğretimi-ni örgütlemeyi bıraktığı zaman devlet olmaktan çıkar ve o devletin ülkesi dingonun ahırına dönüşür. Ve yeryüzünde dingonun ahırına benzeyen herhangi bir ciddi çağdaş devlet yoktur.

Yeryüzünün hiçbir ülkesinde senin istediğin gibi bir okul yoktur. “Var!” diyenlerin, iddialarını ilgili ülkenin Türkiye’de bulunan eğitim-öğretim ataşelerine onaylatarak kanıtlamaları gerekmektedir. Doğal olarak, laik olmayan Müslüman ülkelerin onayladığı belgeler kabul edilmez. Dini eğitim almasını istiyorsan, çocuğunu resmi Kuran kursuna gönderirsin!

Değerli yurttaş-veli, çocuk elbette senindir, ama ona istediğini öğretmek hakkına sahip değilsin. Örneğin ona hırsızlık, fahişelik öğretemezsin... Devletten senin dinsel görüşlerine uygun okullar açmasını isteyemezsin; sen bazı cahillerin “Türkiye’nin okullarında tek tip insan yetiştiriliyor!” saçmalıklarına da inanma, Avrupa Birliği ülkelerinin okullarının kalite dışında bizim okullardan hiçbir farkları yoktur. Ancak bu ülkelerde imam hatip benzeri okullar da yoktur.

AKP iktidarına birkaç tavsiye: Bu aradan yararlanarak, imam hatip okullarını kuruluş amacına uygun duruma getir; fazla okulları genel liseye dönüştür; imam hatip okullarını geliştir çünkü bu okullarda öğretilen Arapça ile Kuran’ın tek satırını anlamak mümkün değil; daha sonra dünya çapında İslam Enstitüleri kur ki imam hatip mezunları bu okullara girip bilgili ve bilgin imam olsun. Cumhuriyet ilkelerine bağlı olduğunu ancak böyle kanıtlarsın!

Cumhuriyet Ayağa Kalk!..

Televizyon ekranında konuşan jöleli saçlı erkek sunucu ya da film yıldızı edalı bayan sunucu telefonun ucundaki uzak muhatabına kaygıyla soruyor:

“Ramazan ayı günleri başlıyor, AKP milletvekilleri oruç bozup ardından Cumhurbaşkanı Sezer’in içki sunulan resepsiyonuna gelecekler... Bu da Cumhurbaşkanı Sezer’in davet tarzından sonra ikinci bir bunalım konusu...”

“Kuru deriden bal çıkarmak!”, “Sapla samanı birbirine karıştır-mak!” gibi atasözlerinin anlamını büyük bir olasılıkla bilmeyen bu insanlar şunu hiç düşünmüyorlar: Seksen yıllık Cumhuriyet tarihinde, özel olarak Cumhuriyet Bayramı resepsiyonuyla, genel olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin resmi resepsiyonlarıyla kutsal ramazan ayı kim bilir kaç kez üst üste geldi ama hiç kimse dünyanın sonu gelmiş gibi kaygılanmadı, telaşa kapılmadı!

Siz benim “Hiç kimse” dediğime bakmayın, elbette Cumhuriyet’in ne anlama geldiğini bilenler, Cumhuriyet’in devlet ile dini birbirinden ayıran özünü kavrayanları kastediyorum ben. “Kuru deriden bal çıkartanlar” elbette Cumhuriyet’i gevezelik ve geyik muhabbeti konusu yapanlar...

Cumhuriyet’in resepsiyonları ile Ramazan ayının çakışmasından bir sorun çıkıyorsa, bu bireylerin inançlarından kaynaklanabilir. Daha açıkçası: Cumhuriyet, AKP milletvekillerinin bireysel dinsel

inançlarını kendi kamusal alan ve resmi günlerinde dikkate alamaz, dikkate aldığı andan itibaren kendi ipini çeker.

İşte bu tartışmaya açılmaz!

Sorun Cumhuriyet'te değil!

Aslında ortada gevezelikten başka herhangi bir sorun da yok. AKP milletvekilleri 29 Ekim akşamlarını kendi bildiklerince düzenleyebilirler. İçki sunulan bir mekânda (ki o mekân tartışılmaz bir biçimde kamusal alandır) bulunmalarının dinsel açıdan uygun olup olmadığına özgür iradeleriyle kendileri karar verecekler. Cumhuriyet'e ve Sezer'e gücenmeyecekler. Çünkü daveti yapan Cumhurbaşkanı Sezer değil, bizzat Cumhuriyet!.. Sezer, elçi... Milletvekillerine gönderdiği üç türlü resepsiyon davetiyesi dolayısıyla Cumhurbaşkanı Sezer'i neredeyse herkes eleştiriyor. Cumhurbaşkanı'nın davet tarzını içlerinden onaylayanlar bile Cumhuriyet karşıtlarının, postpostmodern demokratların, lipliberal kalemlerin şerrinden çekindikleri için Cumhurbaşkanı'nı kınıyorlar.

Cumhurbaşkanı Sezer'in davet tarzı biçim (usul, yöntem) olarak mı eleştiri konusu yapılıyor yoksa "esas"tan mı tartışılıyor? İlk bu iki olgu birbirinden ayrılacak: Usul ile esas birbirine karıştırıldığı anda eleştirinin hedefi Cumhuriyet olmaya başlar.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı kutlamak amacıyla verilen resepsiyonun mekânı olan Çankaya köşkü kamusal alan değilse nedir? Elbette TC vatandaşı Ahmet Necdet Sezer'in özel konutu değil! Türk devlet geleneğine Çankaya otağıdır!

Biraz gayret, öğrenmenin sonu yoktur!

Sapla samanı birbirine karıştıran ben değilim, "Türkiye'nin AB'ye girişini Atatürkçüler engelliyor!" diyenler... Aslında "En büyük engel: Cumhuriyet!" demek istiyorlar...

Bir Madrabazlık Örneği

Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın başörtülü fotoğrafı İslamcı basın tarafından bir savunma aracı olarak sık sık kullanılır. Cumhurbaşkanı Sezer'in Cumhuriyet daveti dolayısıyla Latife Hanım ile İsmet İnönü'nün eşinin başörtüleri yeniden gündeme getirildi.

Neredeyse her resmi devlet davetinde türban sorun olmaya başladı. Milletvekillerinin türbanlı eşlerinin Cumhurbaşkanı Sezer tarafından davet edilmemesini eleştirenler aynı eleştiriyi 23 Nisan'da da yapmışlar ve Latife Hanım'ın başörtülü fotoğrafını yayınlamışlardı. Fotoğrafın altında da şöyle bir yazı vardı:

"Mustafa Kemal Atatürk; hem Millet Meclisi Reisi ve hem de Cumhurbaşkanı olarak, yanında başı örtülü eşi Latife Hanım olduğu halde tam 5 defa 23 Nisan kutlamalarına Çankaya'da ev sahipliği yaptı. Günümüzün sahte Atatürkçüleri, bu tarihi gerçeği yok sayarak 23 Nisan'ın 83. yıldönümüne gölge düşürdüler. Başörtüsünü bahane ederek Meclis'teki davete katılmadılar."

Fotoğrafı görüp de İslamcı gazeteye hak vermemek mümkün değil! *Hürriyet* fotoğraf arşivinde araştırma yaptım: Kamusal alanlarda, resmi günlerde, Latife hanımın başı örtülü ama evinde, aile içinde başı açık. Bu nokta çok önemli! Çünkü Bayan Erdoğan, Bayan Gül ve öteki bayanların aile arasında ve ev içi fotoğraflarda bile başları türbanlı. Özel hayatları kendilerininindir, kimse karışamaz. Sorun kamusal hayatta!

Demek ki Mustafa Kemal ve eşi Latife Hanım o dönemde geçerli

olan Kamusal Alan göreneklerine saygı göstermişler. Gene de şükredelim: Latife Hanım'ın yanında duran Atatürk'ün kalpaklı resmini Şapka Kanunu'na karşı kullanmıyorlar.

Mustafa Kemal ile Latife Hanım 29 Ocak 1923'te evlendiler ve 5 Ağustos 1925 günü ayrıldılar. Bir Cumhuriyet düşmanı için, bu iki tarih arasında, Cumhuriyet ve devrimler aleyhine kullanılacak neler yok ki: Mustafa Kemal ile Latife Hanım çifti, henüz Medeni Kanun çıkmadığı için, dini nikâhla evlenip şeriata göre boşanmışlar; Yazı Devrimi yapılmadığı için fotoğrafların yayınlandığı gazeteler Arap harfleriyle yayınlanıyor; Öğretim Birliği Yasası çıkmadığı için medreseler açık; Şapka Kanunu çıkmadığı için erkekler dilediğini (sarık, fes, kasket, serpuş, vb.) başına geçiriyor; Soyadı Kanunu çıkmadığı için Mustafa Kemal'in soyadı henüz "Atatürk" değil.

Şapka Kanunu 25 Kasım 1925 tarihinde çıktı. Yasa'nın kendilerine yönelik olmamasına karşın kadınların bu tarihten sonra başlarını açmaya başlamaları çok anlamlıdır. Bu nedenle, "Hiçbir komutan, Mustafa Kemal ile Latife Hanım'ın ev sahipliği yaptıkları davetleri 'Latife Hanım'ın başörtüsü'nü bahane ederek protesto etmek cesareti gösterememiştir!" cümlesi, İslamcı da olsa kendi okurunun zekâ düzeyini aşağılamak anlamına gelir.

Evet, Cumhuriyetin devrimlerinden ve özellikle de Şapka Kanunu'ndan önce Türk kadınlarının başı örtülü idi. Ama belli bir tarihten sonra kadınlar kamusal alanda başlarını açtılar ya da günün modasına uygun şapkalar giydiler.

Kızların imam hatip okullarına alınmasıyla birlikte ortaya çıkan türban ne şapka, ne de Türk kadınının geleneksel başörtüsü! Türban bir örtü değil, Cumhuriyet'e ve ilkelerine karşı olanların simgesi!

Ve Cumhuriyet bunun farkında. Türbana kapılarını bu nedenle kapattı!

Yarın Cumhuriyet

“Cumhuriyet rejimi ve devrimleri artık kendini koruyacak kadar olgun. Siz laikçilerin yaygaralarına bakmayın, cumhuriyet kendini şeriata karşı koruyabilir. Halka inanalım ve güvenelim; halka güvenmeden, halka inanmadan demokrat olamayız. Cumhuriyetin ve halkımızın koruyucuya gereksinimi yok. Kendimizi ve cumhuriyeti biz koruyabiliriz!” türünden ikiyüzlü cümleler duyduğum zaman tüylerim diken diken olur.

Cumhuriyetin kendisini koruyamaması için elini kolunu tutanların bir tilki masalıdır bu!

Cumhuriyet gerçekten güçlüdür! Düşünsenize, cumhuriyet ve devrimleriyle küs bir partinin hükümeti ülkeyi yönetmekte! Türkiye bu darbeye bile dayanmakta!

ABD’nin, Fransa’nın, İsveç’in, Almanya’nın rejim karşıtı, rejimi tartışma konusu yapan partiler tarafından yönetildiğini düşünebiliyor musunuz?

Düşünemiyorsunuz! Düşünemezsiniz! Bir zamanlar, rejimi tartışan komünist partileri Avrupa’da demokrasi adına, demokrasiyi korumak için iktidardan uzak tutulmuştur. AKP’nin Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin, Cumhurbaşkanı Sezer’in AKP milletvekillerinin eşlerini davet etmemesini eleştiriyor:

“Şuna inanıyorum; bir gün herkes, yaptıklarının so-

nuçlarını görür. Ne Atatürk, ne cumhuriyetin ilkeleri hiçbir grubun, partinin ve hiçbir kimsenin tekelinde değildir.” Doğru söze ne denir! Atatürk’ün, Türkiye Cumhuriyeti’nin ruhunu en iyi yansıtan özlü sözü “Ne mutlu Türk’üm diyene!” cümlesinin anlamını beğenmeyen Başbakan Erdoğan bakın ne diyor:

“Sen ‘Ne mutlu Türk’üm dersen, o da Ne mutlu Kürt’üm!’ der. Türklük yerine Türkiyelilik bilincini yerleştirmeliyiz.”

Bu, sanırım, tekelci olmayan bir yorum(!)

Yarın cumhuriyet 80 yaşına giriyor ve cumhuriyetin kurucusunun en önemli sözlerinden birinin anlamını kavrayamamış, o cümlelerin içini boşaltıp anlamını saptıran, “Ne mutlu Türküm diyene!” cümlesinin içerdiği ulus idealinin yerine ümmet anlayışını getirmek isteyen bir politikacı başbakanlık koltuğunda oturmakta...

Tekrar edeyim: Yeryüzünde hiçbir ülkede o ülkenin devletinin varoluş cevherine, varoluş nedenine (*raison d’être*) ters düşen, onunla sürtüşme halinde bir siyasal parti iktidara gelemmez. Hitler ve Mussolini örneklerinde görüldüğü gibi “geldi” diyelim, ya bu iktidar varoluş cevherini yok edecek ya da ona boyun eğecektir.

“Yarın Cumhuriyet” ama bu ülkede cumhuriyetin varoluş cevherinin ne din ne de amorf bir demokrasi adına tartışılmayacağını öğrenememiş gafiller var.

“Ata’nın eşi de başörtülü idi” diyenlere bir uyarı: Mustafa Kemal ile Latife Hanım 29 Ocak 1923 tarihinde evlendiler ve 5 Ağustos 1925 günü ayrıldılar. 2 yıl 6 ay 6 gün evli kaldılar. Dolaylı yolla da olsa kadınların başlarını açmasına yol açan Şapka Kanunu 25 Kasım 1925’te kabul edildi. Bu gerçeği anlamak için cumhuriyetçi olmak gerekmez, toplama ve çıkarma bilmek yeter!

Toplum Mühendisliği Mavali

Medya dünyasında boş kalıba kullananın içine dilediği anlamı doldurduğu kavramlar var. Örneğin, bir konuşmacı muhatabını ya da muhatabının savunduğu kişi, kurum ve kuruluşu “toplum mühendisliği yapmak”la suçladığı zaman akan sular durur. Çünkü toplum mühendisliği yapmak, topluma ya da kişiye istediği biçimi vermek anlamında kullanılıyor ki çok ayıptır.

Örneğin, Nazlı Ilıcak bir televizyon programında, muhatabı CHP milletvekili hanıma, “Altıok toplum mühendisliğidir. 28 Şubat da toplum mühendisliğinin en son örneklerinden biridir” diye çıkışıyor. Bunun üzerine milletvekili hanım suçüstü yakalanmış gibi pısıyor. Ama bu yazıdan sonra suçüstü yakalanmış gibi pısmayacak artık!

Sosyalist edebiyat dünyasında kullanılan ruh mühendisliği deyiminden türetilen toplum mühendisliği, Sovyetler Birliği düzenini suçlamak için kapitalist Batı tarafından kullanılırdı. Sanki kapitalist dünyada toplum mühendisliği yapan kuruluşlar yokmuş gibi... Ama aslında, antikomünizmin büyüğü ile efsunlanmış, içi boş bir gazyacı tenekesiydi bu deyim! Şimdi bizim sıg cumhurzedelerin tokmakları altında ezilmekte!..

Bu deymi rasgele kullananlar bütün gelenek ve göreneklerin, inançların, siyasetin, çoktanrılı ve tektanrılı dinlerin başlıca işinin toplum mühendisliği olduğunu düşünmüyorlar, dahası bilmiyorlar.

Ağızları köpürerek, kalemlerinden kan damlayarak top-

lum mühendisi deyimini kınayanlar şimdi ne yapacaklar bakalım? Dinler de toplum mühendisi! Üstelik mimar-mühendis! Sadece dinler mi? Anayasalar, yasalar, yönetmelikler ve tüzükler de toplum mühendisi.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu tek parti cumhuriyetinin toplum mühendisliğinin aygıtı olarak görenler, bu yasanın çevreci yasalar-dan daha fazla toplum mühendisliği yapmadığını nedense düşünemiyorlar. Çünkü bu deyim kullanırken düşünmelerinin gereği yok.

CHP'nin insan elinden çıkmış "altıok"unun bir vahiy olmadığını, bu altı ilkenin çağdaş yorumlarının yapılabileceğini düşünemeyenler, ailesindeki bütün kadınların tesettüre girmesi için baskı yapan erkeğin, çocuğunu lise öğrenimi yaparken dinini de öğrenmesi için imam hatip liselerine gönderen ailelerin toplum mühendisliği yaptığını ve askeri okullar gibi imam hatip okullarının da toplum mühendishaneleri olduğunu düşünemiyorlar.

İşte bu nedenle, cumhuriyet bütün çağdaş devletler gibi üniversitelere gidecek öğrencilerin toplum mühendishanesi olmayan sivil ve laik liselerde yetişmesini planlamıştır. 1923-1950 Cumhuriyetini statükocu olmak ve toplum mühendisliği yapmakla suçlayanlar dilerim artık biraz düşünürler. İslamın tutucu yorumunun potasında biçimlenenler de kişiliklerinin bir toplum mühendishanesi haddesinden geçmiş olduğunu anlarlar. Buradan bakınca: Yeterince Arapça bilmedikleri, sadece Kuran metnini ve Türkçe mealini ezberledikleri için türbanı bayrak yapanları belki anlamak mümkün. Peki, bazı alafranga hanımefendilerin türban bayraktarlığı yapmalarına ne demeli? Cumhuriyet düşmanlığı yapmadıkları zamanlarda türban sayesinde yaralarını tımar mı ediyorlar acaba?

Bir Kez Daha Pedagoji Dersi

Şeriatçı yazarlar askeri okulların Tevhid-i Tedrisat Yasası'na aykırı olduklarını yazmışlardı. Şimdi de Ahmet İnsel yabancı dilde eğitim yapan okulların bu yasaya aykırı olduğunu yazıyor (*Radikal İki*, 19 Ekim 2003, Pazar).

Ahmet İnsel, "İkiyüzlülük Savaşları" başlıklı yazısında, Tevhid-i Tedrisat Kanunu bağlamında AKP iktidarı ile laik cumhuriyetçilerin kapışmasını ele alıyor ve iki tarafın tezlerini savunurken ikiyüzlülükten kurtulamadıklarını ileri sürüyor ama gerçek hedefi her zaman olduğu gibi gene laik cumhuriyetçiler.

Ahmet İnsel'in gönüllü hakem rolünü üstlendiği bir konuda kullandığı dil ve sıfatlar beni çok şaşırttı: İkiyüzlülük, kaşarlanmış samimiyetsizlik, argüman yumurtlama, cüret göstermek...

Ahmet İnsel'in Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu ve gerekçesini okuduğundan kuşkuluyum. Okuduysa bile, kronik önyargıları yasanın içerik ve ruhunu anlamasına engel olmuş... Doç. Dr. Hüseyin Varol da köktendincilerin yorumunu tekrarlıyor ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu 'Eğitimin tek kanaldan yani Millî Eğitim Bakanlığı kanalıyla yürütülmesi' (*Millî Gazete*, 25 Ekim 2003) olduğunu ileri sürüyor.

Hüseyin Varol'un yorumu doğru olsaydı medreseler kapatılmaz, bu okulların Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasıyla yetinilirdi. Peki, o zaman medreseler niçin kapatıldı?

Ahmet İnsel de bir üniversite öğretim üyesi olmasına karşın Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu meslektaşları Hüseyin Varol gibi anlıyor:

“Aslında Türkiye hâkim sınıfları o çok savundukları Tevhidi Tedrisat'ı ilk önce kendileri deldiler. Bugün yabancı dilde eğitim yapan bazı özel liselerde, son iki sınıfta öğrencilere yurtdışına gidip gitmeyeceği soruluyor. Gidecek olanlara ki çoğunlukla gitmesi tavsiye ediliyor, gidecekleri ülkede üniversiteye giriş için gerekli eğitim veriliyor. Bazı elçilik okullarında TC yurttaşlarının çocukları eğitim görüyor ve doğal olarak bunlar ilgili ülkenin orta öğretim müfredatını izliyor.”

“Bugün orta eğitimin kalbi liseler kadar dershanelerde de atıyor. Nerede Tevhidi Tedrisat?”

Ahmet İnsel'in sözünü ettiği şeylerin Tevhid-i Tedrisat Kanunu'yla hiçbir ilişkisi yok. Çünkü bunlar söz konusu yasanın bağlamına girmezler.

Çünkü, bu yasa ile öğretim kurumlarının medrese, okul ve yabancı okul diye içerikte ve amaçta birbirine zıt üçlü bölünmüşlüğüne son verilmiş; din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasına koşut olarak eğitim-öğretimin birleştirilmesinin temelleri atılmıştır. Böylece medreseler kapatılmış okullar ve müfredat programları laikleştirilmiştir. Karma ders programı uygulayan imam hatip liseleri işte bu noktada söz konusu yasaya aykırıdır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile cemaat okulları ve yabancı okullar (Saint-Michel, Robert Kolej gibi) da müfredat açısından Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Bu okullarda dini eğitim verilmediğini, gerekli olmamasına karşın burada tekrarlayacağım.

Demek oluyor ki Ahmet İnsel'in eleştirdiği hususların Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile değil Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygulamasıyla ilişkisi vardır. Bu gerçek gün gibi ortada olduğuna göre yasayı neden yanlış anlıyor Ahmet İnsel, imam hatip liseleri'ne arka çıkmak için mi?

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun amacı dini, laik ve yabancı okulları Millî Eğitim Bakanlığı'nın yönetimine vermek değildir; yasa, dini okulları kapatarak, bunları laik okullara dönüştürerek, yabancı okulların ders programlarını MEB'e bağlayarak eğitimi laikleştirmeyi amaçlamaktadır. Bunu kaç kez yazdım. Bir kulaktan girip ötekinden çıkıyor ve aynı yalanlar tekrarlanıyor.

Bu yazımda bir yenilik olarak şunu ekleyeceğim: Tevhid-i Tedrisat (Eğitim Birliği), Tevhid-i Adalet (Hukuk ve Adalet Birliği) ve dolaşımdaki paranın birliği uygulamalarına geçiş Cumhuriyet devletin ve kültür devriminin temel taşlarıdır. Anımsayalım ki bugün Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu yok etmeye çalışanlar bundan on yıl kadar önce mevcut hukuk birliğine karşı çok hukuklu kapitülasyon düzenini savunmaktaydılar.

2 Kasım 2003

Ona Neyse Sana Ne!

Yirmi yıl kadar önce Paris'te taksiyle bir Fransız arkadaşımın evine gidiyorduk. Cumhurbaşkanı seçimlerinden birkaç gün önceydi. Milliyetçi-ırkçı olduğunu bildiğim bir adayı epeyce eleştirdim. Konuşmalarımızı bir süre dinleyen şoför söze karışıp, bana:

— Siz bir yabancısınız, bir Fransız Cumhurbaşkanı adayı hakkında böyle konuşamazsınız! dedi.

— Bu kişi köy muhtarı seçilmiyor. Fransa'ya cumhurbaşkanı olmaya aday... Bu nedenle Fransa Cumhurbaşkanı'nın kişilik ve kimliği bir yabancıyı da ilgilendirir, dedim.

Nuray Mert'in, "Modern Müslüman" (*Radikal*, 28.10.03) başlıklı yazısını okuyunca aklıma bu olay geldi.

Nuray Mert, 19 Ekim günü *Hürriyet Pazar*'da yayımlanan, Adonis'le yaptığımız söyleşiyi eleştiriyor.

Adonis için "İslamın içinden biri" deyişini kullandığım için eleştiriyor beni. Adonis kendini "ateist" olarak tanıttığı için Nuray Mert karşı çıkıyor bu tanımlamaya: Arap asıllı, Müslüman bir ailede doğmuş, çocuk yaşta hafız olmuş, Kuran dersi vermiş, felsefe eğitimi görmüş ve sonunda "ateist"liği seçmiş birini, Nuray Mert'e göre, İslamın içinden değil dışından saymamamız gerekiyor. Adonis, ateist olunca İslam konusundaki derin bilgisini mi yitirdi? Din bilgisinden yoksun bir Müslüman ancak bağnaz bir mümin olur! Adonis işte bu bilgiden yoksun, geleneksel bağnaz müminleri eleştiriyor.

Bir akademisyen gazete yazarı olarak “Sen onlardan değilsin!”, “Sen artık Müslüman değilsin!”, “O halde eleştiri hakkına sahip değilsin!” diyebilmesi komik bir durum.

İslam dini, Araplar için sadece din olmadığı, aynı zamanda bir dil, bir uygarlık, bir kültür, bir yaşama tarzı, sanatların ve edebiyatın yönlendiricisi olduğu için Müslüman olsun-olmasın bütün Arapları kuşatır. Bu olguyu Arap toplumlarını tanıyan herkes bilir!

Nuray Mert, Adonis’in monoteislerin de inançlarından kuşku duymaları, bu kuşkularını cesaretle dile getirmeleri gerektiğini söylemesini “Saçmalık, cahillik, küstahlık!”olarak tanımlıyor. Nuray Mert, Marx’ın kapitalizmi eleştirmesine izin vermiyor mu acaba? “İmam hatip okul ve liselerinde öğrendikleri yarım yamalak Arapça ile Kuran’dan ve İslamdan uzak düşenlerin onun (Adonis’in) söylediklerini anlamaları ne yazık ki mümkün değil” dememi şöyle değerlendiriyor:

“Bu akla göre, ateist Arap’ın dine mesafesi, Arap olmayan Müslümandan fazla. Ne diyeyim, ibretlik bir akıl yürütme.”

Nuray Mert’in ibretlik olmayan aklına göre, Arap olmayan, yeterli Arapça bilmediği için Kuran’ı ve mealini ancak ezberleyen bir yenyetme Türk, ciddi bir din eğitimi görmüş, hafız unvanı almış, felsefe doktorası yapmış, ateist olmuş, Arap âleminin en büyük, en önemli aydınlarından biri sayılan Adonis’ten daha yakın olabilirmiş İslama.

Nuray Mert bilim işlerinde “Sana ne!”yöntemini benimsediğine göre: Olsun bakalım!

Süleyman Demirel Anılarını Yazsa...

Hayır, durup dururken kuru deriden bal çıkartmıyorum. Son haftalarda Türkiye'nin eğitim düzeni, YÖK, imam hatipler, Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) konusunda yazdığım yazılarda Süleyman Demirel'in adını birkaç kez anmak zorunda kaldım. Kolay değil, tam 40 yıldır var olan ve iz bırakan bir siyaset adamı.

Süleyman Demirel'in bir özeleştiri yapmasını ve bunun kitap halinde yayınlanmasını istemek olanaksız... Özeleştiri militan sola özgü bir yöntem! Süleyman Demirel hangi ideolojiye göre özeleştiri yapacak? Onun bulunduğu alan ve ekseninde kişilikler ve kimlikler öndedir. Zaten özeleştirin de Moskova Duruşmaları ve komplolar dışında bir işe yaradığı görülmedi. Bu nedenle Süleyman Demirel'in özyaşamöyküsünü ya da anılarını okumak isterdim.

Siyaset adamı Demirel ve siyaseti benim, eşim Ülker'in ve kuşaktaşlarımızın hayatlarına derinlemesine girmiştir.

"Demirel" denince benim aklıma 1961 Anayasası'na, Mehmet Ali Aybar ve sendikacı arkadaşlarının Türkiye İşçi Partisi'ne, her türlü demokratik açılıma tahammül edemeyen, politik hoşgöründen yoksun, "Bana sağcılar suç işledi dedirtemezsiniz!" diye haykıran tek boyutlu bir politikacı geliyor.

"Demirel" denince aklıma imam hatip okulları ile Komünizmle Mücadele Derneklerini kollamalar; TÖS gibi öğretmen sendikalarına karşı yürütülen düşmanca politikalar, öğretmenlerin hallaç

pamuğu gibi atılarak yıl içinde birkaç kez sürgün edilmeleri geliyor. “Demirel” denince aklıma Milliyetçi Cephe hükümetleri, hayali ihracat skandalları, kayırılan birader ve yeğenler geliyor.

“Demirel” denince aklıma Adalet Partisi, “Adalet Partisi” denince de Erbakan Hoca’nın İslamcı partilerine, ırkçı-milliyetçi partilere, belki de Millî Görüş’e yataklık yapmış, “limonluk” koruması sağlamış bir milliyetçi-muhafazakâr parti geliyor. Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası geliyor aklıma... Milliyetçi-muhafazakâr partiler Demokrat Parti’yle olan göbek bağlarını gururla açıklarlar ama Demokrat Parti’nin bağlı olduğu zihinsel ve ideolojik bağları anımsamak ve anımsatmak istemezler.

Ben anımsıyorum!

Fransızca öğretmeniydim. 1965-1966 yıllarında Fransız hükümetinin açtığı bir sınavı kazanarak eğitim görmek üzere gittiğim Paris’teydim. Temmuz 66’da Fransa’ya geri dönmek üzere Türkiye’ye geldim. Gelişimin üzerinden iki gün geçmişti ki İngilizce öğretmeni olan eşim Ülker İnce solcu olduğu gerekçesiyle Isparta’nın Yalvaç ilçesine sürüldü. Oğlumuz üç yaşındaydı. Ben Aydın’da kaldım. 1967’de Muğla’ya gönderildik. 1967-68 yıllarında girdiğim bütün yurtdışı burs sınavlarını kazandım. Hepsi iptal edildi!

Demirel iktidarı öğretmenlik mesleği ortamını cehenneme çevirdiği için 1969 yılında TRT’ye geçtim. TRT’de ilk karşılaştığım gerçek, Demirel’in “Özerk TRT”ye karşı açtığı amansız savaşı. Demirel, TRT’nin iktidarın borazanı olmasını istiyordu. Ülkeyi neredeyse bir Güney Amerika diktatörü gibi yönetiyordu.

Demirel’in hükümet ettiği ülkede yaşayan yetişkinler o yıllarda 1910, 1920 ve 1930 doğumlulardı. 1910 doğumluların çoğu Cumhuriyete tutkuyla bağlıydı. 1920 ve 30’larda doğmuş olanlar Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun yarattığı laik eğitim ortamında okumuşlardı. Ve Demirel, Atatürk cumhuriyetinin bu en önemli yasasını benim-

sememişti, beğenmiyordu!

Ne dersiniz, Süleyman Demirel'in anılarını yazması gerekmiyor mu?

21 Aralık 2003

BİR SÖYLEŞİ: Burada Söylediklerimi Bir Arap Gazetesinde Söylemem

Üyesi olduğumuz Mallarmé Akademisi'nin Paris'teki bir ödül töreninde (1986) tanıştığımız zaman Adonis'in bana ilk sorusu, "Müslüman ulusların durumu" olmuştı. Kendisinin çok iyi bildiği bu durum hakkında ne düşündüğümü öğrenerek beni değerlendirmek istiyordu belki. O günden bu yana dünyanın neresinde bir araya gelsek aynı soruya döndük ve yanıtlarını ele aldık. Neden?

Geçen mayıs ayında, Mersin Uluslararası Müzik Festivali'nde Festival'in onursal başkanı Henri Atat, bana festivalin içine kültür ve edebiyatı sokmayı arzu ettiklerini söyleyince, ilk deneyim olarak Adonis'i davet etmelerini söylemiştim. Bunun için gerekçelerim vardı: Önce, Adonis Laskiyeli idi. Mersin kentini kuranlar arasında Laskiyeli Müslüman ve Hıristiyan Araplar vardı. Adonis, bir şair, filozof ve İslam din bilgini olarak dünyada önemli bir yerin sahibiydi. Mersin'e uluslararası bir kültür kenti kimliği kazandırma çabamızda bize hakem olabilirdi.

Nobel Ödülü'nü kazananın ilan edileceği gün Mersin Toroslari'ndeki yaylalara gitmeye karar verdik. Böylece, Nobel'in son listedeki en büyük aday olan Adonis haber ajanslarının, Arap gazetelelerinin sürekli telefonundan kurtulmuş olacaktı.

Önce doğum yerim olan Fındıkpınarı'na gittik. Sonra, Mehrican'a, Bilge ve Atilla Toroğlu'nun evine. Niyetim, Demirişik,

Santaİraz ve Gözne üzerinden Mersin'e dönmekti. Ama Torosların 1500 metre yükseklikteki vadilerinde mobil telefonların sağırlandığını fark edince geldiğimiz yoldan geri dönmeye karar verdim ve Kuzucubelen tepelerinde, Nobel ödülünü bir başkasının aldığını öğrenince, "Nobel" söyleşisini bir süre erteledim. Zaten Nobel'in üç adayından biri olduğunu öğrendiğimizde de bu konuda hiç konuşmamış, geleneksel söyleşi konumuza ihanet etmemiştik.

Ertesi gün yapmayı düşündüğüm söyleşi için DHA Genel Müdürü Uğur Cebeci'ye telefon edip fotoğrafçı isteyince iş CNN-Türk'ün de içine girdiği bir başka söyleşiye dönüştü:

ÖZDEMİR İNCE: *Değerli dostum, birçok kez, sanırım yedi kez, İstanbul'da bulundunuz. İstanbul'dan sonra ilk kez Anadolu'yu tanıyorsunuz. Şimdi Mersin'de, 2. Mersin Uluslararası Müzik Festivali için bulunuyorsunuz. İlk duygularınız, izlenimleriniz nelerdir?*

ADONİS: Bu festivale katıldığım için son derece mutluyum. Bu festivalin kültürler ve duyarlılıkların buluşma noktası olduğunu düşünüyorum. Mersin kenti ulusların bir buluşma noktası olduğu için, bu festivalin ulusların ve kültürlerin bir limanı olduğunu da düşünüyorum. Ayrıca dâhi piyanistiniz Fazıl Say'ı dinlemek fırsatı bulduğum için de son derece mutluyum. Müzik, sınırların, ulusların ötesinde tıpkı bir şiir gibi insanları birleştiren bir olanaktır. Siz bir şair olarak festivalin danışmanı olduğunuz için...

Ö.İ.: *Resmen değil...*

A.: Ne olursa olsun, dostluk için diyelim, lütfen festivali yöneten dostlarınıza söyleyin, bu festival halkın sadece müzikle değil şiirle de buluşma noktası olmalı... Düşünelim ki bütün halkı kucaklayan bir kültür festivali kent için sürekli bir şenliğe dönüşebilir.

Ö.İ.: *Sizinle isterseniz biraz da politika konuşalım. Siz benim için Arap dilinin en büyük şairisiniz. Aynı zamanda bir filozofsunuz. Felsefe doktorası yaptınız. Pek bilinmez ama İslam dini alanında da yetkili bir bilginisiniz. Çocukluğunuzda babanızın ve din bilginlerinin nezaretinde din eğitimi aldınız. Bu niteliklerinizi dikkate alarak şunu sormak istiyorum: Irak'ta ne yapabiliriz, ne yapmalıyız?*

A.: Siz ve ben birer şair olarak alçakgönüllü ve dürüst olalım. Bizler, herhangi bir konuda içerden konuşmadıkça konuşma hakkına sahip olamayız. Benim elbette söyleyeceklerim var, ama dışardan, bir gözlemci olarak. Ama bir politikacı olarak değil... İşin başına dönecek olursak, Saddam Hüseyin rejimine tamamen karşıydım, karşıyım. İğrenç bir rejimdi Saddam rejimi. Ama ABD'nin Irak'a müdahalesini ve bu ülkeyi işgal etmesini kabul edemem. Bu rejimden başka bir şekilde kurtulmayı tercih ederdim. Şu anda ABD'nin Irak'ta bulunması bağlamında, ülkeyi terk etmesi istenebilir. Ama herkes biliyor ki ABD Irak'ı kolay kolay terk etmeyecek. Özetlersem hem Saddam Hüseyin rejimine hem de ABD'nin Irak'ı işgaline karşıyım. Iraklıların ABD'nin varlığından yararlanması konusunda kuşkularım var, doğrusunu isterseniz ABD'nin yerine Irak'ta Birleşmiş Milletler'in bulunmasını isterdim. Ancak ABD'nin varlığından yararlanarak yeni bir devlet ve yeni bir anayasa yaratmak mümkün olabilir. Bu yeni anayasa Iraklılara etnik kökenlerini, dinlerini ve inançlarını dikkate almadan özgürlük verebilmeli. Aynı zamanda bu anayasa etnik kökenlerine, dinlerine ve inançlarına bakmaksızın Iraklılar arasında eşitlik durumunu yaratabilmeli. Kurulacak devlet kesin olarak hiçbir anlamda dine dayanmamalı, bu devlet bir hakem devlet olmalı. Dinlere karşı ve dinler arasında bir hakem olmalı bu devlet ve kesinlikle dinden uzak durmalı. Ama biliyorsunuz, anayasalar teorik olarak yazılabilir ama Irak anayasasının uygulanabilir bir anayasa olması gerek...

Ö.İ.: *Bu anayasaya laiklik ilkesini sokmak mümkün değil mi, gerekmez mi?*

A.: Tahminime göre bu girişime karşı çıkacaklar bulunacak.

Ö.İ.: *Ama bununla birlikte denenmeli...*

A.: Sadece denenmeli değil, bunu yapmalı. Din ile politikayı mutlaka ayırmak gerekiyor. Bunun için İslamın yeni bir bakış ile okunması gerek. İslamı da bütün dinler gibi iki düzlemde ele alabiliriz. Bireysel ve kişisel inanç olarak İslam. Bireyin kişisel inancı olan İslama saygı göstermek zorundayız. Sadece İslama değil, din ve inanç ne olursa olsun hepsine. Ama kurum olarak İslamı aşmak zorundayız. Bana göre, İslam bir kurum olarak, çağımızın sorunlarına çağdaş bir yanıt bulacak durumda değil. Bana kişisel olarak bu alanda hiçbir şey söylemiyor. Ama şunu kesinlikle belirlemeliyim ki bir inanç olarak, bir din olarak İslama karşı değilim.

Ö.İ.: *Türkiye'nin Irak için bir model olması isteniyor. Ben Türkiye'nin Irak'a bir model olamayacağı düşüncesindeyim. Peki, yeni anayasası ile Irak öteki Arap ülkeleri için model oluşturabilir mi?*

A.: Elbette, Arap ülkelerindeki laik ve laikleşmeci akımları cesaretlendirebilir. Irak'ta yapılan, denenmiş şeylerin başarıya ulaşması gerek, yoksa felaket olur. Sonuç olarak Arap ülkelerinde herhangi bir değişimin mümkün olmadığı inancı doğar. Bu nedenle, Iraklıların ve Birleşmiş Milletlerin demokratik bir anayasa konusunda ısrar etmeleri gerekiyor. Daha önce de belirttiğim gibi bu demokratik anayasa Irak'ı oluşturan halkların kültür, din, inanç ve etnik kökenlerine bakmadan halkların eşitliğini esas almalı. Ama bu anayasa kesinlikle dinsel olmamalı ve dine de karşı olmamalı. Bir hakem olmalı, bireyleri inançlarında özgür bırakmalı. Din ile devleti mutlaka ayırmalı.

Ö.İ.: *Siz de biliyorsunuz: Aydınlar arasında İslam dininin demokrasi ile bağdaşmaz olduğuna dair bir saplantı, bir önyargı var.*

A.: Böyle bir düşünce var. Bu düşüncenin oluşmasına neden olanlar da, oluşturanlar da bizzat Müslümanlar. Müslümanlar İslam dini yorumlarıyla bu türden önyargıların doğmasına yol açıyorlar. İslamı öylesine yorumluyorlar ki onun demokrasiyle bağdaşamayacağı sonucu çıkıyor. İşte bu nedenledir ki İslamın yeni bir okumaya ihtiyacı olduğunu söylüyorum. Yeni bir okuma gerektiğini kabul etmeyen yorumlar, dünya ve insan anlayışı olarak, İslamın kendisine de karşıdır. Geleneksel yorum, İslamı kültürsüz ve hümanizmden yoksun bir din, açılımsız bir din olarak sunmaktadır. Bu yorum İslamı bir vahiy olarak öldürüyor. Bu nedenle bireyin İslamı din olarak kabul edip kurum olarak reddetmesine izin veren yeni bir okuma tarzına cesaret etmek gerekiyor. Örneğin, bir insanın benim gibi ateist olması bireyin en doğal hakkıdır. Tıpkı bireyin inançlı olmak hakkı gibi. Eğer bir Müslüman toplumda insanların mümin olmak kadar ateist olmaya da hakları yoksa bu işte bir terslik var denebilir. Kuran'ı yeni bir gözle okuyacak olursak, onun demokrasiye karşı olmadığını görürüz. İslam, günümüzde, Müslüman ülkelerde uygulandığı biçimiyle demokrasiye karşıdır.

Ö.İ.: *İslam dini alanında babanız ve derin hocalar tarafından eğitilmiş olduğunuzu biliyorum...*

A.: Alçakgönüllülüğü bir yana bırakmadan İslam dinini, onun değişik yönlerini, felsefesini yorumlayabilecek düzeyde biliyorum. Bu nedenle, gündelik hayatta dinin politikadan ayrı durması gerektiğini söyleyebilirim.

Ö.İ.: *Son soru: Şiirin 21. yüzyılda geleceğini nasıl görüyorsunuz?*

A.: Bakın: Aşka ihtiyaç duydukça, dostluğa ihtiyaç duydukça, bilinmezi keşfetmeye ve gerçekliğin sınırlarını aşmaya gereksinim duyuldukça, aşk var oldukça, şiir bizim en önemli kaynağımız olacaktır. Daha iyi görmek ve daha iyi yaşamak için tek entelektüel silah ve kaç şiirdir.

Ö.İ.: *Teşekkürler sevgili Adonis.*

A.: Ben de teşekkür ederim.

Adonis'le CNN-Türk için yaptığımız görüşme burada sona eriyor. Daha doğrusu CNN-Türk'ün söyleşimizden yayımlayacağı bölüm bu kadar.

Daha sonra, Mersin Festival Komitesi'nin Adonis'i Hilton Otel'i'nde ağırladığı süitten aşağı inerek otelin Akdeniz'e bakan terasında sohbetimizi sürdürdük.

Ö.İ.: *Adonis, Arap kültürü üzerine yazdığınız denemeleri içeren Dua ve Kılıç (La Prière et L'épée) adlı kitabınızda yer alan "Durağan ve Devin" (Le Fixe et le Mouvant) adlı bir denemeden bir cümleyi tekrarlayacağım: "İslam kendini bir son olara, Arap dünya görüşünün sonu olarak ve genellikle insan varlığı, hayat ve evren bağlamında son gerçekliğin zilyeti (yani kullanma hakkına sahip olan) olarak sunuyor," diyorsunuz. Yani İslama göre Kuran son kitap. Hz. Muhammed son peygamber, Müslüman insan da en mükemmel insan... Ali İmran suresinin 19. ayeti şöyle der: "Şüphe yok ki Allah katında bir din vardır; o da İslam dinidir (inmediyneindallahil)..."*

A.: İslam din olarak kendini böyle sunuyor. Ama dinin, dinlerin konumu üzerine, özellikle de tektanrılı dinleri yeniden düşünmemiz gerekiyor. Ama bunu nasıl yapmalı, nasıl düşünmeli? Aradan geçen bunca yüzyıldan sonra İslamı yeniden düşünmek öyle kolay bir şey değil. Yeni bir okuma...

Ö.İ.: *Yani yeni bir yorum, yeni bir okuma ve yeni bir anlam...*

A.: Tamamen öyle, ama önemli olan böyle bir okumaya cesaret etmek mümkün mü? Haatın gerçekleri bize göstermiştir ki şimdiye kadar böyle bir girişime kimse cesaret edememiştir. Böyle girişimde bulunmaya cesaret edenler reddedilmiş ve zındık ilan edilmiştir. Bunların arasında birçok ad anılabilir. Bu nedenle, çağımızda İslam kültürsüz bir din olarak görünmektedir. Düşüncesiz, soru sorma yeteneğinden yoksun bir din. Yeryüzünde 1 milyar 300 milyon Müslüman var ki bu dünya nüfusunun beşte biri eder, aralarında yeni bir okumaya cesaret edecek, yeni bir deneyimi göze alacak tek bir düşünür bulamazsınız. Bu çok çarpıcı bir gerçektir. Bunu içerden, İslamın içinden yapacak birinin bulunmaması akıl almaz bir şey. Sanki Müslümanlar kültürsüz, kültürün bulunmadığı yabanıl, çağdışı bir ortamda yaşıyorlar.

Ö.İ.: *Yani Müslümanlar İslami kültürden uzak mı yaşıyorlar?*

A.: Sadece İslami kültürden değil, "kültür" denilen şeyden uzak yaşıyorlar. Dünyanın öteki kültürlerinden. Kur'an'ın yazdıklarından başka kaynak kültürleri yok. Kuran yazmışsa "Evet", yazmamışsa "Hayır"... Oysa yeryüzünde İslamın içermediği bir yığın gerçek, yanıtlayamadığı birçok soru ve sorun var. Müslümanların bu gerçeği kabul edecek cesarete ihtiyaçları var. İslam ülkeleri arasında çok zengin olanlar var. 11 Eylül'den sonra, milyarlarca dolarlık İslam sermayesi kendine yeni bir alan aramakta. Bu paranın herhangi bir İslam ülkesinde kültür ve sanat alanında herhangi bir yatırım yaptığına, katkıda bulunduğuna tanık oluyor muyuz? Hayır! İslamın sahip olduğu para da kültürsüz ve cahil bir para... Peki, bu durumda, Müslümanlar yeryüzünde nasıl söz sahibi olacaklar... Müslüman denince akla birkaç kadının önünde yürüyen erkek geliyor..

Ö.İ.: *İslam yeni bir okumayla okunursa, şimdi yanıtlayamadığı soruları yanıtlayabilir mi?*

A.: Din ile devlet birbirinden ayrılmadan yeni bir okuma mümkün değil. Ama sizler Türkiye’de bunu yapabilirsiniz. Sanırım, bir Müslüman-Türk ya da bir Türk, İslam hakkında ne düşündüğünü söyleyebilir. Söyler misiniz bana, Türkiye’de herhangi bir kimse İslam hakkındaki düşüncelerini özgürce söyleyebilir mi?

Ö.İ.: *Evet, söyleyebilir. Örneğin bu konuşmamız tek bir sözcüğü çıkarılmadan Hürriyetgazetesinde yayımlanacak. Düşündüğünü söyleyebilecek cesur insanlar var, ama yasalar da yasaklamıyor böyle bir şeyi...*

A.: Ama bizde, Arap ülkelerinde böyle bir şey mümkün değil. Burada söylediklerimi bir Arap gazetesine söyleyemem...

Ö.İ.: *Bugün sizinle Mersin Üniversitesi’nde öğrencilerin, öğretim üyelerinin karşısında özgürce konuştuk. Bence bu oturum sırasında İslamı yeniden okumayı denediniz, yeniden yorumladınız. Bunu bir Arap ülkesinin üniversitesinde yapamaz mısınız?*

A.: Yapabilirim ama skandal olur. Yapabilirim ama öğretim üyeleri ve öğrenciler bana karşı bildiri yayınlamak zorunda kalırlar. Yapabilirim ama hayatım tehlikeye girer. Çünkü yasa bana karşı. Yasa bizde bir hakem değil, bana karşı, çünkü laik değil. Devlet sizdeki gibi laik ve hakem olmalı. Örneğin bir Türk dinsel inancını açıklayabileceği gibi ateist olduğunu da özgürce açıklayabilir. Bizde bunu yapamazsınız. Çünkü yasa izin vermez.

Ö.İ.: *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası din ve vicdan hürriyetini, düşünce ve kanaat hürriyetini, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini güvence ve koruma altına almıştır. Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Ayrıca kimse ibadete, dini ayin ve*

törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz, suçlanamaz. Anayasa Tanrı düşüncesini ve dinleri de koruması altına almıştır.

Ama Türkiye’de mevcut demokratik ortamdan yararlanarak ülkeyi Arap ülkelerine çevirmeye can atanlar var. Bunların bir bölümü de hükümette...

A.: Allah akıl versin, diyebilirim, başka bir şey söyleyemem. Bizde düşündüğünü söylemek için cesaret de yetmez, oysa sizde...

Ö.İ.: Denemelerinizden çıkardığıma göre: İslam, bir Arap bireyi için sadece bir din değil aynı zamanda dil, kültür ve uygarlık... Diyelim ki uygun bir ortam oluştu ve cesur bir düşünür yeni bir okumayla yeni bir yorum getirdi... Bu yorum halk tarafından kabul edilir mi?

A.: Halkın kabul etme ya da kabul etmeme özgürlüğü yoktur. Önemli olan bir Arap bireyinin din hakkındaki görüşlerini dile getirebilmesi. İşte bu bir düşünce eylemidir. Bireyin ateist, tanrıtanımaz olmaya hakkı vardır ve devlet bu hakkı kabul etmeli ve saygı göstermelidir.

Ö.İ.: Ateist bir bireyi kabul ettiği gibi korumalı ve savunmalıdır...

A.: Bizde, Müslüman Arap ülkelerinde ateist olabilirsiniz ama bunu kamuya açıklayamazsınız.

Ö.İ.: Laiklik bireyi ve toplumu bütün dinlere karşı korur. Laikliğin bir doğru tanımı da budur zaten... Ama buna karşın bizde de iktidarların tutumları yüzünden sürçmeler oluyor.

A.: Kitaplara karşı herhangi bir sansür var mı?

Ö.İ.: Hangi kitaptan söz ediyorsunuz? Din kitapları için herhangi bir sansür yok. Bütün din kitapları, Tevrat, İncil, Budist kitapla-

rı özgürce basılıp yayımlanabilir. Öteki kitaplara gelince, kitaplar sansürsüz yayımlanır ama elbette kitapların içeriğini denetleyen yasalar var. Yayımlanmadan denetlenmez kitaplar...

A.: Bizde, örneğin Suriye’de önceden sansür edilmeden hiçbir kitabı yayımlayamazsınız.Önceden okunmadan yayınlanamaz.

Ö.İ.: *Konuşmamızın başında, tektanrılı dinler hakkında da alışılmamış şeyler söylemiştiniz...*

A.: Tektanrılı (monoteist) dinler ömrünü tamamlamıştır, işlevleri sona ermiştir. Bunu söylemeye cesaret etmeliyiz. Tektanrılı din anlayışını gözden geçirmeliyiz. Örneğin tektanrılı dinler ile tektanrılı dinler öncesi (prémonothéisme) dinleri ele alacak olursak... Dikkat ederseniz “paganizm”demiyorum, “tektanrılı dinler öncesi (prémonothéisme)” diyorum. İsterseniz tektanrılı dinler (monoteist) uygarlığı ile tektanrılı dinler öncesi (premonoteist) uygarlıklarını karşılaştıralım: Premonoteist toplumun uygarlık, kültür, şiir, felsefe ve mimarisini monoteist toplumun uygarlık, kültür, şiir, felsefe ve mimarisini fersah fersah aşar. Monoteist uygarlık sadece savaş, milliyetçilik, ırkçılık ve diktatörlükler yarattı. Bunu söylemeye cesaret etmek lazım. Evet monoteizm bilimi ve tekniği yarattı. Ama kültür adına ne varsa premonoteizm yarattı. Monoteist toplumda, premonoteist toplumun mimarlarını, heykeltıraşlarını, filozoflarını aşan mimarlar, heykeltıraşlar, filozoflar var mı? Firavunlar Mısır’ının sanatını, Sümerleri, Grekleri hangi monoteist uygarlık aşabildi? Günümüze kadar Platon, Aristoteles ve Herakleitos’u geçemedik. Hiçbir şiir Gilgamiş’ı, Homeros’u geçemedi. Monoteistler bunu düşünmeye cesaret etmeli, söyleyebilmeli. Hatta monoteizmin insanlığın göçüşünün başlangıcı olduğunu da söyleyebiliriz.

Ö.İ.: *Bravo ya ahi! Adonis, biraz da Arap solu hakkında konuşur*

musunuz?

A.: Düşünce radikal ve sorgulayıcı özellikleriyle her zaman sola ait olmuştur. Buna göre benim radikal bir solda yer aldığım söylenebilir. Arap solu, pratikte köktendinciliğin karşıtı olması gerekirdi. Ama ne yazık ki başka bir köktencilik temsil ediyor. Denilebilir ki sonuçlar olanakları belirliyor. Arap solu pratik ve pragmatik olarak düşünüyor. Bu nedenle herhangi bir düşüncesi yok. Arap dünyasında sol düşünce yok. Arap solunun büyük bir bölümü köktendincilerin yanında yer alıyor, profundamantalist. Amerikalılara karşı olanlar şimdi sadece köktendinciler. Kendi adıma, köktendinciler tarafından özgürleştirilecek olsam bu özgürlüğü kabul etmem ben. Çünkü köktendincilik ilke olarak kimseyi özgürleştiremez, çünkü bizzat kendisi özgür değil. Özgür olmayan biri başkalarını özgürlüğüne kavuşturamaz. Günümüz Arap solu özgürleştirici olamaz. Niçin? Çünkü kendisi özgür değil. Her şeyi gömen bir saplantıya zincirlenmiş durumda.

Ö.İ.: Peki ya İslam?

A.: Günümüz İslamı, emperyalizmle birlikte, Hristiyanlığın dümen suyunda ve İslama karşı.

Dağlardaki, ovadaki, kentteki Mersinli dostlarımız, Mersin Üniversitesi öğretim üyeleri, öğrencileri, şiir severler, Fazıl Say, Ülker ve ben Adonis'le birlikte on günden fazla bir arada bulunduk. Bu entelektüel şenliğe Hatay'ın Arsus'unda Sayekler, Makzumeler, Barburlar, Şeşatiler de katıldı. Yedik, içtik, müzik dinledik. Adonis'le konuşmak ve tartışmak Cumhuriyete olan inancımı iyice güçlendirdi. Adonis çağımızın yaşayan en büyük şairlerinden, düşünürlerinden, filozoflarından biri. Ama Arap ülkelerinde özgür değil. Arap ülkelerinde söyleyemediklerini Türkiye'de söyleyebiliyor.

Söyledikleri çok önemli, çünkü, anımsadığım kadarıyla, Türkiye’de gerçek bir “laik” Arap aydınının Arap toplumları ve İslam hakkındaki düşünceleri yayımlanmadı. Arap toplumlarının ve İslamını içinden konuşan Adonis’in söyledikleri bütün dünya için çok önemli ama imam hatip okul ve liselerinde öğrendikleri yarım yamalak Arapça ile Kuran’dan ve İslamdan uzak düşenlerin onun söylediklerini anlamaları ne yazık ki mümkün değil... Mümkün olsaydı R.T. Erdoğan, Abdullah Gül ve Bülent Arınç’ın Adonis’le tartışmalarını dinlemek isterdim.

Hürriyet Pazar, 19 Ekim 2003

DİZİN

Abdelwahab Meddeb,56	Deniz Baykal, 79	Karl Marx, 87,158
Abdulkadir Aksu,59	Derya Sazak,72	Jean-Paul Basaile, 39
Abdullah Gül,24,38,49,51,52,59,174	DHA, 164	Kazım Karabekir, 41,73,74, 77,139
Abdülmelik Fırat,72	Doğan Grubu, 49	Kenan Evren, 101
Adalet Partisi,17,32,160	Dostoyevski, 133	Kostas Simitis,57
Adnan Adıvar, 41	Ebu Hafız el Mısıri Tugayı, 16	Köy Enstitüleri, 42
Adonis,157,158,163,168	El-Kaide, 16	Kurdo Baksi, 113
Ahmet Faik Barutçu, 77	Enis Tayman, 123	Latife Hanım, 147,148,150
Ahmet Insel,153,154	Ertan Yülek, 107,108,109	Mallarme, 163
Ahmet Necdet Sezer 97,98,99,100,101,103,145,146,147,149	Enver Hoca, 15	Maupassant, 133
AKP, 13,14,18,24,25,26,28,42,47,51,59,60,61,62,63,65,67,68,,79,80,83,84,86,90,91,92,93,94,95,96,97,100,105,107,108,111, 112, 115,116,115,,125,130,132,133,140,141,142,143,144,146,148,149,153	Fazıl Say, 164	Mussolini, 78,102
Ali Fuat Cebesoy,41,77	Fazilet Partisi, 32, 133	Mark L. Bristol, 72
Ali Rıza Bey, 52	Fethi Okyar, 71	Mehmet Ali Şahin, 149
Anna Lindh, 113	Fikret Otyam, 101	Mehmet Aydın,35
Aydınlık,9	Giambattista Vico, 31	Milli Görüş, 42,59,60,92,105,118,128,132,142,160
Aydoğan Kekevi,53	Gizli İslam Derneği, 73	Milli Hareket Partisi, 32
Atatürk, 18,41,42,58,64,65,73,77,78,81,82,99,114,116,118,123,139,140,141,142,146,147,148,149,150,154	Günther Beckstein, 60	Milli Nizam Partisi,32
Binnaz Toprak, 12	Hayrettin Karaman, 33	Murat Demirel,127
Bülent Arıncı, 65, 174	Halil İnalcık, 123,124,125	Murat Varlı, 55
Bülent Ecevit, 59	Hasan Cemal, 101,106	Mustafa Kemal Atatürk, 56,58,64,72,78,147
Celal Bayar, 139	Henri Atat, 163	Mustafa Gazalçı, 143
CHP,24,25,26,41,42,57,65,70,79,94,96,98,100,143,151,152,174	Hürriyet, 7,9,11,12,22,49,51,76,85,113,117,147,157	Mussolini, 78,102
CNN TÜRK, 166,170	Hüseyin Çelik, 75,83,85,141	Namık Kemal Pak, 134
Çetin Yetkin,41,42	Hüseyin Varol, 153,154	Nazım Hikmet,139
Demokrat Parti 17,19,32,74,72, 114, 139,141,160	İbrahim Solmaz,138	Nazlı Ilıcak, 151
	İsa Esme, 44	Nuray Mert, 157,158
	İsmail Canbolat,41, 77	Necmettin Erbakan, 17,51,109
	İsmet İnönü, 71,77,139	Nimet Çubukçu,93

Otto Schily, 59	Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası,16,19,41,73,77,78,139,140
Oktay Ekşi, 61	TESEV,93
Orhan Duru, 72	Tomur Bayer, 113
Octavio Paz, 45	TSK, 127,130,140
Paul Williams, 58	Turan Kılınç, 89
Powell, 55	Turgut Özal,99, 136
PKK-KADEK,59	Tuncay Özilhan, 94
Rauf Orbay, 41,77	Tuncer Kılınç, 30
Recep Tayyip Erdoğan, 51,59,63,64, 80,100,101,102,105,106,116,117,131 ,132,141,142,105,112,174	Uğur Cebeci,164
Reyhan Uzuner	Ulla Hoffman, 114
RTÜK, 47,60,115	Ülker İnce,159, 160
Saddam Hüseyin, 165	Vakit, 49,127
Sinan Aygün, 25	Van Gogh, 133
Saidi Nursi, 139	Verheugen,57
Sabit Sarioğlu, 41,77	Wilson,58
Salim Dervişoğlu, 88	Yakup Bilge, 74
Serbest Cumhuriyet Fırkası,16,19	Yasin Hatipoğlu,67, 68
Sinan Tekelioğlu, 70	Yeni Türkiye Partisi, 32
Söylev,42,73,77,78,99,139	YÖK,142
Stalin, 78	Yurdanur Atlıoğlu, 44
Şaban Yıldız, 68	
Süleyman Demirel, 99,136,159,160,161	
Şeyh Said, 71,72,73,77,78	
Şeyh Eyüb, 74	
Tansu Çiller, 63	
Taha Akyol, 77	
Tandoğan Uysal, 113	
TBMM,20,29,51,59,61,67,72,75,79, 82,93,94,97,111,116,127,129,133,	

